

سرتختیا آصفیہ ککڑ علی حیات آباد دکن

8-001

میر واصل

نایب واصل

روصا رت قتل حیات آباد دکن

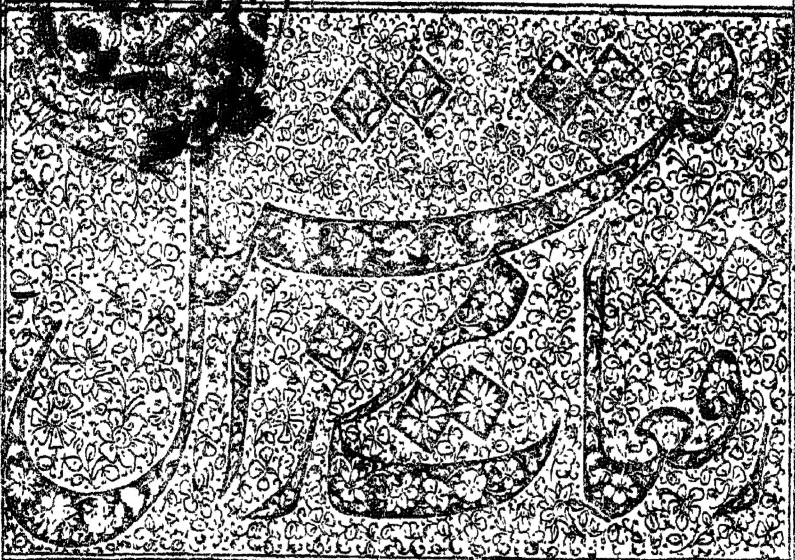
روصا رت

نایب

۲۸۷

اب واصل واصل

الحمد لله که نبات محرابیست در پیغمبر

طبع محرمی جلد طبع پوشید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَشْرَعُ بِحَمْدِ مُحَمَّدٍ الَّذِي بَطَّأْنَا اَعْيَاءُ الْاَلَاءِ وَالنِّعَمِ وَاسْأَلَ الْيَسَّانَ بِبَيْعِ

شروع میکنم بتائیس شود که داد ما را است تمام نعمتهای ظاهر و باطن را و جاری ساخت بسوی چشمها

الْجُودِ وَالْكَرَمِ اَمَى خَلَقْنَا وَهَيَّاكَ اَلْاَعْدِيَّةَ الدَّيْدَةَ الْكَثِيْرَةَ لِيَذُوَقَ

بخشنش و کرم را یعنی آفرید ما را و مهیا کرد برای ما غذاهای خوش فم و بسیار را تا بچشد

بِهِيَ السَّارِ وَاللَّيْسَةَ النَّفِيسَةَ الْمُتَكَوِّنَةَ لِيَتَنَبَّهَ بِهَا الْاَبْدَانُ وَمَعَهَا

از آن غذاها زبان و لباسها را با کیزه رنگارنگ را تدوینیت بپند از آن برای بدن و با آن

الْقُصُوْرَ الرَّقِيْعَةَ الْوَسِيْعَةَ لِلشُّكُوْنَةِ وَالْاَرْتِيَاجِ وَالْحَدَائِقِ الْمُنْصَوْرَةِ

لوسلهاى بلند گشاده برای سکونت و آرام و تیر مهیا ساخت بطنهاى تیره

الْمُخَضَّرَةِ لِارْوَاءِ الْعُيُوْنِ وَتَفْرِجِ الْاَرْوَاحِ فَجَعَلْنَا اَعْيَاءَ اِلْعِطَاءِ

و سرسبز برای سیرانی چشمها و راحت دادن و مهیا کرد و اینها را مالداران بخشش

النَّقُوْدِ لِقَضَاءِ الْحَاجَاتِ وَصَانَتَا لِيَاوُنَهَا رَأْمُنْ كُلِّ الصَّدَمَةِ

نقدها را برای کار برآرد حاجت ها و نکند پشت ها را تشنگ و دراز هر آسیب را

وَلَا فَاتٍ وَشَرْقًا بِشَرْفِ الْعُلُومِ لِحُصُولِ التَّقْوَى عَلَى

دافت با و بزرگی او را به دادن علم با برای حصول برتری بر

سَائِرِ الْخَلْقِ وَالْمُسَارَكَاتِ وَجَعَلْنَا مُزِينًا لِلْمَرْأَةِ

تمام آفریدگان و شریکان و گردانیدارانی که کننده در میان خلقی

وَالْحَلَاوَةِ بِتَوَدُّعِ الْحَوَائِشِ الْمُدْرِكَاتِ ثُمَّ أَمَرْنَا بِعِبَادَتِهِ

و شستن از سپردن حواس و قوت مدرکه پست حکم کرد ما را بعبادت خود

وَقَرَّرْنَا عَلَيْكَ تَأْدِیَةَ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ وَنَهْنَاهَا بِإِيسَاءِ الرَّسُولِ

و تقرر ساخت بر ما گردان روز و نماز و آگاه کرد ما را بفرستادن پیغمبر

عَنْ قَوَائِدِ الْحَيَاةِ وَالْمَمَاتِ فَاحْمَدُهُ مُحَمَّدًا كَثِيرًا وَافِيًا خَارِجًا عَنْ

از فائده های زندگی و مرگ پس شکر میکنم از خدا را بیشکر کردن بسیار و تمام بیرون از

حَدِّ التَّقَرُّرِ وَأَشْكُوهُ شَكْرًا مُفْرَطًا مَوْفُوعًا مُتَجَاوِزًا عَنْ

حد بیان و سپاس میکنم بسیار که دینی زائد بسیار گذرنده از

حَصْرِ الْخَيْرِ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْقَدِيرُ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ هُوَ اللَّهُ

حیطه نوشتن اوست خدای غلب توانا بخشنده مهربان اوست خدا

الْخَبِيرُ الْبَصِيرُ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ هُوَ الَّذِي أَحْسَنَ إِلَيْنَا إِحْسَانًا

خبردار بینا شنوا دانای اوست خدا ای احسان کرد بسوی احسان کردن

غَيْرَ مُحْصَوٍّ وَمَنْ عَلَيْكَ يَا مَوْفُورَ كَلَامِهِ اللَّهُ هُوَ الْعَبْدُ

بغیر نهایت و منت نهاد بر ما به منت بسیار نیست مبعوضی که آن پرستیده

الْمُسَبِّحُ وَلَيْسَ الْفَالِقُ الدَّائِمُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ الْحَمْدُ لَهُ هُوَ

سبده و نیست قائم همیشه که اوست غالب ستودیشکر گزیده اوست همانند

مِنْكُمْ كَرَّمَ جُلُوسَ حَالِ وَجْهِ الْجُمُوعِ الْمَدِينَةُ النَّاسُ مِنْ بَقِيَةِ الْأَعْمَالِ

نعمت و نهد بخشش کننده است بهر حال ماکنکاران عاصیان شیطان هستیم به بدی اعمال
هو سلطان کبر السلاطین مالک الارض و السماء و خیر عباد الرحمن

آن پادشاه بزرگترین پادشاهان ملک زمین و آسمان است و مانند کان حقیرترین

قَابِلُونَ الْعَدَمِ وَالْفَنَاءِ مَا أَدْنَى شُكْرِ عَشْرٍ مِنْ عَشْرِ لَوْفٍ

قبول کنندگان نیست نابود شدن از کم از دهم سپاس هم حصه از ده هزار برابر

إِحْسَانِهِ بِسَاعَةٍ مِنَ السَّاعَاتِ وَمَا جَمَعْنَا بِضَاعًا لِلشَّعَاةِ

احسانها بیش در ساعتی از ساعات فرو رشب و نه کرد و آوریم مایه های نیکی را

بَصَرِ الْآلِ وَفَاتِ الضَّلَالَاتِ لَا سَبِيلَ لِلْغَفْرِ ذُنُوبًا يُؤْمَرُ

از گردان و قتها در گمراهی ها نیست راهی برای بخشش گناهان را روز

الدَّيْرُونَ الْطَافِرَ وَلَا بَاعَتْ عَلَى عَفْوِ جَرْمِنَا غَيْرَ عَطَاةٍ

قیمت بخیر لطفها بیش نیست سببی بر عفو عصیان ما سوا بخشیدنش

أَنَا قَائِلُونَ بِالْمَلَائِكَةِ الْمُتَنَوِّعَةِ عِنْدَ أَنْفُسِنَا بِالْحَقِيقِ وَ

ما نزد داریم بملائکهای گوناگون نزدیک خود ما بتحقیق و

لَحْنُ حُرَيُّونَ بِمِثَالَةِ الْأَعْمَالِ الَّتِي تَنْسِبُ إِلَيْنَا نَبْظُرُ التَّدْقِيقِ

ما لا تقسم بعض های اعمالی که نسبت کرده اند بسوئی نظر تامل

أَيُّ مَوْلَى أَنْتَ كَرِيمٌ جَبِيلٌ وَهِيَ أَمْلَأُ أَنْتَ رَحِيمٌ وَطُفْلٌ جَبِيلٌ

ای مولای من تو بخشنده بزرگ و اسی پناه من تو مهربان هستی لطیف تو بسیار

لَا مَلَائِكَةَ غَيْرَ هَٰؤُلَاءِ فِي الْحَيَاةِ وَبَعْدَهَا وَلَا مَفْرَكٌ وَرَعْبَتَاكَ

پناهی نیست بجز و همین تو در حیات و ممات و جایی گریز نیست سواى استای تو

فِي دَارِ الدُّنْيَا وَالْعُقْبَى الْعَجْزُ لِحُسْرٍ بِجَنَابِكَ لَا حُجَّةَ الْخَطَاةِ إِلَّا نَكَ
 در دنیا و آخرت عجزت است در درگاه تو برای جهان خطا برای اینکه
 أَنْتَ الْبِقُ يَا جَابِرُ الدُّعَاءِ وَالْتَضَرُّعُ أَصَوَّبُ بِحَضْرَتِكَ يَجَاءُ
 توئی سر و سرترین برای قبول دعا و عاجزی بهتر است ببارگاه تو باشد
 الْعَفْوُ لَا عِنْدَكَ أَصْحَابُ الْقُصُورِ عِنْدَ الْعُذْرِ مُسْتَحَقُّ
 عفو ازین که بختیغین تو صاحبان قصور وقت عذر سزاوارست
 لِلصَّفْحِ وَالْعَطَاءِ نَظْمُ سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَلَّ جَلَلُ الشُّكْرِ صَبِيحًا
 حق رکنر بخشش - پاکی است ترا ای آنکه آفرید آفتاب را روشن
 سُبْحَانَكَ يَا مَنْ جَعَلَ اللَّيْلَ لِبَاسًا لَكَ لَا تُحْسِبُ وَأَوْصَالَكَ سِرًّا
 حجبی است برایتی آنکه گردانید شب پیرده شمار کرد و نمیشود و سفها تون پوشید
 وَظَهْرُكَ مَا حَصَرَ الْأَوَّلُكَ رَهْمًا وَفِيَا سَكَا

و ظاہر احاطہ کوده نمیشود نعمت های تو از روی و بهم و قیاس
 لغت بزبان ترگی کوپ پیوق و اوسر و قو لوق فی سزا و اول
 د بہت بندگی او بہت غلامی کی لائق و
 قَوْلُكَ جَنَابِ اِيْرُوْرِيْمُ اَنِيْ تَنْكَرِيْتِيَالِيْ اُوْرِيْمِيْ سَاوْچِيْ قِيْلِيْمِيْ وَبَارْچِيْ خَالِيْ
 مبارک جناب ای که او سکو خدای برتر فی اپنا سیمبر کہا او تمام فاضلون
 و عالم لازم و اوزر کایشی لازنی اَنِيْ مِتْ اِيْلِيْمِيْ سَبْحَانَ اللّٰهُ اُولُوْغِيْ
 او عالمون اور اور آدميون کو او سکی مِت کیا سبحان اللہ اوس بزد که درگاه
 رُوْتِ اَمِ کَمِ مَنِيْ بِہِيتِ زِيْنَتِکَ يُوْلُ کُوْرُ کُوْچِيْ اِيْرُوْرِيْمِيْ سَعَادَتِ نِيْمَتِ
 و اولاد ہونہن کہ میری بہت کی راہ کا دیکھلا و اولاد ہی اور سعادت کے

یُورث فی خضر و در سرنی گیم شک ینک سو سو نزلقی فی زائل قیلکوی دورانی
منزل کا خضر ہی جو کچھ کہ شک کی دریای سخن کا دورانی والا ہے اوسکی رون
تقریر باز و ہر گیم عرب فی اولوغ ضیح و یلغ لارنی تیل سیر قلیدی انی تخریر باز
تقریر ہی اور جو کچھ کہ عرب کی بڑی ضیحون اور یلغون کو پڑبان کیا اوسکی تحریر ہے
لارنی کوکلن لارنیک یر سکا ندہ نورنی کوکب انی معرفت یا طیق ابلاد حی کول
ادیونکی دلونکی محل میں نور کی شمع اوسکی معرفت ساز روشن کن اور
لارنی رحمت و باغیر لارنی طراوت انی سیون لقی باغیشلا دی بو کوکب گیم باغیچہ
جانو کو رحمت اور جکرون کو طراوت اوسکی دوستی فی بخشی یہ سہان کہ تمام
لارین ریمع ایرور انی رفعت قد و قیچہ اوزی حیض غم گیمجہ دہ یلدور لار
چیز و نسی بلند ہی اوسکی رفعت قدریکہ کر اپنی پستی پر رات میں ستاروں کی
لارین نیتلار و بو تو یاش و بو اسی گیم باز چہ یاروغ لقی لارین یاروغ راق
انسو نسی رو تا ہی اور یہ آفتاب اور یہ ماہتاب کہ تمام روشنیوں کی روشن تر
بارانی الکن نیک نورنی تو کو قی استار طوبی اوچماغ ستانہ اوشولک
میں اوسکی پیشانی کی نور کی غلامی چاہتی ہیں طوئے بہشت کی باغ میں سہو علی
ہرمیو یرماق غمہ قادر ایرور و حوض کوثر و سلیمیل انی وضو قلیماق ایچون
ہرمیو کہ مینے میں قادر ہی اور حوض کوثر اور سلیمیل اوسکی وضو کرنی کی
ولہ تور بیل موککورنی منبر غمہ انی شتا خطبہ اوٹماق ایچون چچاک
پتہی بیل شتا کی منبر میں اوسکی شتا کی خطبہ کی پڑھنی کی دہلی پہول

نِیْنِکَ عَمَامَہِ نِیْ اِیْتَاکُوچِی دُوْرُو سہ وَاِنِیْ بُوِی نِیْنِکَ قِیْسَ کُو رِخُوْرَہِ
سہ علامہ کو چاہنی والے ہی اور سہ واو سکی تقدی دیکھنی

یَنْ مُتَبَرِّیْ نِیْ تَلْبَہِ قِیْلُوچِی تُوْرَ تَدِنِ دَسَرِیْنِ حِجْرَہِ اِنِیْ خُلُقِ نِیْنِکَ
قمری کو دیوانہ کرنی والا ہے سترن اور سترن مین او سکی خلق کی
شیم ایزوْر وَاِنِیْ یَزِیْنُوْ اَمَّا نِکُوچِی لَارِ نِیْ یُوْسُتَ لَارِ نِیْنِکَ کَرُوْ نِیْ
شیم ہے اور او سکی رکاب کی سوار ہوئی والو کنی منزلوں کی گرد کا

اِتَ نِیْمِ دُوْرَ اُوْ شُوْلَ وَاَلَا جَنَابَ بَا رِکِیْمَ بَارِجَہِ بَدْعَتِ وِشْتِکُمُ نِیْنِ
کہوڑا نسیم ہی وہ برتر جناب ہے کہ تمام بدعت اور ظلم کی حشون کو
لَارِ نِیْ اِنِیْ ذُو الْفَتْ اِرِیْ تَرِیْ یُوْیْدُ وُورُوْی وِکُفَرُوْلَ نِیْنِکَ تَرِیْ نِیْنِکَ اِنِیْ
او سکی ذوالفتر کی برق نے جلایا اور کفر کی راہ کی ستار کی کو او سکی
ہدایت نینک مشعل کی تالوق او چوَر دی اِیْرِیْ اِنِیْ اُوْرِیْ اِیْلِکِیْ تِلَا نِیْ اِنِیْ اُوْرِیْ
ہدایت کی مشعل کے روشنی اور ایا خدایا او سکو اپنی پاس بلانا اور او سکو ایا جذب کبر

قُوْا نِیْ کُوْکِ نِیْنِکَ سَفِیْمِ اُوْ شُوْلَ اِیْچُوْنِ مَعْرَاجِ کِیْ حَسْرَتِ یُوْ لِدِیْ
خوش ہوا آسمان کی چہتین او سکی وسطی معراج کی رات میں پارہ ہوں
لکھتہ کہ باغی لَارِ نِیْ سَخُوْتِ یُوْ قَدَرِیْنِ خِجَالَتِ سَامِیْ اِیْچُنْدَہِ غَرَقِ بُلْدِ
تری رسی باغیوں کی سَخُوْتِ او سکی قدرسی خجالت کی دریا میں غرق ہوں
اِنِیْ بَرَاقِ اَیْتِ وُورُوْ اِنِیْ قَبْرِ قُوْلَ اِیْرُوْرَہِ

اوسکا براق کہوڑا ہی اور او سکا قبر غلام ہے

رسالت گوئی یلکوز دوز و محمد
پیغمبری کے آسمان کا ستارہ ہی محمد
قرن غنم اونی یکلغ بوجہان بکار
ایک بکر کی مانند یہ جہان ہی

جہان قسیدی صنیاعین پرمحمد
جہان کے دوحشی سے پرندہ
لوک بواویدہ اول شاہ زمان
شیخ اس کہین وہ شاہ زمان ہی

[illegible]

وَرُغْرُغِ یَمُومِ مَوْلایت و امامت و کالی مُسَلَّمائی دُرُوجِ سعادت و بدایت
 اَلْوَح ساطِعِ مُمَثَّلَاتِ بلندسی و برترسی و اَمَّارِ لَامِعَةِ ذُرُواتِ ارجمندی و بام
 کهری مصابیحِ اَلْمُحَدِّثَاتِ و اَمَّارِ فُضْلِ و حَسَنِ و بُلُوغِ مَشْرِقِ سَمُوطِ بَرِّ و اَمَّنَانِ
 مَعْلَقَةِ اَدْوَحِ حَاقِقِ رِضَا و تَسْلِیمِ و اَمَّارِ مُرْتَبَةِ شَجَرَةِ جَبْرِ جَبِلِ عَظِیمِ اَفْلَاقِ
 اصْبَاحِ حَقِّ شِنَاسی و وینداری و دروایحِ اَنوَارِ خُدا پرستی و شبِ بیداری
 مَفَاتِیحِ اَنُورِ بَرِّ اَدْبَاجَاتِ جِهَانِ و مَعَالِدِ اَقْبَالِ حُصُولِ مَرَادَاتِ دُورَانِ اَعْمَارِ
 سَقُوفِ اَصَابِتِ و سَتُورِی و عِزَّتِ سَطُوحِ رِصَانَتِ و پایداری مَقْصُودِ خَوَاتِمِ
 اَمِّ بَلَدِ و سَنَةِ مَعَارِکِ فِرَزِری اَبَدِ پُوخِ اَنوَارِ جِوَادِ و کَرَمِ و لَوَامِعِ نِیَّاتِ
 حَسَنِ شِیمِ و عِلُومِ سَمِیَّةِ مَسَالِکِ حَقِّ و یَقِینِ و اَمَّارِ سَبَلِ دِینِ مِیْنِ جَنَابِ کَرَامَتِ
 مَآبِ حَضَرَتِ اَیْمَةِ اَلْمُؤْمِنِینِ اِمَامِ اَلْمُتَّقِینِ عَلِیِّ مَرْتَضَی و وَصِیِّ مُصْطَفَی عَلَیْهِ اَلسَّلَامُ
 و سَلَامُ اَیْمَةِ اَظْهَارِ و اَوَّلَادِ اَبْرَارِ و حَبِیبِ اَلْاَکْرَامِ اَوْنِدِکِ اَجْنِبِا و نَوَادِ خَیْرِ
 و سَعَادَتِ و عَمَلِ شُؤْبِ اِبْرَافِیْمَ و صِدَاقَتِ بَعْقُودِ و جَوَابِ سَیْنَةِ حَسَنِتِ و قَوْلِ
 کَرْدَنِ

فیلازمین صفای طینت ایشان رونق یاقوت و صندل منقش در دمانت و امانت و
 ورنه طوبی رصانت و متانت ماشط غایت ایشان بر وجه خراش و رواج
 نافه عاقل میادین شواهی عفاریت عبده اومان قابل تعمیر مساجد و معابد
 نفع عصاب مصطفی ایشان نموده و رنوس رفیع کبر و نخوت بغات اضطره
 قبول او امر جوب خیموط سیمه و در راج دست سنی ایشان فرموده سزاوار
 خطاب و نظرم نظر از جناب کبریا ای ایشانند و شایان حدیث انا صاحب
 رمن کار از زبان رسول اینان مسند حکومت را بجلوس مینیت مانوس
 ایشان رونق تازه و ظهور معجزات و کرامات را بر قوت و قدرت ایشان
 نازش بسایند از نه نام و در افراد اقبیاسم از بار مقرر صداعات
 دم جانپور علیسی نه ایشان و شلمه منقش طرب اراد و تفسیح انوار غنظ
 لب ارشاد معین بنیاد ایشان پیروی اینان در یثیجات دو
 جهان و تربری اینان خضر راه مقصود حیرنان

بسم

برینها ختم شد خیر و سعادت از اینها آره روح بد و شرف
 زاینه رونق و دزی ایمان شجاعت بهره و راز زور اینان

تعریف اصحاب

جو بیلا او رنچلی او و موتیا او و سیطر علی و پهل که باغ آداب رسالت کی
 رونق ہو کمین حوه اصحاب عالیجناب مین که جنک باعث بالید کی کوئی
 انجان نهی الا خدا او رج صبا او شمال او نسیم او و سیطر علی او و پهل

کہ چمن خاطر کو کہلاوین او کی صحبت ہی کہ نہین پیغمبر فی اپنا اجاب کیا جہانک
 کہ نہین ترقی رونق ملت کی چٹھی او کی وہ خزان بنانی والی مین اور جتنی جنت
 کہ زمین سی رواج حکام شریعت کی او کی او کی وہ جڑ بٹھانی والی مین اگر وہ لیل
 قمر کی طرح گل اور سرور و سعادت کی عاشق تھی تو کیوں آواز او کی نہ مرمون
 یعنی مواعظ کی سامعین فی اوسوقت کی اپنی کانوں کو بسنا فی اور اگر نہر کی پانی
 مانند کیا ریون مین حق والضاف کی روان تھی تو کیوں تماشائیون فی اوست
 کی اس سیر بینی زیارت سی او کی انکو نہ کو تھند کی پہنچائی کہ وہ مستحق علوت بہ
 تو کیوں نسیم سحر کی طرح عنایت ایندی او کی ترقی مدارج کی کلار کو کہلاتی اور جو
 بر سر باطل ہوتی تو کیوں خلقت خدا کی او کی قبول اطاعت کی پود بی بی بی بی بی
 بٹھلاتی او کی سعی کی تیشون فی جب تارزار شک کو جرسی صاف کیا تب ہر
 پاؤں او کی راہ مین پڑا اور جب او کی عدالت کی سلچون فی بدعت کی گڑبون او
 نا تو کو بالکل بہر دیات سب کا قدم ثبات یقین اوس مین پر گرا اگر او کی قدم
 اطاعت دین مین سب سی اگی نہ پڑتی تو شایدان نزول آیہ کو یہ الربا یعو اسباقون
 حضرت حقسی نہوتی اور زبان سوا ہو کہ سوطی اصحابی کا بنجوم کہ جاتی اگر انسی
 کی روشنی سی ظلمت کفر کو نہوتی پیشوای اگر نصیب ان کی نہ اونی کی پیروی
 مین اور صدارت اگر پائی تو حضرت کسری اور پیغمبر نبی و نبالہ دو — مین

نظم

وہ مین معدن فضل و علم و کمال وہ مین منبع بخشش و سیر وال
 جہان او کی ہی عدل و حساسنی یہ صدف جیسی ہو و غلطان سی یہ

[illegible]

شوق خاطر تجدید مطالعه مکرر استغاده تکلیف صاف کردن آن بر اجزای
منو و مکرر محاسبه موافق چند مدت درازی دست این آزر و حائل که دین خیر
حصول نکرد و بدینجه شوق بدامن مراد رسید آفریننده هزار و صد و سی و
دو هجری بهمد حکومت تاج الامرا الشرف الوزرر ایندکان دارا دربان رفقه الله
رفع الملک نواب غازی الدین حیدر خان بهادر شهابت جنگ و امان اقباله
وزاد اجلاله که بزرگ و کوچک زیر ظل عاطفتش بر او دلبا دست که سران
اطمینان از رنج پریشانی بر کران انداز انصرام این مهم فرغت دست داد و این
که اجزای کتاب مربع تصاویر رتعات عربی و ترکی و فارسی و هندی نتیجه طبع جناب
ممدوح بمشمول نظم ضروری المقام است در خط نیم حالت این برافه الاستمال کتاب
رفت یعنی حمد بزبان عرب و لغت بزبان اتراک و منقبت بزبان فارسی تعریف
صحاب بزبان هند بانضمام نظم از تحریر پذیرفت و نظر بر فوائد مندرجه مکاتب
نام نسخه معدن لفوائد قرار یافت تا طالبان فن بمطالعۀ آن فائده یابند و از زند
دعای خیری در حق این کثر مر زبان بزبان آفرند آغاز محکم کاتب سرآمد حوا
عالیشان مقدمه بخش لودعما ، تا است اثنان سلم الله تعالی بعد شتیاق لقا
شریف که عصافیر تحریر کونا کون را اناس به نایاب زیاده نثار می رسیده بدو
نماند که تا امروز جانی که خیام دولت جناب عالی دار اقباله سرافرازی و ان
رین سوا می مقام مجبوری نامی ندارد و به عای عمر و دولت آن صاحب مشغول
است و یکم ربيع الاول اینجا رسیده و دوم و اگر آن طرف آب هم که مسافت آن
نیم کرده پیش نیست داخل حساب کرده اید بحدبیم ربيع الاول بشمار میرسد

پنجم ماه گذشته تا چهارم ربیع الثانی که امروز است شمار نمایند و بنویسند
موسس این بنیاد بعضی بقدر شهر حال کوچ بکهنه نشان میدهند و بعضی بتاریخ نو
الحکم عند الله مکتوب که خدمت والد شما نوشته بودم الی یومنا هذا جایش برسیده
و قتی که امی آید در لف مکتوب خودم نزد صاحب روانه خواهد نمود تا زه اینکه چرا
بلاس نکند برادر را به نوارس که متوفی که عامل این پرکنه پوپریر و زرقید شد و
شهر خواندگان چار طرف برای آوردن زمینداران و اهل معامله رفته اند باید دید
چه میشود تا وقتیکه آنها نمی آیند و نظام این صنلح صورت نمی بندد و ما نیز وقت
گرم از این چه بشکم شده می شود و ایضاً یکی از اخبار تازه نیست که سیدم سنگی نام
رئیس داری که بحسب نظام رجوع بعامل سرکار و شت و زر معامله بلا تکرار می رسد
لیکن باطن مغوی زمینداران و محرم سرار و حامی قطاع الطرق بوده است
روزها صاحب کف به شده در حوالی خود مشغول تماشای رقص و محو آواز خنیاگران بود
و فقه سواران ساله قندماری غافل بسر و نقش در رسیدند و مرد که را با خنجر
بدها داش گرفتار کرده آوردند و طرف نیست که مرد که میداشت که شیوه طراری و رنج
او با دزدان بر زمان معروض چند پر نرفته است و با اینهمه نگرخت و متیکه
در امری نه یک رسد بخدا نرفته راده گیر کرد آنها برای اینکه بجای خود
باز گیر کنند راه دارند و بطرف قلعه دیگر متوجه شدند مرد که باز شد
حوال نص شده و این شب از انطرف برگشته جلوی زبر سرش می اند
و مرد که رسید آید است برای خود بچه فیل است پریر و زیاده و زنجیر گوانی
نیز در خیرت از حضور افتش دعا و از آن صاحب لایم برسد

وعمو صاحب خور بعد سلام نیاز باید گفت که البته شب دینجار و می آسایش می
باقی تمام روز آفتاب کرم مصاحب و همدم ماست خصوصاً و پاس روز قیوم
و خیرین مروت و کلمه عارض فوت سلم الله تعالی لافه خطوط و درون مکاتیب
شهر حال بود بمطالع در آید بسیار بجا گردید که از حکم حضور عدول نکردید هزار آفرین
سلیقه و شعور شما باشد که مرضی بزرگان شما برستن صاحب بشکوه ابا و نبوده است و
نیست و حق بجانب این صاحبان است زیرا که علود و دمان ایشان بقضی آن نیست
فرزندان ایشان اطاعت عمال میکنند لیکن نزد من این اطاعت در اصل انقیاد
حضور است با اطاعت عامل چه سر و کار خراف از معنی بعینه خراف از حکم ولی
است حالا هر چه از حضور ارشاد میشود بجا آید من نیابت همه صلح است شما
البته در چند روز کار تحصیل داری آگاه خواهند شد و پیر و ز که چهارشنبه بود از دست
خان صاحب خض شدیم زبانی آدم خود دیر و در یافت کردیم که حساب خانصا
همه روانه شده بود و خود برای رخصت در خانه رفته بودند شاید یکپاس و بر آمده
خود هم روانه شدند یعنی دیر و ز که پنجشنبه تاریخ پانزدهم بود و خان صاحب مع خیر از
کهنه روانه برگشته شدند دیگر آنکه من اینها را تک فرحت بودم ازین سبب بهمین الفا
و زبیده شد بعد ازین خط طویل خواهد رسید از تفصیلات حضور چه که و تحت
خود هر جا که بدولت و اقبال تشریف جرد شمار این روز گپا خود و فرزند
زیاده خیریت رفته سووم معدن الفصاحه ویر الی الله جل و الله تعالی ع
والد ماجد شما میر یوسف علی خان داروغه حمیدی خاص حضور پیر و ز میسایند چون ع
عربیت معلوم نیست که مطلب آن حالی شما شد یا نشد عربی آن چندان مخلق بگویند

نموده باشید والا اگر جامع معلوم میشد ان شاء الله العزیز بعد یاد کردن رساله قانون
بجمله سایر عبارات عربی خوب و دلخواه خواهید نوشت محنت شرط است معلوم
که از یاد گرفتن ابواب فریدیه فرغت شد یا غیر بعد از ابواب مصادره است وقتیکه
مصادره یاد می شود از صرف مطن میشود باقی ماند خوانند هم زودتر یاد خواهند گرفت
ماضی صاحب جوق جوق محامد مرزا الشرف نوشته بودند البته سوای یکدو صفت
هم دارد و دیگر از اخبار تازه اینک بر وز جمعه که پنجم پنججست ضیافت جناب عالی
در کار مرشد زاده خود ما قرار پذیرفته لیکن صبحدم تشریف خواهند آورد و پشت
مرض خوانند شد اینجست گفتی که دل منخوست نماند از حضور تشریف بار حکم رسیده
بودیم که در کمان بنود که اول روز تشریف می آرند دیر و زکیاس روز برآمدی
جناب عالی متضمن تعیین یوم و وقت رسید با بحاله چون اینجا هم خانه شماست برتما
چه موقوف است یکجا نشسته تخطا نخواهم کرد شمارا خواهیم طلبید و آغا صادق
صاحب مرزا ابو الحسن صاحب خیلی سعی دارند که این بار بکر بلا باید رفت و سوا
ایشان مرزا احمد و اما و میرزا الشرف خا نصاحب چند بار گفته است که من کرملارانه
ام و خا نصاحب هم گفته اند که یکبار این راه خود میرد بیاس خاطر صاحبان از حضور
رضت طلب خواهند کرد اگر عرض من پذیرا شد میروم و الا مجبور است و باعث
اینهمه تردد و در رضت آمدن جناب عالی و جمعه است هر چند من خود از این خیر
و امن بر چه میباشم لیکن بکنم که جنین امور تعلق برای من دارد و زیاده خیریت
اگر مناسب میدانم شمارا می طلبم الا چاره قعیه چهارم کوکب برج شرف سعاد
و یاسمین بهارستان اعلیت و رشادت کوکب برلی قیمت صدق قابلیت و نکته دا

و یا قوت شاموار معدن فصاحت و خوش بیانی فارس مضمار انشا پر و از می قنبر
محرکه قوه طرازی عنایان خوش آواز شاخسار بلاغت احسن صو تسر آمیز و سینه
شیرین مقال بند خوش کلامی زو بهره اندوز یعنی نسکه آراسی نقد نگو نامی و زبانت
لصویر خجسته سرانجامی عارج معارج بلند مقامی خواجه محمد امامی سلمه الله تعالی انچه
که ابر سیاه کلک غریبک شما در سبستان تشوید عبارات روز مره اهل زبان نیا
بلاغت نشان ماند و عبارات آریان در کار خود یکانه از کرس شهبلائی برین بوی
تا بکل خزر بهره فرق نکرده اند کما یغنی میبار و و تروشی طبیعت آن کل سبزه بکمال
و شکوفه نوبهار فصل پروال از و مانیدن ادواح فقرات انوشین و شکفانیدن یاقین
مضامین نکلین در زمین صغفه قرطاس مانند سحاب آواری آبی بر دمی کار می آمد و از
صد آفرین حالا صلاح فقیر حقیر نیست که بتجریع عبارات رنگین مسجع سفید لب روشنی و کار
با نقل خون جگر که مراد از فکر است یکجا نموده کاغذ ساده را را شک و ورق مرقع چین
و شناور این دریای این صنعت را که بید کشتی و ملج ازین سرنائب رفته اند و
حیرت در آزند بلکه باین قامت کوتاوه می باید که فطری پوشان کشتی گاه برعت را که بکند
قد نازان بوده در راه رفتن خود را می پسند بلند کمرش و آن قلمی از پا در آرد و
دست گامان لشکر دعوی عیدم البدلی را که پیوسته بر خود می جنبند ستان وقت
بر جگر بگذارد لیکن تالب و دین یاران آشنای مسنه عات کولی علیه الله فکر و حکیدن
شیره جان پر و فقرات حلاوت آمیز از فی خالصه جار و طراز محاست است و الله معربان
لانت شربت روح نواز مضامین طرب انکیز لال زمیان خاص که در یک مسوده
احوال او نکاشته اند از نایر خجسته معدن طلای احمد است چیری بنام کولی بران

و امیدوار این جان بلب رسیده را بلورینه و کاشش که مره آن بر لذت غم دود
چشم به نشنا نمود و همت بتحریر بر کما زنده لازم که جواب این راقعه بر طبق تمنای نظر آن
نشق تحریر نمایند و از مطالعات آن ابواب بحجت و نشاط بر روی اجابگشایند راقعه
به هیچ نحو به خوابگاه خود و المجد و العلای غارس نهال بلاغت در زمین انشا سلیکم
تس بعد شتیاقی که مافوق آن متصور نباشد واضح باد که مکتوب و لنوازم رقوم
رست نیکم شهر حال مصحابت آدم جالینوس مان بقراط ووران حکیم حکما خواه
مجد صاحب رسیده نشاط بر نشاط از رانی دشت صاحب من این خط خط هم است
بشما نوشته میشود در نیت سلی و خط صاحب رسیده است خط در واک جنابا
ظن میشود منک و در خط سوسی واک و شما دم سبب این است که دغای
تاج الدین جان نوشته بایشان و آدم که معصوم عرضه خود که سنی غلام حسین خا نصاحب
می نماید بفرستند معلوم نیست که سوسی این و خط هم خطی بشمار رسیده یا خیر اگر
البته در محیط می نوشتند لیکن نمیدانم آدم خا نصاحب را چه بلاز که خط نرسایند خلاصه
ترجمه پنج مسود و پیشتر فرستاده شد حالا و مسوده حال هم ترجمه شده میرسد
نه ده یا یازده راقعه دیگر مانده باشد بیشتر در خطی احوال در بار نوشته بودم خط
رسیده یا نرسیده این بود که جنابا این در نرسیده بود و در شرف علی خان ار و غه
داغ و قیچیه پیر که خواجه باه شاه خان را مدتیست که بدر باره نمی بینم جنابا عالی
فرمودند که ایشان بلشکر نمی آیند طرقتانی عرض کرد که در شهر هم ندیده ام خود بود
با هم کرده فرمودند که جنابا ایشان پیش دارم خان میر گفت حالا معلوم شد مسود

عقاب انداز شدست غفرانین چه حرف است ایشان با من علاقه روحانی
دارند و من هم با ایشان همین علاقه دارم آدمی بلیاقت خواجه پادشاه خان کجاست
پیدا میشود از رفوت و مروت ثمانت و بیانت صدق کلام اهل حلال هر چه بگویند
برایشان ختمست در هزار سال ^{جوانمردی} مثل ایشان یک کس باین صفات بهم میرسد بعد
از آن تا دیر ذکر خواجه محمود خان صاحب ذکر خواجه وزیر خان صاحب خوشی صاحب
و قاضی صاحب و خواجه صوبه مرحوم ماند و ارشاد شد که خاندان ایشان ^{مثلاً}
اقاب روشن در سندهست و من بزرگ و کوچک اینجا را میدانم من بعد از
آنکه شربازی جناب قبله و کعبه تبدیل زنک ایشان در خیال یعنی کاهی سرخ شدن کاهی
رنگ شدن و کاهی بکود شدن را بیان کرده فرمودند که هیچ تماشایی باین منیه پیدا باز
ارشاد شد که این تبدیل لون هم از سبب صدق و دیانت است زیاده خیریت
نقل شود و در نزل سوم بکار هر کلیانی اتفاق افتاده رفعت ششم ضمیمه آن بهاران
براعت اطال الله بقا کم بعد اشتیاق مخفی نمائند که دیر و زبست و یکم سهر حال روز
مکتوب شما در جواب نوشته فقیر که بتاریخ هجدهم آرم غلام حسین خان صاحب ساینده
بود رسیده سرور ساخت از عبارت این خط بسیار حظ بردم از ماول تا آخر فارسی
اینهمه جست و درست و لائق استبدل زبان بریده است آفرین خدا آفرین و بیک
عبارت قدری شک در صحت محاوره بخاطر من رسیده بود و چون بتامل نظر
کردم من خودم غلط کرده بودم شما هم خوب نوشته بودید خلاصه از رویکیه از
مقام کاه روانه شده ایم الی یومنا هذاسه و قلعه خط اسمی صاحب روانه شده و دست
یعنی نهم و بست و یکم خط بستم در دو اک ملفوف خط خاکی میرانشاء الله خان صاحب بود

از میر محمد تقی صاحب گرفته باشید و خط بابت و یکم مولوی مصاحب علی صاحب خواهند
 رسانید جناب مولوی صاحب ممدوح از بنا بر سر اراده فیض آباد کرده بودند چون
 با طهارت مسافر این دریافت نمودند که در راه بنا بر سر و فیض آباد زمینداران فراوان
 میکشند و لشکر هم قریب بود و بخط مستقیم همین جا آمدند و دو کوچ در او تاق تاج
 حسین خان صاحب همراه با بوده اند از جهت اختصار کوچ فوج دریا موج جناب عالی
 و آدم با قباله روانه پیشتر شدند البته دو روز ریاضه و زحمت از ما اینجا خوانند رسید
 به سیوم همین خط امر و ولایت که بتاریخ بست و دوم روز یکشنبه نوشته می آید
 در داکل مکرر ملفوف خط غلام حسین خان صاحب روانه خواهد شد تمام شد این قصه
 بعد از این بشنوید که نمغنی بر تبه بقیین رسیده است که یا خط من بوالد شما رسیده یا
 جواب در راه تلف شد یا فرصت تحریر از بعضی موانع دست نداده یا از راه بی
 نوشته اند در جمیع صور اتحاد و روحانی که میانه من و قاضی حاجت شکوه اینکند
 که را و بخاطر باید اگر خط فقیر مشتمل بر مطلب ضروری میبود آدم اجیر جواب گرفته میرسد
 آنچه از اراده خود و مخصوص تحصیل وجه معاش و خدمت والدین و دیگر بزرگان
 نوشته ام خدا را باده این توفیق رفتی کردالمو جان من قلت و کثرت وجه نوشت
 بر بخت اتفاقیست بیل دنی را ماید که ار سعی باز نیاست و نیصورت اگر کاشته او
 خوشه داد یا بار آورد و فهو المطلوب و الا مطعون امثال و اکتفا خواهد شد و درستی
 مثبت جنفش سباه و دیون طعن ملامت خواهد بود و حاصل عزم دست با عقل
 هیچ شرط است تین انسان است که چنانکه در القهین میشود و یغیر و ولی نیز بعضی از
 درقه و درو و بجا و شوره و مساق پس بر هر فرد بهتر است که اراده خود را

عقل سلیم شته باشد یعنی هر چه بکند بفرمان عقل بکند تا که رفتار و ام نذلت و رسوا
 نشود و هنوز شاطفل نازیر و رگهوار هستند نیک و بد و پست و بلند و نیار آنچه
 اید هزار آفرین بر ممت شما که درین عمر این اراده بخاطر دارید خدا حامی و یاور شما
 حالا خود شما این اراده دارید بعد ازین ترقی و تنزل با اختیار خدست بهمین عقل و
 اراده سلامت باشند از حضور و عابر سد زیاده خیریت رفته بهفتم خواج
 امام الدین سمرقندی سلمه الله تعالی مسوده صاحب میرسد لیکن احوال این مرزا را
 درایت مرده هرگاه غده و دیگر صفات خوانند کرد و بعد از صفت که یون و ملاطفت
 در آوردن نقل آن نیز مکتوب الیه وانه خوانند نمونم هم فرو می آیم با نیت
 که اول مرزا جعفر صاحب را خواهم دید چرا که اندر روز پنجشنبه نوشهر حال ایشان را
 ندیده ام سمت شکوه گذارند و سواخی روز جمعه بهر زامی مدوح فرصت دست یابند
 خواسته بودم که این مهم را حواله بجمعه آینده کنم لیکن دل باین را نمی نشد زیرا که ط
 خویش ملاقات از سر دل دار و اینقدر بی اتفاقی خوب نیست انجمل مرزا را دید
 انجامی آیم و امر و زار صبح جلسه یاران نزد فقیرو محمد اکرم خان پیر نظامان چایگاه
 و محمد کاظم خان لاهوری رسیدی حسین خان آمده بودند آن هر دو صاحب خود
 رخصت شدند سیدی حسین خان شته اند و دیگر خیریت رفته بهفتم هر چه
 برعت نور الله شمس اقبال که بعد شتایان فرادان مخفی نگار و رقیه مسرت طراز بر
 ترکی که عبارتش روح امیر علی شیر نوائی تازه میگرد و هفتم شهر حال رسیده دل را
 بهجت تازه و روان را رحمت بی اندازه ارزانی داشت و این محبت نامه از سبب
 تعجیل بجای لفظ با تره بار پیوسته تمام شرح شد و در خطاب رالای شما کما

عطلی افسرست و خوب شد که معنی خفقان بجز برید و رآورید و الا از خفقان شما اگر بمعنی
 مشهور در مروج که خدا نکند عیب و خیلی رنج بر میداشتیم احمد شد که شما از ان خفقان
 که امیرزاد های نازک طبع ناز پرور آن متصفند مخطو استید خدا همیشه بر کمران دارد
 و از مصروف بودن آن اقبال نشان بجز برید و مطالعه کتب کمال شکفتگی بخاطر
 و اد آفرین صد آفرین هر چه میکنید خوب میکنید برای خود میکنید و زری بجا خواهد
 همان را آن نیست که تحصیل علم و کسب کمال برای بهر سایندن مبلغ خطیرت ننهد
 عقلا این معنی از سر غلط زیر که از کسب فضائل تکمیل ذات و رفعت نفس مرکوز خاطر
 ارباب بصیرت میباشد و آنچه در خصوص بر نشچیدن جواب مکتوب از طرف والد صاحب
 خود نگاشته اید نزد فقیر بط کلی با صداقت دارد و از د و حال پیرون نیست یا خط
 راقم در واک انگریزی تلف شد یا جواب آن از غفلت بر کار یا خاصیت غفایید کرد
 لیکن حیران نیامده ام بدینست که خط احدی در واک انگریزی تلف نمیشود و اگر مکتوب
 ای که خط برای اوست هم بجای حرکت کند باز خط را ضائع نمیکند یا بکتابت ای میرسد
 اگر در همان قرب و جوار تردد دارد و الا هر که نوشته است پس میدهند بخلاف
 واک جناب عالی که همیشه در چهار خط و پنج خط با و میرود با جمله باینهمه از نیامدن جواب
 خطرب کلی دارم امروز خط دیگر بعد عصر روانه خواهم کرد و درین عرض مدت که تا
 واردیم اگر جواب می آید بصاحب میرسد و الا بکنون خواهیم فهمید طول این سفر بزم
 در و هم نبودن اینقدر که میگویم از سفر تنگ آمده حرف نمیزنم بلکه از مشغلی ترا آمدم
 و امیش من لکن و صحتی لقی و دق بر د برابرست لیکن بشتر طیکه امید حصول منفعتی باشد
 ریوانیستم که منتظر خوانشش آفتاب کرم نمایم و احوال فرق اقتضای کامل و نور چشم

که آنانیکه بسیار سوار تانمار بولدی لیکن اگر خواجہ قاضی خان یوز بیک بیارسون لایزن
 قورغاس مین روزیکه ان رشادت نشان ارخص بیگانه در جلدوسی خدمت حاصل
 منوده رو پیه خوانند نرستا و خوش خواهم شد قبله و کعبه ایندکی و وزیر صاحب
 سلام نیاز و قار داش لاریکرنی دعا و مارچه سیلو کوچی لارینی سلام بکرب یارما
 دین فی فایده در رقعہ نهم آبتوش چشمه طماقت و شیرین کام غیر ذلالت
 بعد شتیاق دیدار شریف مخفی نماند که دیر و ز که پانزدہم شهر حال بولموش فیض ایا
 کوچ پنج کردی اتفاق افتاد و امر و باز بمقدار کوچ قدس فردا بسطاپور میتریم
 از انجا بہ طرف کہ آب و دانہ جلکو بکشید و م درین سفر سوا سی مار و کردم و جہا
 چیز دیگر از قسم شکار نیست مرزا مہدیعلخان صاحبزادہ کہ از بطن خاہ محل است
 پیش از کوچ در فیض ابا و مغضوب بدر شدہ روانہ لکهنوگر و دیسب قہر شدہ انکہ
 پنجہ بی ہجرت و او بدست خاص برداری گلہاش رسید ہر کارہ معصل خیر قصد
 برد چون نوبت تحقیق از خودش رسید نام کی از رختامی خود طہار کہ دکن دہ
 اوزدہ است شاید اورا مبلغی راضی کردہ باشد لیکن چون از اول خجہ و رد یافت
 بود تیغ او نہرید و از شکر پیرون کرد و پوشیدہ ماند کہ چند رویش اینر کیل
 سلطانپور را بر سر سوال و جوابی از شکر راندہ تو در معلوم عشقہ کہ حالا خود را
 برق چشم سر کشان گرفتن و تہدید و دیگر اثر ار و اخذ نذر و نیاز بان منع میرند
 انکہ و مسودہ ویکر کہ ہر و عربیت ترجمہ شدہ و لفظ ہمین رقیمہ میرسد رقعہ اول
 و زکر سب است خیلی مختصر بود و رقعہ رطل کہ زیر این رقعہ نمیشنہ بود و احتیاج
 ترجمہ ندارد و الفاظش ہمہ صاف است و سببیکہ از این است نسبت مکر دریافت کردہ

آن قدری غور نمینماید شما بجای خود غور میکنید هر چه دریافت میشود آنرا حواله
نمایید و آنچه نخواهید فهمید من خواهم فهمانم اما رتبه دومین طویل بوده است
ترجمه آن درین کاغذ بکنجید مجبور ترجمه عبارتیکه باقی مانده بود بسیار چه دیگر نوشته
هر دو کاغذ را ملاحظه نمایند همه بخوبی حالی خواهد شد و در رقبهای فارسی بعضی
که مشتمل بر ذکر مسئله علم یا ضیعت البته بفهم شما درنت نخواهد آمد زیرا که من را اختصاصاً
پنویسه ام و شرح آن طول را میخواهد ان شاء الله تقدیر اینهم بوقت رسیدن فقیر
آسانی خواهد شد و دیگر آنکه شخصی درینو لا فرمایش برنقیر کرده است که یک رتبه
بهینت سرفراز شدن شخصی بخدمت پدران حضور پادشاه و تقریب پدر او نبوسید
من خود البته نوشته خواهم داد لیکن بخدمت صاحب مقصد ع میثوم که صاحب
این قعه المیرنجام نموده مسوده آن نزد من بفرستید نام خدا شهرت شما شهرت
رقعه بهم نوباده یوستان امارت و جلالت سلکم الله تعالی بعد شتیاق ما مخفی
نماند که مضمون عرضی سبی قبله و کعبه خط سبی خودم که بصحابت حسین بیک خدمتکار رسیده
امروز که پنجشنبه غره ماه غمزهست عالمی من کردید آفرین بر بهت عالی شما که مرکز ترمیمی
نشستن بر خاستن چه حقیقت دارد و پرویزت که روبروی بزرگان شما بنظر آید
استاده میماند لیکن بنامی دولت انسان همین سبی در کار خود و خدمتکاران
و شستن آفات شما سر و باغ امارت بنشیند استاده شدن صاحب چمن دولت
زینت دارد خدا کند که شما بهین استاده ماندن دست افتادگان بگیرد و صلاح را که
از ما میپرسید بخدا که صلاح ما به صلاح خود شماست عقل شعور شما محل عتقاد است
خواهید کرد خوب خواهد کرد من از پیر و زمولوسی میر علی و میر نصیر الدین مرعاج

شمار آتانا که بنارس ساینده بخود آمده ام هنوز تاج الدین حسین خان صاحب نذر
ام بعد ملاقات و مشوره بهر که هر چه قرار خواهد یافت نوشته خواهد شد و انانی
میخواهد که اطاعت آقا می خود پسند باید کرد لیکن خدا کند که شمار ارفیق خود نماید
بر حال امور دنیا اتفاقست هر چه بظهور رسد اینوقت در جلد می بهتقدیر القضا
احوال باقر بیگ خدمتکار دریافت شد خدا کند که بانه عمو صاحب شمانیز تعریف
تاج گنج اکر آباد را تمام کرد من هم از اول تا آخر دیده کم و بیشی که مناسب بود بعمل آوردم
نقل آن نزد صاحب هم خواهد رسید و خط سابق باقا صاحبان مخدوم رسیده
شد جواب آن و همین خط موقوف است و دو خط که امر و ز آمده است جواب آن بعد
ازین خواهد رسید و رقعہ میر نصیر الدین بی لفافه دیرین خطست مسکین اعانت
و ثقل خط عمو و من هم برای همین لفافه نگه دارم جایکه اینقدر اشخاص رایا میکنند
کاهی بدو سطر امرت لال را هم یاد میکرد و باشد که از پخواهان است و مقدما
زلزله هیچ تحقیقی ندارد و میان حاجی در هماندری من قدم بقدم شما هستند وقت
نابدر و ازه میرسانند از ما هر که نیاز مندی و شتیاق با پس خط شما که اسمی ایشان
است و تمیکه آقا صاحبان خط خود و خواهند کرد با ایشان خواهد رسید رقعہ
و پنجم منتظر بند طویان شکر خا شیرین گفتاری و قلم از کفستان لربا
در فن سناری مرزا امی صاحب دام کماله از رقعہ ویشی احوال خیر مال و زمین
این خیر کمال کردید و جرب بی پیر ابهر نوعیکه باشد روغن قاز مالیده راضی بین
باید ساخت که راه عدم پیش گیر و والا لاخوان اینقدر خون کجا دارند که هر روز
از ضیافت آن کر سنه طبع از بی عهده بر آتشوند بهتقدیر ما میگفت که مروارید

و انهای تر با استیجاب ضعیف البینه که نقدی غیر از برال در باب طنداریم خریداری نمیکنیم
یعنی ^{لا عسر} و از خارج نیست اگر میروی جزو والا بکنند ناخن بیخ تو کنده خواهد شد دیگر آنکه جزو متمم بدست رستم برست
فرستادن خودی که بخدمت شریفست چه ضرور بها بنجا باشد من خود آمده میگیرم و لفظ
مفسر بجای فارس اقم نیز نذیر معلوم نیست که مطلقا فی بطور خود نوشته آورده
یا تمسکی بهم بدست خود داشت لیکن چون مرعوم استبعاد و هزار ساله مسافت دور
از کوچه تخت تحریر او قابل اعتبار نیست صاحب چراغم بر آن نکشیدند و نهیم دریا
نشد که او را از ایراد لفظ مفسر بجای فارس چه فائده بود فرض کردم که هر دو یک معنی
لغت مذکور است لیکن جاتیکه لفظ ضعیف متصل یافته شود چه ضروری که آدم و نهال غیر
رود دیگر مخفی نماند که در رقعۀ ملازمان که دو سه روز پیش ازین چکیده خامه برآ
شماره بود این عبارت ما را ازین قصها چکار دیده سخت متعجب شدم زیرا که هیچ رازی
از رازهای صحت و سقم زبان فارسی از انصایب مخفی نیست پس با وجود این معلوما
ازین قصها بجای باین قصها خیلی استبعاد دارد و گمان میرو که در عالم تعجیل تحریر اتفاق
افتاده والا این مقدمه مقدمه نیست که از صاحب کمالان پنهان بوده باشد آینده
عنان بدست بی پروائی نباید سپرد و قصه حویلی آقا صاحبان که در زبند و صاحب
خود میخواهند باز حواله تحریر نمایند که من ^{فراموشی} مطلب را بنیسان تقویض نمودم و رقعۀ بعد
مطالعه حواله بقوت دستی شد از ما هر قدر که عرق ریزی امکان دارد بپاسخا طر ^{لفظ}
بظهور خواهد رسید زیاده خیریت بر محرومی ملازمان جناب امیر صاحب که ^{الافزون} ایشان
نه دیک مدعا اگر نمیکند تا سبب کلی دارم اینوقت طعام ساکرة جناب بعد
از خانه خاص محل آمده بود قدری بخدمت شریف هم میرسد رقعۀ یازدهم پنهان

نویسنده حقیقه معانی و در وانه صدف نکته دانی سلیم الله تعالی خطی و در جواب مکتوب
 و الله ما بعد شما میرسد در خط خانگی مغفوف نموده باید فرستاد و جدا و در ذاک نباید و او بزرگوار
 خط سرکار نوشته شود و در همان خط بگذارد و دیگر آنکه فی الواقع مجلس شب پر کیفیت تر از
 مجلس و دست هر جا که این صحبتها سوا می مجلس فقرای صوفیه انقاد می پذیرد و شبانه
 اتفاق می افتد و روزانه خیر و اخی که شایع آنها می خوب را که در گذشته هستند مگر ریه
 آید سوا می اینها هر که هست مصرف ندارد و لائق شهوت پرستان بی لیاقت است و
 معاصی عثمان را همین نباید که فریفته این خیر یا نوعی نشوند که قدر و منزلت در
 سودا از دست دهند و حاصل اراده نیست که روزی پنجشنبه از اینجا سوار شده
 باین اراده همراه بگیرم که در کر بلا چند ساعت بکشد نموده هرگاه بر که ویم با اتفاق
 بیایم و خیمه سخن سلطانی که نوشته شده است بشما بنامتم خیمه یکروز پیش از ورود
 جناب عالی استاده خواهد شد زیرا که ملازمان جناب وزارت ماب اول روز که
 دو کهری یاسه کهری روز بر نخواهد آمد تشریف خواهند آورد و لهذا چنین قرار پذیرفته
 که بر روز پنجشنبه خیمه استاده شود و فرش را درست نمایند تا روز جمعه بوقت
 مذکور بکار آید جناب عالی زیاده از یکپاس بلکه کمتر نخواهند نشست باقی زربها تا شنبه
 خواهند خواند لیکن بودن شما بقول شما در مجلس و زنی لطف محض است اگر شربت
 مضائقه داشت هر کار ما هم هستند چه ضرور که آدم حرکتی بکند که فائده نداشته باشد
 لیکن از بسکه دل مشتاق دیدن شماست و بنور در آمدن فقیر بسبب بعضی امور
 توقف معلوم میشود و لهذا دل همین میخواهد که روز پنجشنبه شمارا بکر بلا برده اینجا بیایم
 و شب یکجا بسر بریم پیش از طلوع آفتاب بسواری قیل بدو تنه برسانیم بالله

پس درین امور زیاده از شما اندیشیده دارم و یکم خیریت بخد متعمد صاحب الاقدار
 و سلام نیاز میرسانند و دیگر صاحبان را نیز که پرسنده حال فقیر اند مکرر آنکه هرگاه
 بجای بی بزمان ترکی بنویسد مسوده آن اول بمن بایده نمود و دیگر و سپه برای زین مالینا
 سفارشی عمومی شما فرستاده شد از رستم گرفته با و برسانید و فردا بر نیکه خشت
 منتظر من خواهید نشست از همین راه آمده شمار اسوار خواهیم کرد در قعه دوازدهم
 لوه مرعدن الاود و دمانی و نهال خدیقه نکتة دانی سلک الله تعالی بعد شتیا قما مخی
 مانند که دیر و زبانی بخت رمضان خط فرحت خط در لف عرضی سبی جد محبت
 وصول آورده خاطر امسور و مرقومات را حالی کرد هر دو خط موقوف یکی از
 ریوا انصاحب کرم فرماد و دوم نوشته خلاصه جای صداقت اندیش منشی محمد
 صاحب نیز مطالعه در آمد نوید حصول رخصت بکنه و بعد و سپهره مجتهد و خود بالید
 ردید و هم شوال دو سال بر رفتن صاحب منقضی خواهد شد و رخصت خان
 بر آیام شیرم برای هر کار گشت مخصوص ملکیت نیست در نیصورت نیامدن بر کار
 خود و دیگر متافانرا اہلقات خود خرسند ساختن خود از تلافی شان حطی بر
 زاشتن جای حیف نیست کسانیکه زرا با بر باد میدهند آنها هرگاه مجبور میشوند
 تجاوز میکنند شما خود بعنایت الہی کاری نکرده آید که کسی بنگاہ کمی تواند دید
 بر آیام شیرم بایید و نامت موعودہ اینجا بمانید اگر پنج شش روز زیاده بروعدہ
 هم خواهد گذشت مغل حاضر باشی در کوکری نخواهد شد من آمدن شما برای این بسیار
 بنحو آنکه حسن خیلی مسخر کیا میکنند و و بروی شما زبانش هم و نشده بود بلکه
 پاشی خود را هم میرفت با میر صاحب میگوید که امیر صاحب کی تلامذتی یعنی سلا

چنی مفری کہاؤنگا و وقتی میکوید کہ مرد صاحب یعنی مرزا صاحب کی تلاوتی چنی
مفری کہاؤنگا و خواجہ صالح را خواجہ صاوی میکوید و ہر س کہ اور اوزق کفید
میلد جواست بد کلنا مشق و زق شد است لیکن حسن و بچہ ہامی دیگر وار دہر کاہینا
و بنو ل گنج رسید سر شام چھی خان را از اینجا نزد ما بفرستید کہ صباح استقبال
شما تا نا کہ بیاتیم و بخط مستقیم شمارا در چھاونی بیاریم خواه اول در مکان حضور بیا
و اینجا چہر خوردہ باز بجو ملی نو تعمیر خود کہ از اینجا قریب ترست خواہ در ہمان محل
خود بروید لیکن مناسب ہمین است ما ہم ہا اینجا میرویم انچہ نوشتہ ام ہمین عمل باید
آور د و خان صاحب کہ مفر تاج الدین حسین خان از نسبت و شش روز وار
شہر اند و نہیصرہ چند بار ارادہ پیرگنہ کردند و از سبب بعضی عوانع ہر بار فسح
غیمت صورت بست دیروز کہ جمعہ بود ہم روانگی ایشان تقرر پذیرفتہ بود
و امروز کہ شنبہ است ہم ضرکرم بود لیکن از سہ روز باران رحمت مبارک و صفت
سرخاریدن نمیدہد و نہی حالت امروز ہم نمیتواند رفت آداب بندگی از طرف شما
رسانیدہ شد خان صاحب خلی تعریف شما نزد خود غلام حسین خان صاحب میکنند
و الد خان صاحب از چندی بیمار اند و بیماری نیست کہ با کسی حرف نمیزند عالم
سکوت دارند خدا انجام بخیر کند و سبحانعلی خان صاحب اسہ ماہ کامل درین شہر
شیندہ باشند کہ آن کلکیرتش مزاج باغوا سی بعضی مخالفان بایشان دشمن
و تمام املاک را بنجا کہ برابر کردہ دیگرانیکہ شخصی کہ دیوان میراثا الد خان صاحب
نوشتمہ میفرخت در ایامیکہ لالہ چرخ لال صاحب خط بعمد سی خود نوشتہ اند
مشار الیہ بیمار بود و آخر ایشہ ت فرج تر آید و فیض آباد و نزد مراد گلخان خود رفت

زمین پول قیمت باین شرط طلب کرده بود که بعد چاق شدن خوشته خواهم داد
 من هیچ جلب ندادم بار پیغام بسلطانم گفتم که حالا آن دیوان فروش خودت
 من دیوان خانصاحب را از خانصاحب برای نقل طلبیده ام خواه ما کاتب
 اطلبیده اینجا بنویسایم و شما پول بدید خواه شما کاتب را پیدا کرده دیوان را
 بمن بطلبید و در مکان خود بنویساید لاله موصوف گفت که رقبه همین مضمون
 بخواجه امامی صاحب بنویسید و من بدیدم که در خط خود بنفتم چنانچه موافق گفته
 مغزی الیه رقبه شما نوشته در لف خط شان فرستاده شد شاید که رسیده باشد
 رقبه سیم و هم سر بوستان شادت عاقله منیع الثبات سلک الله تعالی
 ما یلقی بشا کرمی و اشتیاق صحبتها که حسب درخواست میسر شود مخفی نماند و در خط
 صاحب بنفتم و سه قطعه عرضی برای قبله و کعبه جمید و جواب هر یک فرستاده
 یقینکه رسیده باشد آنچه در خط حال احوال پر رونق کار منشی و بجا خندیدن رب النوع
 او نوشته بود دید دریافت شد کار مشکلی کار پر کن نیست که موجب مرجعیت
 و هر خدمت موقوف بر شفقت آقا با جمال نوکر خدمتکار است و فی الواقع محکوم
 کس بودن کار صاحب غوثان نیست این مضائقه ندارد که او منشی اول و کلان
 گفته شود و شما منشی دوم و هر دو فرمان بردار صاحب کلکتر باشید نه اینکه
 او بر شمار و ان باشد این را اول سبهم کو را نمیکند و شما هرگز اندیشه نگیند من برای
 نماز من و شما را تا بکلکته و لندن می خواهم کرد و آنچه مرقوم بود که عبت کر خجی
 ز دست وادم رست است اگر تفریب باینطور بنفشد باز فرستاده شدن بر چرخ
 بکن شما خود گفتید که این چیز پاپیش و انایا ج حقیقی در اند اقبال نشان برده

که یک بلای زن قحط پیش پادشاه می نشیند و وزیر اعظم ستاده میماند لیکن پایش
 وزیر چه حقیقت دارد این ستاده شدن برای شما خوب شد و من بسیار خوش شدم
 برای اینکه شما از خاندان مجد و علاستید و هنوز آغاز شباب دارید و نام نشان
 بزرگان هم بکوشش شما خورده کمان آن بود که شاید از نسب خود غوری در سر داشته
 باشید حال که این ستاده شدن پیش آمد کمان ضعیف هم بغیر شما باقی نماند و مرد
 همین میباید اگر چه کمان من غلط بود چه که شما گاهی در بند این نام و نشان نبوده
 اید و بار ما گفته اید که از نام بزرگان ما را چه فائده مای که برای ما باشد البته کجا
 مای آید و روزی که خانصاحب شما گفتند که صاحب خدمت مشکبسی رو برو
 صاحبان عالی شان نمی نشیند شما بکمال سکتگی گفتید که در نوکری و آقا لینی
 شرطها مثل نکاح چه حقیقت دارد و عرض صد آفرین بر طرقت ایمر ^{طوفان} لازم که آینده
 هیچگونه اندیشه بدل نیاد و ده بخدمت آفایه فته باشد ^{بندوسی} دیگر فردا
 روانه خواهد شد و روپیه شش هره برای اوقات گذاری کافیست شما ^{افضل}
 الهی در امر معاش سلیقه کلی دارید نصیحت دیرین امور بصاحب حکمت بقمان
 ست پیشتر هم خطی بمرز امینکا صاحب فرستاده شد رسانیده باشد ^{خط}
 دیگر میرسد این را هم برسانید از ابوالحسن خانصاحب شناسی قدیم و ^{میان}
 بحال فقیر اند ملاقات با ایشان و مرعوبان ایشان بودن مضائقه ندارد و اینکه
 شما اندیشه از طرف خانصاحب در دل دارید خانصاحب هرگز بدشو اینست برد
 خانصاحب را فرغت معاش شما منطو رست بهر طور که اتفاق افتد خط دیگر بر
 جناب ممدوح هم نزد میررضا غلی صاحب رسانیده خواهد شد ایشان خود را

ملاقات مرزا حسینکا صاحب رخصت خواهند داد و خطوط صاحب جایجا رسانیده
شد جواب بعد ازین خواهد رسید و نا بر سنکه در همین خط پارچه کاغذی گذاشته
است ملاحظه باید کرد آقا صاحبان هنوز در جهادنی هستند و منم در حضور
فردا اراده نخاس دارم و آقا صاحبان هم یقین که فردا در حوالی بروند و
آقا صاحب مشفق خود ما از خط صاحب بسیار خوش شده اند و جواب را بنده
من تفویض نموده اند من بعد ازین خواهم نوشت از حضور هم و مادر جواب
گوشش ارشاد شده ر قعه چهارم بر دل صفا منزل حضرت خوابه با مخفی
خانه که خطی پیش ازینم از انصاحب رسیده بود لیکن چون جدا مجد و اول
مجد صاحب فرمودند که در سه چهار روز نیز دیک است که خط دیگر هم باید پس
بهر نیست که بعد وصول خط دیگر جواب هر دو مکتوب یکجا نگاشته آید چون
همینست که محبت نامه فقیر هم در لف خط خاکی می آید و مطلبی هم سوا می بین
صحت و عافیت اینجا و دریافت خبر و خبری آن نوباده بوستان مجد و علی
است منم تجریر نیردا ختم لیکن انقدر وقوع تعویق در رسیدن مکتوب
سلوب و خیال نبود اگر چه اینهم بی سی نبوده معلوم شد که از باعث
رضی انصاحب خود با بود و نیز تحریر خطوط بر سپیل تو از رسمی پیش نیست
باید آورد و الا پیوند روحانی صاحب بکلفات ظاهریه سیمیه ندارد و آدم
طلب دیگر نیست که دیر و ز که یازدهم شهر حال بود در قیمة مضاحت عنوان
منم نوید محبت جسمانی و یاقین تنخواه ماه منی و تبصره رسیدن مبلغه کور
ابن حسین یک بد نفس اشتراناس حوالی آورده سرور و متعج ساخت

ز آدم صرام داده خدا و امان خود دارد و کار خود بدست خود کردن به از آن است
 نه بنده تالائق سچیا و رخصت باشد که کجیهای بد ذات رسوا کن آقا است بله
 چنین پس را جواب میدهند خداوند حالا این مرد که را چه باز دلا از ابتدا
 تو کرسی تا حال مصدر چنین تصور و تصور نبود بلکه شما بار با تعریف او را پیش
 کرده اید که بسیار سکیمن و کم آزار و پزیران است و نامعتبر سارق هم نبود
 معلوم شد که عصمت بی بی از اینجا در می بوده است و آنچه در خط سابق مرقوم
 بود که دیوان صاحب طریق منت و جدر از جانب ائمن پرسیده اند صورتش
 نیست که این قاعده اینجا طبیعت خود من بود و این نقل نقل مجدد سال بلکه
 بنیت است حالا تا بطنانیت خاطر باقی در یاد کردن آن بکار نبرم سر و دست خیال
 نمی آید و نیز تحریر آن از اینجا با بطریق قریب الفهمی نوشته نشود مفید طرفائی
 افتاد انشاء الله تعزیز بعد از این برد و عمل را یاد کرده و طریق تفهیم آن نیز از
 خود اختراع نموده بصاحب خواهیم نوشت تا دیوان صاحب را در فهمیدن
 آن در و سری رو نبرد و من حالا قسم خورده ام که در هیچ مقدمه از امور
 در بار بصاحب ننویسم زیرا که هر چه در خیال من اینجا میکرد و شما اینجا بعل
 می آرید بلکه بهتر از آن پس من از تحریر خود و خیالت میکشم که آیا بار سطو نصیحت میکنم
 از آنجمله یکی موافق ساختن تمام عمده در بار ما خود و مورد عنایت آقا بودن و
 دیوان صاحب را اگر چه خود شش نفیض است از آن خود کردن همه وابسته
 بتدبیر شماست من از اینجا هیچ نوشته بودم که چنین باید کرد و چنان حالا سوا
 نشان دادن غلطی لفظ که آنهم در عالم تعجیل اتفاقیست چیز دیگر بصاحب

خون انصاف ریختن است حق تعالی شمار اینقدر دست رس بدید که در عوض
 این حسن سلوک و الفت که یاران باشما می ورزید از شما خدمتگداری هر یک بطلب
 رسد از کرم الهی اینهم بعید نیست بر آن مترصد آن بوده زن شاه پیر احواله
 بابو العباس بکند ویر و زواج کم و فخر الدین بر دو خلق بختی شاه مدار گرفته و
 محسن حسن طالعمر بادی بی پوشیدند بچاره حملند نزد برادر کلان خود رفت
 عبداللہ اگر چه ظاہر میکنند لیکن از صورتش غم و افسردگی تراوش نیامد آقا صاحبان
 محذور و آقا صاحب خود و ما خوش و مزاج حضور احدس قرین صحت است چون
 من اینوقت بنجاس بستم و فردا را ده حضور پر نور دارم از طرف حضور والا
 بموجب حکم دعا و از طرف دیگران سلام میرسانم خط ناپرسنکه در همین خط
 است فردا من و قاضی صاحب و امیر صاحب تا حویلی نوکه بجا دینی تعمیر میشود
 خواهیم رفت تا شام اینجا میمانیم این صاحبان بجانہ مرحبت خواهند کرد من بجا
 میرنشانند خان بسر خواهیم کرد و **قطعه پانزدهم** کو بر درج علو نسب و
 اختر برج سمو حسب سلک اند تعالی بعد شتیانها منحنی نماند که پیر و زک پانزدهم شهر
 و روز دوشنبه بود موافق قاعده مستمره عرضی معمولی ما کاغذی سیمی مقیر رسید
 بشعر از حالات آن سرمایه کمالات کردید خطیکه سیمی آقا صاحبان بودند نیز رسانید
 شایان صاحبان بعد یکماه کامل دیر و زحل حویلی خود شده اند منم پر پیروز
 بعد شاز و روز پنجاس آمده ام خطیکه دست آقا صاحب مختار سر کار فیض انار
 فبا جفا لم بهادر سیمی شان نوشته بودند نیز بمطالعہ شان درآمد خاطر آن بزرگ
 جمع کرد و باید داد و درینولا اقصص ناز و ایله امیر حسنه و کتابی دار و موسوم باعجاز

در نسخه مذکوره صنائع شعری بسیار ذکر کرده از انجمله رفته متضمن صنعت تخیلیس خطی
نوشته یعنی هر لفظی برابر خود لفظی محصور شود و مثل این عبارت در ویشا
و در ویشا چون پسته خون بسته به زانی بهربانی بیایند نیابند معلوم نیست که
این عبارت نتیجه طبع امیر خسروست یا کار قلم ویکری با بجه شخصی این عبارت نزد
جناب عالی برده بود بسیار پسندید و حکم نافذ با عیان دولت صادر شد که هر کس نقد
استعداد خودش عبارت متضمن این صنعت نوشته بیاورد یاران هر طرف در سعی
آنها صاحب مخدوم میر انشاء الله خان هم دوسه سطر می نوشته بودند پسندید طبع
عالی نشسته همچنین بعضی یمنغزان عبارت های غلط بتوسط بعض حضار محفل معالی فرستاد
لاله امرت لال هم دوسه عبارت نوشته برای صلاح نزد اقم فرستاده بودند
انجمله الله که نوشته مغری الیه از اغلاط پاک بود لیکن حضور پسند نشد همچنین جمعی
هندو و مسلمان عبارت های مربوط و نامربوط از دیگران نویسانند و از نظر فنی
گذرانند بعضی بنام خود و بعضی بنام همان شخص که خون جگر خورده است مذکوران
را این نیست که هر که عبارت باین صنعت خود نوشته بیار و زیاده از آن که
عبارت غیر بخواند مورد الطاف شود بلکه نویسنده آن بزور طبع و خواننده بر
برابر اند حال این عبارت هم بعینه حال غزل ایلچی بادشاه ایران است که مرثیه
غزل بر غزل آن پچاره گفته شده بود لیکن اینجا معامله بالعکس و داده یعنی
شعرا می هندوستان همه باز غزل او بودند و عبارت های یاران در رتبه است
از عبارت نیست که نوشته شد پیر و ز جدا مجد شهاب الد شاهی هم تکلیف تحریر نمود و آنرا
ویر و زویرین فکر اند هر چه بعد ازین سر انجام میاید نقل آن نزد صاحب خواهد رسید

در مقام مقوله من نیست که این عبارتها خواه خوب نوشته شود خواه بد هرگز
نیست شد نیست که مطلبی بفرمایش دیگری درین صنعت نگاشته آید مرضی
صاحب شما این بود که شما هم یکد شب درین فکر توضیح اوقات بکنید لیکن من
کمی پیشتر مکلف شما شومند اگر درینجا تشریف میداشتید مضائقه نیست انجام در عالم
حاضر باشی بخوبی آقا اینقدر فرصت کجا که اوقات را تلخ باید کرد و مولوی حسین
صاحب و لم مجد نیز دو عبارت فارسی و عبارتی بزبان عربی نزد من فرستاد
نموده با آنکه جناب مدوح دعوی درین پذیرا ندارند لیکن عوق درستی رنجیده بودند
موج افطی غلط نبود من جواب رقعۀ ایشان متضمن تعریف این عبارتها به همین
تخیر در آوردم مطلب دیگر اینکه زوجه آقا صاحب خود مایحلی بیمارست بیلاوا
تلع امیدند حیات آن مریضه کرده اند باید مؤید چند روز دیگر نفس مستعار بر
آرد خدا رحم بر کند بر خانه خرابی آقا صاحب دل میسوزد با وجود آنکه از نیست
و سنگینی آثار طال بحسب ظاهر از چهره ایشان پید نیست و خطلط با یاران
است لیکن نظر بحال اطفال صغیر اندوه بسیاری بجای خود دارند زیاده
حالا بعد رسیدن خالصا صاحب از پرکنه بمن پوری باید دید که صاحب بهادر
حق شایسته تجویز میفرمایند وقت رفتن شمارا همراهی میفرمایند میگردانند و دست
این نام بعد رفتن صاحب و الاجاه بنوعیکه مناسب خواهد بود و کرده خواهد شد
رقعه شما نزد هم خواجۀ القدر بلاغت آفرین سلامت پریر و زکریا نزد هم
شهر حال در روز چهارشنبه بود عرضی شما متضمن احوال خیر شما همی جذر کور
بود لطف آن مکتوبی همی را تم رسیده و خبر از ما عترتیه کردید چهار روز است یا تا

به باقر یک نامی را که خدمتکار جوان خوش سلیقه است نزد خانصاحب روانه نموده
ام که بحضور صاحب الاجاب برسانند لیکن چون از خط خانصاحب که در همین
آمده بود ترشح مینمود که حسب الطلب وانه من پوری میشوند لهذا با آدم فرود
لغتم که رست بخاطر مستقیم بین پوری برود و با و تعین کرده ام که اهل خانصاحب
را برسد اگر آنجا باشند خط بخانصاحب بدرد و الا خط اسمی شما و خط خانصاحب
و دیوهای بسیاری همه بصاحب برسانند تا شما بمضمون خط واریسیده بر
نوشته ام عمل کنید صاحب من آدمها بمن اند از آسمان کسی نخواهد آمد صاحب
والاجاب اگر نپسندند مجبور است که با و رچی هم بعد تلاش بدست آمده طعام پزی
و هندوستانی بر دو می پزد و آدم با خود بطور گماشته هم دارد و دست و پایی
مینخواهد ممکن نیست که بنور ده راضی شود اطلاقا بفعل آمده پیش ازین میخواستم که
حقه بر دار را هم روانه کنم لیکن چون خبر رسید که سجا نفلی خانصاحب ارکانپور
یک خدمتکار و حقه بر دار را فرستاده اند موقوف کردم حالا باید دید که خانصاحب
چر مینویسند و آنچه از کار و بار وینا نوشته بودید صورت غیبت که از همه بهتر بود
صاحب حال و آینه هر جا که تشریف داشته باشند بحضور صاحب الافاقیت
مناسب است و اگر این امر صورت امکان تهنید و نیابت پیرکنه از نیابت سر
واری پسندیده تر لیکن شبر طیکه همراه خانصاحب ممکن باشد حاصل چون شغل
بذات خانصاحب دارید هرگاه تشریف بیارند بمن بگویند که نیابت تحصیلدار
خود را برای شما مقرر سازند مضمون خط خانصاحب همین بود که بدون شما در
خودم که ز خاطر دارند با بکلمه بعد سه چهار روز تعیین که خانصاحب آنجا برسند و

و امری برای صاحب قرار گیرد و دیگر اینکه در خط شما لفظ جامه گذاشتن در حق شخصی و نیز
 مذکور است و هیچ نباید نوشت خبری از حیث از زبان عوام مقبر نیست اگر چیزی دلا
 بر عظمت وجه است او داشته باشد مضائقه ندارد و الا چه ضرر و خصوصاً عبارتیکه
 است که نوشتن مثل آن باشد بصورت مناسب نیست هر چند این اصطلاح را کم گشتی
 لیکن تقریباً دریافت میتواند شد آینه اگر همچو خبری بکوش خود بهتر نیست که نویسد
 اگر اصلی دارد بعد و در شمار هم خواهد شد و اگر دروغ است نوشتن آن خالی از قبح
 نیست و اینهمه آفتها در تصریح نام شخص است اگر بگوید باشد هیچ قباحی ندارد حالا
 بعد ازین اورا بهاراج یا کتبه کیشی یا دلوغ کیشی در ترکی فیوشته باشد یا تمام
 عبارت در ترکی باشد بلکه هر خبری که از کتبه کیشی یا از شخص دیگر اندکی اظهار آن
 قباح و شسته باشد در ترکی نوشتن بهتر است که احدی بران مطلع نمیشود و شایسته
 خدا سوای عربی در فارسی و هندی و ترکی سلیقه درست دارد عربی هم اگر
 باطمینان خاطر متوجه آن خواهد شد و درست خواهد شد و دیگر خیریت از حضور اهل
 ارفع و عابر سه حالایب رقبه با قاصد جان باید نوشت پشته برای کسانی که
 بهمانوشتید چندان ضرر نبود آنها دوست اند سلام بهم خوش میشوند و والد
 بنوعی رض کنش را می رقبه **مقدم** سلم الله یا صاحب الفضل و الرشاد
 بعد ازین مخفی نماز که مکتوب و نوازم قوم بسم ربیع الاول ششم پیر و زکوة
 بنعل که ببت پنجم شهر حال بود چهره افروز و وصول گشته غنچه انتظار را بهار کلی
 حصول مقصود در کنار نهاد و چه عجب که درین سفر اتفاق و رؤیای شکر صاحب
 بگفته خانصاحب مکتف نشان نیز اقامد و طرین را بدولت تلافی یکدیگر دست

یعنی شما خانصاحب را پسند و خانصاحب شما را ننداکند که کجای حبشه شاز و داز شکوه
بیاید معلوم نیست که شیوه انیم و م و قاعده مستوره سرکار آری نه مخصوص این صاحب
والا شان چیست این خود بد نیست که هر چه مقرر است روزی میرسد خطاب و
تعمیل و نه مقام مصرف ندارد لیکن چون روز اول دعوت است هر چه که تمیز
زودتر رسد نمود و میران بیشتر تغلبای مشاعره گذشته امروز والد ماجد شما
میروند و همین خط امروزه پیچیده خواهد شد و مشاعره حال هم نزدیک است لیکن
تا امروز یک شعر گفته ام هر چه بعد ازین میگویم امانت شماست همانجا خواهد رسید و این
روز با طبیعت من را ندکی ناساز میباشید و بیش اینکه من چون اندکی خراف طبیعت از
جا و اعتدال می بینم و در روز طعام منخورم و از خلاصی معدی هست و ضعیف و زود
میشوم این بار هم همین اتفاق است دیگر بجمع وجوه چاق و تندرستم نرسیدن آن
صاحب و الا مناقب برای همی و این سفره که شستن کهاران پر باشد و پیرا
نقدق سرد و پشیمان بآبر و بر بردن تهر است اتفاقیم ازینجکت خوش میشود
و چنین کس را مغرور میداند کمی داخل مردم موقوف بر تنگی مصارف آنهاست
همچنین کثرت آن منحصراً اخراجات شان بر قدر که آدم تنگ دل واقع شده باشد
و قاتش و در خرابی میکند و در فراخ و ستان پیوسته با مقدار شام اجبر میزند و مختیر
و خدا آن بسیار کم اسراف است که آدم فز خود را اینجا صرف بکند مثل امیر که ده بدر
دینار که ده هزار باشد و غلام نشسته تنگ بد یا اندازد و هر قدر که بساگین بدید یا
بصرف خود آورد و دخل اسراف نیست من اینقدر که برای پولی شکوه با و خطرا
میکند نه ازین است که آن پولی و نظر من حقیقی دارد لیکن ای آنست که خاطر

بزرگان اطمانتی دست بدارا صاحبان خدمت مرم حیرت اند سلام سیر مایند
خود نیز چنانچه در دعا ارشاد کرده اند و نام هر کس که بخواهی هستند و من بخاک من رها
شما، ریه رت ام و حاصل شدن خط ایشان متنع میناید اگر چه ایشان رین قیدها
باب خط بنویسند چنانکه میشوند که خطوط برای شما نوشته میشود و همانوقت مینو
ایلین چون تکلف نیست شما هم کار با صحت ایشان دارید انتظار چه ضرورت نمیکند
خط پریر و زه شهاب و ویر و زه خط معوده ام و زه و عده جواب آنکس بوده بود لیکن
چون میمی پیش دارم بمنیوقت که چار کثیری و زه هم نگذشته است متوجه تحریر شده
ام شاید خط میر صاحب تا عصر بیاید اگر پیش از لفافه دست نمودن آمد قبول دارد
الاید خط آینده و خط خواهد رسید **قعه ششم** خواجه با کمال من کمال
نظریحت مخط مرقوم شانزدهم بقعه **ششم** بجز ویر و زه که نوزدهم شهر صد و نوزده
جمعه بود طرف عصر رسیده جهان جهان خوشدلی با فروخت از بجه و رو چشم
بر راه بودیم باعث دیکشیدن و خط دریافت نمیشد هر قدر که مال میکردیم
عقد و ویر و زه از خط صاحب جل شد که تصور هر کارهای ناک بود لیکن بقدر خط آنچه
ما زبان هم ثابت است که برای قلت مزد این بلا بر سرشتاقان مکاتب نازل
چون خود کتب ثبت خطای خود شده اید زیاده ازین چه نوشته اید بلکه این قدر
تحریر هم بی اراده و قصد اتفاق افتاد و آنچه در رقیه حال سطری متضمن مذمت گاه
ژاک و دعای بدیه حق شان بود آئینده از ان جنباب ضرورت گاه هست که خط
بدست کسی بقید و بلا صدفه و اگر ده بخواند بلکه مذمت احدی در خطوط کیفیت ندارد
اگر باشد مثل شاه پیر از اول نامی برای آن قابل بجز قرار باید داد بیشتر غریب که مرسل

شده بود رسید آن درین خط دیده شد و خلط مطمئن اگر چه در حال انقباضاتی دیگر بعد از این
خواهد رسید مجموع غلها را تا رسیدن جناب مخدوم خانصاحب با خیاط تمام نگاه
باید داشت هرگاه تشریف بیاورند در حاشیه دیوان نقل آن بر دارند و حقیقت پیشگاه
اینست که اگر سواى آن امر دیگر برائى صاحب قرار پذیرد بهتر است که پیشگاه
پرکنه خانصاحب باشد شمامسى بکنید و منم بخانصاحب نوشته ام و اگر این امر
بالفعل صورت پذیرد نباشد از نیابت نشی صاحب پیشکاری پرکنه های مرزا
پیشگاه صاحب بهتر است هرزاسی موصوف هم در توقیر و تکریم صاحب حضور خواهند کرد
مردایب صاف باطن نیک نهاد مردانه من و اورا هم بسیار دوست میدارم و او هم
بامنى محبت شدید دارد و خلاصه از فضیلت صاحب کلمه بسیار که از روی تحریر صاحب
دریافت شد چنین به ثبت رسیده که اگر پرکنه خالی میبود بشما تفویض میشد و صاحب
توقع آنست که هرگاه کسی از تحصیل داران متغی کرده یا بر قصور سی غل او مناسبت
شمار اججای او منصوب سازند احوال شرف و برزکی با هیچکس از بطن مادر نیاید
این امور همه تحصیل است و ترقی و منزل و نیاز همین حال دارد در ذرا اول خیال ترقی
نمایان و همین همان باریچه طفلان است که بعضی عمده زادها در کنار دیوان نشسته خود
ایم عظیم الشان قرار میدهند و آسای کینه و دایه و قابله و غلام شاهراى عمده که لایق
امرای عظام باشد تجویز نمایند مختصر که بر کم بیش مشايره و منصب خیال نکرد
بالفعل بر سر کار شوند آیند فهمیده خواهند شد با عقدا و من ازین نیابت و غیره
اگر کدام عهده حاضر با تسی بحضور صاحب والا شان قرار گیرد و بعد درجه بهتر است
حیرت محسن و حسن و دیگر اطفال همه خوش و خوش اند خط سیمى خانصاحب هم را برسد

خوانند چسپانید و بایه نرسند و ششم نوروز و پنجم نهدل بوستان عسل و
 دستار و پنج عسل و ثروت سلک الله تعالی بریز و زک شنبه غره برنج الثاني
 شنبه بزرگ و عوصه شما و خلیکه همی من بود در جویلی نخاس همیکه از حضور باین نور
 انجدر و زمیعا و هست رسیدم بطالعه در آمد بحسب اتفاق جدا مجد شما نیز انور
 از صبح همینجا شریف دستند بلکه عمومی کلان نیز با جمله حالات راتق و فاتی بودن
 مرزا ابو الحسن خان صاحب در سرکار کلکتر بهادر و دیگر کیفیت جوشش ایشان
 باشما و رفتن از شکوه آباد بشکرینا پرودین حضرات همه دریافت شد اتحی ابو الحسن
 خان آدمی بد و مرد صاف و درستی است و سواهی این باید که این کس خود
 خوب باشد زیرا که خودش صاحب صفات نیکو است و ثانی اگر نیکی نخواهد کرد
 احتمال بدی هم ضعیف است تمام عمل که مشتاق شما بود همه که مرزا ابو الحسن خان
 نیستند پس نیک رفتار می شما کار خود را کرد و آفرین صد آفرین بهر حال اگر در
 افضل و ده پر کنه بسعی و شفقت کسی بدست آید و خلاف مرضی خان صاحب
 بقول نباید کرد و در ضلع دیگر بهر طریق آنچه بدست آید باید گرفت مرا اینمینی بقیین چهل
 شده که شما آنچه میگویم همین خواهید کرد پس بدست که صاحب فهم و دست و مالک متوجه
 بلند خرد و کاری نیکند که زبان یا و کویان در حق او دواز شود اگر چه پیود شما
 با اختیار رنجت و اتفاق است و سعی در نیقام چه میتوان کرد و لیکن بجای خود چنین
 داده ایم که اگر هم ترقی بسعی کسی صورت بند و خلاف رضا خان صاحب گرفت ما
 باشد با قبول نیست لیکن تا وقتیکه خان صاحب خود مستغنی نشوند و بکلی دست از
 نور و کلکتر موصوف بر نندازد برای شما هر کوزه ترقی که ممکن باشد چه مضائقه

لیکن بستان خان صاحب دوست و باعدای ایشان و تمنایید بود صفت
 آدمیت همین است و بس دیگر اینکه درین شهر کوچک فی الجمله هشتاد و سه نفر
 مولائی یکم دختر میرانشاه خان صاحب سوا سی ندن میر محمد تقی که بمزار احمد
 نشا تخلص منسوب شده بود صاحب یک دختر و نیم ساله و یک پسر شش
 شده در مفسده سالکی باین مرض مبتلا شد با وجود اینکه پیشتر سه بار دانهها بر او
 بود یک بار کوچک کوچک در دو سالگی و دو بار ابلههای بزرگ بزرگ بزرگ
 که کوچک بر آورد و بعد و از دهر و زهر و چشمش از دیدن عاقل شد و در
 روسپاه و دست و پا لنگ بود اگر زنده هم میماند بدتر از مرده شده بود از
 صورت او بیمار داران حتی پدر و مادرش میگریزند و غرض که بیچاره روزی نیم
 ازین بیماری جان بحق تسلیم کرد و عجب داعی بود دل پدر و مادر که شست و
 و پسرش هم دانهها بر آورده بودند باری آنها جان بسلامت میزدند و آنچه
 خصوص کلیات خان صاحب موصوف نوشته اید که اگر نزد تو صحیح باشد
 پول گرفته نزد شخصی که از طرف عامل شکوه آباد در اینجا میباشند برسان صورت
 نیست که هیچ نسخه نیست که کاتبش یکد و جاحری بالفطری قلم انداز نکرده باشند لیکن
 بر کتاب بعد تدریس و اشتغال شخص محقق بمطالعه آن صحت مییابد آنچه میرزا و
 نیست که آنچه گفته شخص و نسخهای دیگر باشد و درین نسخه هم باشد چون هر نسخه که
 نوشته میشود از روی نسخه اصلی که پیش خان صاحب است نقل گرفته میشود و یا از روی
 نسخه دیگر که از روی نسخه مملو که خان صاحب نقل شده و بعد نقل معمولست که
 برای تصحیح بخدمت ملازمان ممدوح می آرند و برین صورت خاطر من جمع است که نسخه

مذکور صحیح خواهد بود و این صحت را که شما میخواهید موقوف بر طرقات نیست این مردم
 غلطی آنچه میدهند اینک یعنی شناختن سقم و صحت تعلق با این شخص بلغت و
 مهارت و زبان و ادب حاصل اگر خریدن دیوان منظور باشد با شخص که در
 بن به نظر فلاح صاحب یار انصاحب میباشد بنویسد که چهارده روپیّه
 من برساند تا من کتاب را با او برسانم زیاده در خانه شما همه بزرگ و کوچک
 نذر و ن و سپردن سلامت و خوش اندر **قعه بستم** غنایب گلزار حیات
 و بهای آشیان بلاغت سلمه الله الغیر نشینده باشید که درین طرف ایام صبیحه
 میرزا غازی الدین خیدرخان بهادر پسر بزرگ جناب عالی دام اقباله بکدام مرض
 بانستانی عازم تماشای خلد برین گردیده و از فرستادن او غمی که حشش بدقت کنبش
 نذر و دالمی که بیان آن در عمر جاودان پابراه خانه نکند از نصیب جد و پدر است
 حاصل ازین تحریر آنکه امروز دو کهری روز برآمده حضرت صاحب عالم و علما
مرزا سید شلوه بهادر دام اقباله
 بزرگداشتی تادیه مراسم تعزیت بجا نه پدر میت تشریف فرما شده بودند و متیکه
 بهار که قریب بزرگ و از حویلی طرف قانی رسید آدمی زودتر بر طبق تعلیمی که از
 دل یافته بودند و دیده با قاجار کرد صاحب خانه باشش برادر دیگر که شمس الله
 نصیه الله و جعفر علی خان و کاظم علی خان و مهدی علی خان و حسین علی خان باشند
 و باجای والد بزرگوار بر و ایتی با بحسب اتفاق نجا بودند آمده سر تسلیم خم خست
 و دوا شرفی نذر گذر اینده همچنین هر یک این جماعه دود ووا شرفی پیش کشیدند
 الاحسن علیخان بیک شرفی گفتا و زیدند من بعد حضرت پیر و مرشد برحق

بکهاران فرمودند که منس را بر زمین بگذارند تا همپای ایستادند و از آن قدم فرجه تا
صاحب خانه و دیگران برق چشم کهاران گرفتند و حضور را بسوی درون چنان
کنان تا بکنار فرش بردند من بعد ملازمان الارا بمند جا دادند و خودشان
بقریه دست بسته ستاده شدند بندگان اقدس باشاره ابرو و کلمه بنشیند
تا بعد تسلیم هر یک بجای مناسب زانو ته کرده نشست و نشستن حضور پر
برسند صاحب خانه و واشر فی دیگر گذرانید نیکو گری کشت اتفاق افتاد بعد
از آن حضور بدو کلمه مختصر که این الم را پایان نیست و دین چنین منجواست بفرمود
شادی در نیخانه بیایم لیکن با مقدر ستیزه نتوان کرد حق تعالی شمار ابر سر فرزند
آنم خود سلامت و آنها را زیر سایه لطف شما بعد از رساند قصار فرموده فرمود
که چون در تعزیت بسیار نشستن خلاف قانون است حالاً مرض می شوم
شمس الدوله از طرف برادر گلان عرض کرد که از اشریف آوردن حضور
اقدس سر افتخار ما مردم نیکبالات الان علماء رسید آنچه پرورش و لیغمتان
غلامان و خانه زادان میبایست از خدمت والا بطهور آمد لیکن ما را
از سبب پیشکش شبیه کنش بهار که بحجوری در عالم تعزیت خلاف رسم است
بعمل آمده و در خیالات پاینده است از شرار شده که در عالم اتحاد این تکلف نافه
نیست انشاء الله الغیر باز چند بار بتقریب بعیت در نیخانه وارد و خود می شد
و پیشکشها خواهم گرفت اینقدر فرموده برخاستند آنها بدستور حضور را
از کنار فرش بر پیش نشاندند و خود تا پروان در وازه بیایستاد و دیده
بعد آب مرض شد برای اطلاع حواله بکلم شد و دیگر اینکه آقا صاحب

نشان چند تا خبر بزره و یک پند دانه و چند دانه شفا او برای شما فرستاده
اند باید گرفت و احوال و فایده پسر زاده میر محمد علی صاحب که چاروه سال
قضا کرد دریافت شده باشد و پیاله شربت انا ر بدست محمد سی و لاک
مخته ر شده بود معلوم نیست که بجان طالب چه وقت رسید ^{و محبت} و محبت
نیوه درخت براعت و کدیور بوستان ^{برنج} لذاعت طال عمر کم بعد شتیاق
که تقریرش زبان مقرران را آله سامان و تحریرش خامه دوزبان را با خموشی
دست و گریبان میسازد و پوشیده نماند که در مکتوب و لنواز صاحب لفظی
دیده شد که غلط آن نزد راقم آثم چون تالو نیز جهان افروز را طهر است و آن
انست که لفظ یاره را که بمعنی دست بر بخت و کتب نظم و نشر استعمال پذیرفته
و آن زیوریت که زمان آرایش دست بان مینماید شما یار ابا لطف نوشته
بودید جانم یار بمعنی قدرت و توانائی در شعار ساخته و منشآت شما
یافته شده بمعنی یاره بنظر فقیر رسیده لیکن اینهم منیکویم که یار ابا بمعنی غلط
است ^ص اگر این لفظ را در برهان قاطع دیده اید مضائقه ندارد و لا
بدرستی آن مایه روز نوشته باشید و بعد ازین هر لفظیکه غیر مشهور باشد
آنرا که کتاب دید فاطمینان تمام نبوسید لغت فارسی در سر کار صاحب
است ^{بسم} ایدم بهر الفاط عولی والد شما صراح را همراه بردند انجا رسیده و تفریکه
میکنم و امروز شکر اکبار کو متی مقام چشم است و هنوز حرکت ازینجا شنیده
نیشود و اغلب که انجاه تمام رسد بعد ازین کو تیم و شنویم لیکن ای مقام
بهتر ازین قطعه نیستی نیست از دریا اگر غلط نکنم تخمینا سنی در عه بلند باشد و دیگر

درین قطعه زمین حتمی حضور پر نور و مرزا ابوطالب بخان بهادر چنان بهم پیسیده
اند که اگر مرزای موصوف آهسته حرف میزنند صاحب عالم میشنوند و علی بن ابی طالب
و از جهت آئینش او تا قهائی پرونی که رفقای هر دو طرف در آن میاندازیم تمیز
نیشند حال خدمت و تبع نیز همین است **رقعه است** **دوم** مرزا حسن الاقدیر مرزا احمدی
صاحب دام کمالا کم پیر و چون امیر صاحب اطمع تحصیل زیر پرچ برنج انداخته
و بر وز موافق و عده حرکت بعزل نیامد و از صبح تا وقت عصر با پس خاطر مرزا
حاجی صاحب و والد ماجدشان که از چند سی با هم عهد و قسم شده بود و کوتهی
بودیم شش طائفه زنان و یک طائفه مردانه بود و محبوب شاه چشتی را کسل
طبیعت رخصت حرکت نداد و همین طائفهای پرنک و بد کلمه بودند الا جاد
که خواندش سحر حلال است و می چند مجلس اکرم کرده بود لیکن آنها در چه
حسابند فرقه الله خانه خراب آتشی بارید که هزار آب قلزم فرو نیتوانست
جای شما خالی بچه خوبی چند ساعت گذشت است لیکن من و مرزا حاجی
در مکان جدا گانه از مجلس شسته غره خود را حاصل کردیم تمام شد هیچکس
امروز نسخه مذکوره تمامی رسید فردا جزو آخرین خدمت شریف خواهد رسید
معلوم نیست که جزو ر امر و تمام کرد و دید یا قدری باقی است و بنده انچه
فریه که شاکر و حاجیت مسوده خود را امروز پیش شما برانجام اصطلاح آورده
یا خیر این بیچاره عقاود رنجی ر نیز بصاحب نداده حیرت **رقعه است** **وسوم**
منشی صاحب والا قدر سلیم الله تعالی عجب مسوده نوشته اید که با ظهوری
باید که مدس آن از خدمت صاحب استفادہ نماید بشرط فرصت و کجبه

همش را میتوانم دید و اصلاح کرد لیکن درین روزها که صیقل فرصت هست در
روز خوابید مختصر آنکه غزال عموی شما میرسد باید رسانید و دو غزل نو که در
چاییده ام بخدمت فرستاده شد نقل آن بردارید و این کاغذ را نگه دارید
و بر کاغذ جداگانه این دو غزل و سه غزل تازه که بیشتر بخدمت رسیده است
نوشته بگذارید من از دست مرزا حاجی نجات یافته نزد شما می آیم و این
کاغذ و آن کاغذ ببرد و را خواهم گرفت و جناب آغا صاحب اسی شام
شام شیر فالوده درست کرده اند شاید دو کاهری پیش از شام رسد و اینجا
اگر بعد چو خان بفرستند پس تعجیل در طعام بکار نخواهند برد و تقریب بختن شیر
فالوده این شد که شب وقت تواضع شما گفتید که من خیر خورده ام و من
در دست شستن اصرار کردم باز شما گفتید که حاجت بدست شستن نیست
از شیر فالوده خواهم چشید همین حرف باعث دریافت شدن فرط غبت طبع
شریف بشیر فالوده کردید زیاده خیریت رقعہ است چهارم همین
فلشن دولت و اقبال و شمع و دودمان غزل جلالت سلم الله تعالی بعد اشتیاقا
واضح باد که خط بهجت نمط ملفوف عرضه سمی جناب قبله و کعبه اسعد الحیان مرکز
وصول کردیده بحدی مسرورم ساخت که در بهر سال بلکه نیم حشرش نمیتوان
آنهم بر حلقه در بهجت و فطانت شما هر که شک آر و کافرست زیرا که با وجود
صغرتن و نادیدگی زمانه در مردم غیار فرستید و همه از خود ساختند و از
بنیات بفرو تولد انواع افامی و عقارب در بارش ضلع مین پوری تر شد
و با و ... قلت منصب مرجع الهالی انجا شدید و تیرین و صداقت خود را آنقدر

دهن نشین صاحب والا جاه ساختید که اورا بر سر عنایت آوردند تا اینکه تحصیل
 برای شما مقرر شد لیکن خان صاحبان بور و آبا که ریوت را قبول نکردند و
 نه قصوری و محنت شما نه فقوری در عنایت آقا بطور پیوسته از اینجا ثابت شد
 که هر چه هست اتفاق است دولت دنیا تعلق با اتفاق و محنت دارد و همچنین
 گزین را با همسان دوزی * نهندت زیاده از روزی
 باشد که شما عجب سلیقه و طرفه حوصله دارید لیکن اگر چرخ بگردانید و مجبور
 بر کاره نمغنی ثبوت پیوسته باشد که پیش از وقت و بیش از قیمت کاری
 آید پس این بیابان گردی و صحرا نوری چرا آنچه بوده است برای ترقی بود
 نه برای سی رویه که زیاده ازین در خانه شما برای شما مقصود است آنچه شد
 حالا صلاح فقیر و بزرگان شما نیست که بلا تأمل نوکر سی اکثر شسته اینجا بیایند
 تماشا سی قدرت الهی بکنید شاید درین انقلاب که دفعه اتفاق افتاده است
 چیزی مقصوم شما هم باشد و آدم غیر از باعث سفارش جدا مجد شام ترقی نموده
 اند و در هر کار صاحبان روزشان نور و روز شبشان لیل قدرت
 شما چه تقصیر کرده اید که برای شما اینقدر هم نخواهد شد و الحال در لکنو هم صورت
 اول باقی نمانده رفقای انگریز و نوکران خدایعالی دام اقباله همه نابینا و
 هر س هر جا که خواهد برود و با هر که خواهند بشیند مانعی نیست فرض کردیم که اینجا
 برای شما همین سی رویه مقرر شد و ترقیاتی که مطنون ماست صورت نیست
 برای رویه لکنو نیز پنجاه رویه اینجا ترجیح دارد از بزرگان و برادران و فرزندان
 جدا بودند کم مصیبتی برای آدم نیست بهر حال هر چه شد حالا صلاحی ازین نیست

۵۰
بر خیر و بایست که شاکه قوت از دست میرود از کر و کنگارام حی بعد هزار
شقیق مخفی مانند که حال طاق طاق شد دل مشتاق ویدار شامت یا مارا
انجا طلبید یا خود بیاید یا مثل رعد جادو یا بشام جادو یا شهابی سحر بآید
که هرگاه بخوابیم که انجا بیایم بر و بال پیدا شود زیاده خیریت خود و کلان
خانه قرین خیریت بوده شکر الهی بر زبان و تظار قدوم شهادت در رفته
چشم کو بر کیدانه روح معانی و یا قوت آبدار سعدن نکته دانی سلک ابد
تعالی خط بهجت منت متضمن صحت و عافیت بکمال اختصار ازینجست که مضمون
سواهی کوچ صاحب و الا مناقب برائی بدیه بر زمینداران و گفتگوی صاحب
بادیوان ابوالحسن خان در مقدمه خواهی صالح خان که در عرضی خود برای خان
قلعه و کعبه نوشته بود دید نموده است رسیده مسرور ساحت با امید و آرزو
بودیم که ازین پوری سواهی فرج آباد رفتن صاحب بطرفی نخواهد شد و اگر از
اتفاقات کوچ هم شد سواهی برای شما از سر کار تجویز خواهد شد حالادریافت کرد
که کهاران چوپاله باید که نوکر صاحب باشند و بار بردار زیاده بران بهر صورت
تدبیری کرده همراه باید رفت و دیوان صاحب دین امر تقصیری ندارند و خود
پیش ازین نوشته بودم که اگر خواهی نامی صاحب بغرض آباد بروند نیابت سکو
آباد بنام خواهی صالح خان نامی که مرهمیده و کار از موده و از روی قربت
عموی خواهی معزی الیه میشوند قرار باید داد بدیکوی تفویض نشود و اگر خواهی
موضوف خود اینجا مانند برای خواهی صالح امر دیگر تجویز باید نمود که آدم کا
اندیشیت اگر مرضی شریف باشد بخدمت برسند تا برآمد کار متصدع کیوتی

نخواستند که چه دیوان صاحب من در مقدم هیچ نوشته اند لیکن آنچه بخواهد
 اظهار کردند در دست است چهاره اینقدر پول از آنجا بیاید که خدمت مردم بکند و
 اینهم عادت او نیست که کسی بامید واریش اوبرود و مصارف او از طرف
 او نباشد زیاد و خیریت **رقعه نسبت ششم** مطرز حیر بر ایت و قبایع است
 بلاغت سلیم الله تعالی مسوده ویروزه دیده شده همه خوب نوشته اید بارک الله
 اللهم رد ولا تنقص لیکن آن مادر قحجه که حامل این امانت بود سخت کاذب و دروغ
 بوده است پس بر پرور و بری شهادت و بر پیه ظاهر نمود و پیش من سه روزه
 اینهم تصدیق سر طرفه اینکه مهندسی که با از اینجا چهل کرده مسافت دارد مادر
 پرور و زرفت و دیر روز وقت طلوع اینجا رسید حیرانم که این مسافت را در دو
 روز هیچ آب چالاک و دونه و هیچ ماده فیل سبک و قطع نمیتواند کرد
 و مساق چگونگی نمود و اینهمه نبش بود برای فائده خود دروغی چند بر
 هم بافت و پول از اینجا بر و دیگر روز در میان داده و متیکه طر فانی یعنی همان
 که نقود برایش آورده بود در خست نمود و نوشت که مکث بکند دست و پا
 شده اینجا آمد و جواب طلب نمود و الا بعد چهار پنج روز بطمانت خاطر که پس
 از بقعه خود بر آورده بیا میرسانید لیکن تعجیل طر فانی او را زود و عسرت
 مختصر اینکه دیر روز جواب متضمن این احوال نوشته بدشش دوام از همه عجیبتر
 وقت رخصت میگفت که خدا سلامت دارد و امیدوار انعام بوده ام کفتم حالا
 معاف باید دشت دوباره که می آید پروا انعام کیجا داده خواهد شد و
 سکوت و زبیده در رفت آدم بر طلب دیگر این مسوده را شاپش خواهد

بعد سه چهار روز یا زیاده من از شما برو و خط برای میر موصوف که می نویسیم
مسوده را هم بخط ناپرسنگه نویسانده داخل آن لفافه میکنم یا اینکه حسب
نقل این ابرو داشته باز نزد من بفرستید هرگاه ناپرسنگه انجامی اصل
کرده بمن میدرد من پیش صاحب میفرستم و در لفافه خط خود روانه میکنم خواه
تشریف آوری من و امجد صاحب دریافت شد در ضمن احوال ایشان لفظ
برادر میر تقی فراموش کرده بودید تا دیر حیران بودم و میخندیدم آن معلوم
شد که لفظ برادر از قام صاحب نرخیته بود بعد ذکر مدائح مشارالیه نوشته بودید
که برادر زن میر محمد تقی خود ما هستند و می پلایست که چنین نبوی سید که برادر
زن برادر میر تقی خود ما هستند احاصل این بزرگ داده از مدت مدید بحال
مهربان است من خود هنوز فارغ نیستم که بنیایم و سوامی این از فردا نسخه
معلومه استعمال خواهیم کرد پس بهتر نیست که ایشان قدم رنجه نمایند
رقعه دیگر سوامی این رقعته می آن صاحب نوشته ام آنرا بشمارالیه بنمایند
رقعه سبت و هفتم مقدمه بحیث بلغان روزگار سلک است
انفار یک فیل خود در سر کار جنرل صاحب مقرر شده فیل دومین
از خانه نواب حسین علیخان بها در خواهد آمد معلوم نیست که برای آن بیرون
حکم بدر کار بیخان رسید یا اکتفا به نقد ریایم فک بالایی نگله حواله مرافقتی
از نوکران صاحبزاده ممدوح شده بود خداوند آمر و غیر از ادای پیام
کردد باشد یا بفراموشی سپرد بهر صورت امر و شیخ الاسلام را که
بر بهر وجه بهر کیف فیل که از ما و شماست در اینجا سوامی عمو صاحب

دیگری نمیتواند نشست آدم بر فیل دیگر اگر یک فیل باید خوابه حاجی خوابه
 بعد الله و میر عبد الله را باید نشانند و اگر دو بیاید بر فیل دیگر خوابه صالح
 و خوابه رخته الله خان و میر تقی را سوار باید کرد اگر آمدن دو فیل یقینی
 باشد میر تقی را امیدوار بکنم والا برای او کهاران گرایه طلب نمایم چوپاله
 اینجا موجود است و این تحقیق برای منیت که مباد از اینجا یک فیل بیاید
 و کهاران بر وقت پیدا نشوند و اگر کهاران را امر از طلبیده متر
 بکنم و فیل بیاید آنوقت جراب و اوان از مروت بعید است این قعه را
 بلا خطه جلب قبله و کعبه در ادویه آنچه مفصل باشد محققانه بنگارید که بر طبق
 تحریر صاحب خیر علی آید **رقعه سبت** و هشتم لودعی زمان
 سلم الله تعالی مسوده خوابه حاجی خان و اجزای مزار اشرف علی شیک
 آقاسی بدست رستم خان سبست باید گرفت مسوده بصاحبش بایستد
 و اجزای مذکوره را بخواطت تمام باید دشت تا وقتی که آدم او بیاید
 اجزای مذکوره دو جز و دوشش و رقت که یکی سبت و دو ورق باشد
 این از برای سبت که اوراق مذکوره بستمیت مباد اورتی از آدم در
 راه بفتند پس شمرده باید گرفت بخدمت امیر صاحب بعد سلام ارفع باد
 که شخصی دوا بخارش دست نموده بچند کس داده بود هر که نالید
 او را فائده کرد شخصی بدش آبله در خم دشت در دور وزیران صورت
 به شد که اثری از زخم و آبله نماند جنور پنهان و آغا صاحب مشفق سعی کردند
 که داعی این دوا را بمالم مخلص تنهایی خود را از شتم عمر غل در مدامی

مهر و ظاهر کردم هیچ پیش زرق از خاصا جب مخدوم بچوبه در میدان نصب کرد
از چار طرف بستند و همه بسیاری فروخته داعی را انجا فرستادند چنانکه
برای خدمت بهم بودند باری بغایت الهی و واهم مالیده شد و غسل بهم
و نحوه اتفاق افتاد لیکن حال من نیست که خارش ده چند و جای خرم و سوز
پیدا شد آب و اجناس تماش و رم کرده است امروز از ترس انجا و انجا آمد
و فردا بر گزین و در این عالم و یروز و امروز مالیدم هر چه بدترش خارش اگر
رفتنی است خود بخود میرود و الا یا قسمت رفته است و هشتم
شمع و ده بان ایالت سر بوستان جلالت سلمه تعالی بعد ششایا
واضح باد که پریروز که بست و سوم شهر حال بود خط حسرت غلط و رفت
همی جناب قبله و کعبه نقاب بر در چهره عذرانی وصول گشته مطالب
مرقومه را خاطر نشان ساخت از احوال تازه اینکه درینولاز وجه اتفاق
خود ما که اجتماع چند مرض بانفاس متعار عارضی سرکار و شت تبایخ
نوز و هم صفر قضا کرده اطلاقاً بتحریر در آمده و میان شاعر علی نامی که چند
روز در حویلی خان صاحب کرم فرما بطریق مہمانان فروش و شتند و
نقل و ریای بی لطافت بهم گرفته بودند لیکن از دیوانگی کاتب سیفہ تمامی
خطی سهمی صاحب از بریلی فرستاده اند معرفت مولوی حسین علی خان صاحب
پریر غریب می رسید بود ملفوف است غزلها می شاعره گذشته امروز
در خط والد شما پیچیده خواهد شد و آنچه در مشاعره حال که در پریر الاول
پیش می آید دست میدهم بعد ازین خواهد رسد غزلها را یکجا بجماعت بایدها

وقت رسیدن دیوان بدست خود در حاشیه خواهی نوشت و در دفتر استاد
صاحب عالی شان شمارا بشکوه آباد وضع و شریف تامل دارند بعضی
می فهمند که وقت رفتن همراه خواهد بود ولیکن اسی آنها بر صواب نیست زیرا که اگر
این منظور داشت سند عزل پیشکار اول و نصب شما در دیوان بود و منصرف
هرگاه فرستادن سند در بوژ و ثابت است همراه بروی کجا زیرا که کار در اینجا
لغو نیست و از لفظ جمع در دانا مراد فقیر صاحبان عالیشان اکثری را ندانم که یکس
اینفرقه متصف بدینش نباشد و نیز بعضی فرستادن بشکوه آباد مسلم لیکن
تا وقت بودن خود جدائی شما از قوط شفقت و محبت نمی پسند دین اسی به
راسی اولست لیکن بمقتدر مقام اعتراض است که صاحبان اکثری را با فرزند خود
هم این محبت نیست که کار سرکار را برای خوشی خاطر خود معطل کند شتم او را
بجائیکه باید رفت نفرستند مگر وقتی که در بودن او پیش پدر حکمتی باشد
بجال شما همین درجه است لیکن اگر حکمتی نیاید و هرگز نگاه نمیدشت نظر غالب
شمار اتقویض صاحب نخواهد نمود و ما و نیز زمین عنایت بجال شما داشته باشد
اگر چه بد مزاجی صاحب نواز پرس شنیده میشود ولیکن هر بد مزاج با یک دوست
خود درست میباشد شاید میانه صاحب و الاما نقب عالیشان و صاحب
که می آید دوستی زیاد و آن باشد که هر دو را با دیگران اصحاب آدم از طرف
مصدر حرکتی نشود که دانیان او را بنادانی رسوا کنند که نودانی چند خود
بر و گیرند سوا می این هر چه میشود و بحسب بخت و اتفاق تصور باید نمود شجاعت
که از شما بعمل می آید آفرین باد و پس از حضور اقدس عابر سدر روضه

فی بلاغت افرین من صاحب کلان بر روز جمعه یاد و شنبه بحضور خواهد آمدند
 بهیم است تا دوپهر معلوم خواهد شد اگر روز و شنبه قرار گیرد محمد جمال باوچی
 نزد شمار وانه میکنم که امروز سباب ضروری حسب وخواه خرید بهیار و دوز
 شام مشغول طنج شود یا فردا صبح حاضر شده مواد طنج را سرانجام دهد و شام
 بپزد و اگر روز جمعه معین شدن بجای هم ضرورت طنج داعی خواهد شد و در نصرت
 شخصی از اقربای لوی پاشا پیش کش که در طنج مثل نامبرده باشد خواهد رسید
 بقلآمده رقعہ سی و یکم خواجه عالی جناب من خبر و دیگر خدمت میرسد
 باید گرفت و جزو اول حکم کالای بدبیش مالک بقصیر و باید کرد و جهان
 از رسم گرفته و در پیہ بان کور باید رسانید و در پیہ بشاه علیخان
 تخلص باید داد و از خانزبور باید پرسید که خط ویر و ره که دایم باره مرزا
 برده بودی بکه دادی زیاده خیریت و دای مذکور گری بسیار کرد و روز
 خوردم امروز ترک کردم آغاز جب اینوقت نشسته اند یک بهل بافت
 دو کس بد و آژده رویه تا اکبر ابا الفضال یافته بهلبان درین فکر است که
 شخص چارمین بهم بمرساند مگر امروز و فردا بهرسید که خوبست والا بهمین
 الله او رزیده براه می افتد چون این کتاب هنوز ابتدا ندارد و لهذا ابواب
 فصول آنرا بسرخی مقید تخریر نکرده ام و تکیه خطبه و هر چه تبع آن نوشته
 میشود آنوقت سرخیها چندان دشوار نیست رقعہ سی و دوم میرزای میزبان
 خواجه صاحب عالی شان خط برای والد ماجد شما میرسد این را در عاظمه
 خوانده بمطالعه عمو صاحب خود در آورده صمغ نزنید و در خطوط خاکی بچسبید

در ناک بفرستید ز بهار نظر دیگر بر آن نیفتد اما ما نوشته شد زیاده نیست
رقعه سی و سوم هر سپهر مالی فائزانی سلمه الله تعالی و رزق الای
 شد که خانصاحب کرمفرما تاج الدین حسین خان میخواهند که از نوکری دست
 بردار شوند اگر این حرف مقرون بصدق باشد و بشنوید که ایشان همین سخن
 آورند و استغفای شان پذیرا شد شما نیز نوکری را بگذارید آنچه مقسوم شما
 بشما خواهد رسید خدا کریمست نیکامی از دست نباید داد و اینجار سیده با
 مشوره خواهیم کرد و اگر خانصاحب بماند شما هم بمانید یقین که شما پیش از
 نوشتن من چنین خواهید کرد و من هم از طرف خود و جرفی نوشتم زیاده نیست
رقعه سی و چهارم خواهی که خواجگان و میرزای صفهان سلمه الله تعالی
 خطاهی خواهی قطب الدین صاحب سر باز میرسد بصفحه کوفه ملفوف خط
 خود روانه فرمایند چون خط مولوی میر علی همان جواب خط من بود و فرصت
 هم دست نداد و لهذا خط برای ایشان بعد ازین فرستاده خواهد شد امر و
 بهمن اکتفا و رزیدم و امر فرخنده میرزا الله خان صاحب میروم فردا
 و پس فردا اینجا خواهیم بود این بار توقع سفر غنیمت آینده یا شتمت
رقعه سی و پنجم خواهی صاحب والا قدر مبع الکلمات بر این وقت
 آقا صاحبان مکرّم لطف نشان را میان صاحب یاد فرموده اند چون
 در عالم رفاقت هر کس مجبور است چار و ناچار باید رفت لهذا نوشته شد
 که امر و ز من هم شام نزد شما بلکه ازین نزد تر می رسم و شب بجا میجویم
 فردا و شما و امیر صاحب و مرزا محمد صاحب بخدمت آقا صاحبان می

عمیدیم به بسته مقعولی میزد و بنا بر اطلاع نگارش یافت

لفظ پرستان بابای فارسی مفتوح و راسی بی نقطه کسور و سین بی نقطه سائن
و تابی قرشت و الف و نون که معنی جاسی بودن پریها در شعار ریخته و افشانها
یاد و برمان قاطع باید دید معلوم نیست که در فارسی هم صحت دارد یا ساخته اهل
است و از دور و زو فیل کوچک از راه رفتن مغدور و فیل کلان ایلمبان
بنی اطلاع برای آوزدن نیشکی یا چیر و یک از نه شتم چاره برده شام خواهد آمد لهذا آب
برای سواری مرزا محمد صاحب میرسد و آدم بخانه میر محمد تقی خان رفته است
ایشان هم می آیند و اگر پیش از رسیدن آدم پنجاس رفته باشند بخند و خجسته
وزیر خان صاحب از طرف من التماس باید نمود که اسپ خود را غلیث فرمایند
موصوف را اینجا رسانیده بر خواهد گشت زیاده خیریت **رقعه سی ششم**

خواجه امامی صاحب بوجاق بدیه العربیة کون یخون یبار نیکو کرم فضیلت
کوک فی قویاش مرزا جعفر صاحب الی کور باقی فی مشتاق بار لار مال سیر
بو کیشنی فی تابشور تکیه جناب قبله و کعبه عند الفرقة عرض باید کرد که در پر دوسه
فصل برای سواری بعضی شخاص باراده شغیدن غلامی میر معلوم ضرورت
زیاده خیریت **رقعه سی و هفتم** خواجه ابوالحسن دریافت نمایند که باری گرام
مارادید بر شما می رسد که همین عموزاده من ستم ولی الشدت دیگر است
در پیسه کمان بر که نهالی است شاید که پتک خفته باشد اینهمه از آثار تحریر
فیض است حالا باید که اندوخته خود را با ظاهری کنید که درین شادی صرف کرد
آید اگر خسته باشید که بکلمات چوب و شیرین روغن قاز مالیده هیچ

دست بردار نخواهم شد و ما چه میدانم که شما دارید یا ندارید از هر جا و هر طوری که بپسند
 آید پول بیاورید که باراکار بار قص و سر و دست پلا و شمارا بشمار بخشیدیم نه آنچه
 رفته سی و هشتم خواجه امامی صاحب سلمکم الله تعالی فردا صبحی بجناب
 و کعبه یعنی جد مجدد خود عرض باید کرد که پیش از سپهر یک قیل آمده زیر بنگه استاده
 شود تا بروقت محنت انتظار بلاسی جان نکرد و من مشب نیتوانم فردا وقت
 سه پهرستعد این اراده می آیم مسوده از میان حاجی گرفته باید فرستاد و چند
 دانه سپاری هم بدست رستم بفرستید زیاده خیریت رفته سی و نهم
 خواجه امامی صاحب دریافت نمایند که این وقت از حضور حضرت کربلاکه طلیعه
 فرمودند که پس فردا نوا بصاحب اول صبح انجامی آیند و فردا ضرورت
 تحریر و انتخاب خلایع و اسامی خواهد شد از این جهت هرگز رستن صاحب انجامناست
 نیست این مهم بر فردا دیگر بپارید هر چند زنگها رختیم قبول نکردند مجبور
 برداشتم لیکن فردا وقت سپهر آمدن صاحب برای دیدن حسن و تر
 نجانب ضرورت پس فردا وقت نماز که آفتاب بر نیامده خواهد بود و بدو نشانه
 تشریف خواهید برد و رفته چهارم خواجه امامی صاحب سلمکم الله تعالی
 معلوم نیست که آن سید زاده مسکین مسافر دیر و زهم آمده بود و اگر نیامده باشد
 غیاب روز هر وقت بیاید گفتگو باید کرد و اگر دیر و زما شام آمده باشد جواب
 رسوایی که طی شده باید نوشت و اگر اینوقت هم اینجا رسیده باشد همراه
 رستم نزد فقیر باید فرستاد و زیاد و چرم طویل و عدد کم و لیل رفته چهارم
 خواجه امامی صاحب سلمکم الله تعالی سه فقره از رقعات ترکی لاله ادرت

فرستاده اند اگر نقل اینها گرفته خواهد شد اجزای دیگر هم خواهد رسید و اگر در زمین
درس میگیرید وقتیکه اینها را تمام میکنید باقی اجزای هم طلبیده خواهد شد و اگر
دفقه و واحده نمیخواهید این را باید گرفت برای باقی قدغن خواهیم کرد و خطیکه
فاطمی نجم الدین خان تفویض شامنوده بود و میان ریاض حسن طالب علم بر کما
طلب نماید بلکه اگر باید داد فطر را گمان در برمان دیده معنی آن باید نوشت
و نسخه نقل شده از خط مولوی منیر علی دشب نصیب باشد لیکن مضمونش بخاطر
دارم عنایت درست که قصب الزریه و بلیله سیاه را شب در آب خیسانیده و صبح
بایو شایند چون بنصف آید مالیده و صاف نموده باید نوشید و از و ال مو
و مچ سنج و سیاه پر نیز ضرورت و غذا هر قدر که پرید غش باید خورد و شما
همین عبارت را با خط مولوی صاحب متقابل کنید اگر برابر آید به میرد و علی
بگوید که نسخه همینست والا در همین کاغذ بنویسید انقدر جابر برای تحریک نسخه
کافست **رقعه حمل و دوم** بر خواجه امامی صاحب مغنی نماند که دیر و زرقه
آقا صاحبان در جواب مقدمه فرزایند و صاحب آمده بود بخدمت میرسد
باید نمود و صاحب من این احوال را در پیشین خواجه کریم الله خان صاحب باید
اگر فرزای فرزند را بنقدر مبلغ بعد تحقیق احوال از صاحبخانه آقا صاحبان برسانند
تا صاحبان بهم راضی شوند چه مصائقه والا من و شما هر دو راضی مان
نخور نیست و دیگر خیریت پوشیده نماند که فادعین و لام میرانی بپوشید
جمع صغیفائی آن نیز همین حال دارد پس آدم باشعور را باید که جمیع مصدق
صحیح که مقل و هموز و ضاعف نباشند بهمین وزن حساب نماید و صغیفائی

۵۶
 مقابل صیغها بسازد خواه از باب ثلاثی مجر و خواه مزید فیه مثالش اینکه هرگاه می
 پرسد که ضربن بر چه وزن است مائل کند که درین صیغه بر صمل مصدر که صر
 است تاسی قرشت مضوم و نون مشد و زیاده است هرگاه همین تا و نون
 بر فعل که میزنست نیز اندید صیغه ماضی جمع مونث حاضر میشود همچنین در تکمال
 فاعلین و لام را ملاحظه نماید و بگوید که استکمال بر وزن استفعال است
 هرچه در استفعال بر فاعلین و لام زیاده است در تکمال بر کاف و میم و لام
 خواهد بود همچنین تطارز و انتشار بر وزن فاعلست و نجاد و انقباض بر وزن
 انفعال است و اگر در میان انفعال و انفعال التباس افتد مثلاً لفظ انتهاض
 را نامیند اینم و شخصی پرسد که انتهاض بر چه وزن است باید که بگویم که اگر
 نهضت انتهاض بر وزن افعال است و اگر حدش نهضت انتهاض بر وزن
 انفعال واقع شده و در باب افعال بجای تاسی قرشت طاء حلی و اول نیز
 می آید همچنین الّا علی هر چند صیغه افّا علی باشد که امر حاضر مونث است از
 باب افاعل و کلاً علی بر وزن مفاعلی که مجموع مفاعل و یاضی متکلم است مفاعل
 صیغه مفعولست از باب افاعل در بحث ثلاثی مزید فیه در قانون مجد و باید
 رفته چهل و پنجم بر وزن خطی نوشته نزد تاضی صاحب فرستاده شد
 اگر دیر و در و زده شده باشد که خیر و الا هر دو خط امر و زیا فرستاید که رو
 شود و الملخص دیر و ز خط و یکرا از شانزده و فقیر رسید و عرضی که برای جید امجد
 بود و نیز بطالع در آمد امر و ز که نوزدهم ربیع الثانی است و بحر و ز و زنبه
 در حضور تر و و فرشت و خیمه و طعام است زیرا که فردا من از استکمال شکوه

بیل و اطفال خود را گرفته اینجا خواهند آمد و یک شبانه روز مع زن و بچه بسر خواهند
روان درون و بیرون هر دو جا صحبت قص و سر و منتقد خواهد شد لیکن امروز
هفت چارده روز بنجاس میر و مہیب رفتن اینکه چون این صحبت رو بروی برقرار
قرضت دل کو را نمیکند که تنهایی دوست هم زبان خود شل نماند که بخار
سود و خاموش نشینم اگر چه بنجاسواتی من احدی نخواهند نشست لیکن من
یک کس بی قلیان و آب و یار موافق چه میکنم بعد سه چار روز که جناب عالی در
قباله صاحب کلان برسد بدیست یا بالاتفاق خواهند آمد البته در آن جلسه
شریک خواهم شد زیرا که این هر دو و الا جناب زیاده از چار که هر سی نهاییست
خواهند نشست بعد ازین مایتم و این صحبت و این همه اسباب چغیها ازین سبب است
مرزا اچاگیر شاهزاده را امر می بوده است و در شاهجهان آباد چون عامله شد زنی
از راه رشک فرستاد شاهزاده موصوف کرد که این بچه که در شکم دارد او نیست
چون اغیار خصوصاً اطفال را همین کوشش است و و گریه و متقدم زن نزد صاحب
وقت بسیار ناز است مرزای ممدوح قصد کشتن او کرد و ممتاز محل که مادر شاهزاده
باشد او را پنهان کرد و من بعد با حضرت ظل سبحانی و نواب قدس اللہ
حضرت احمد حسن قلی مشوره نموده اند و از آن گفتند نزد صاحب عالم خود ما کرد
از آن آفت مصون بنماید و ممدوح خط ممتاز محل سعی صاحب عالم بهادرین بود که
از بطن این زن متولد خواهد شد آنرا شما بقریه می خود بگیری و دانش مرزا هرگز
چون عامله آمده بود بعد دو ماه و چند روز وضع حمل اتفاق افتاد لیکن بجای
مرزا هرگز مرجهان افرور بانو پیدا شد چون این دختر اولین فرزندان شاهزاده

موصوف هست و سوامی این زر کار با میکند چنین بنا که نشستی شد که فرار و پویش
شادی دختره صرف باید کرد و مرزا سلیمان شکوه بهادر با اهل و عیال و خواجه
دام اقباله و صاحب کلان بهادر را جدا جدا عجب باید ساخت این هزار و پویه
باشانرا ده مقدم الذکر فرستاده بود باین کمان قوسی که پستول خواهد شد لیکن
نوشته بود که این پول را در هر دو صورت بمصرف باید رسانید تمام شدین مطلب
دیگر اینکه مزاج من بفضل الهی قربن صحت است خاطر شریف جمع باید داشت
این بار هم در عرض که همی جد بزرگوار نوشته اید و با غلطی یافته شد یکی از با
تعمیل است چرا که همان لفظ را در وسط پیش ازین در همین خط صحیح نوشته
اید پس کمان غلطی سوامی این غیر و که در جلدی خیال نماند و آن نیست که شما ذکر
منشی محمد علی صاحب یکجا با منصورت نوشتید که با منشی محمد علی صاحب که دوست
خان صاحب هستند ملاقات شد این خود میسر باینست بلکه سر ایا صحیح و جا
دیگر نوشتید که باز از منشی صاحب موصوف ملاقات شد این غلط محض است
لیکن چون شما این مزاج را خوب ملی کرده اید این خطا از راه بی علمی نیست
اتفاق است و جایی دیگر که غلطی دوم واقع شده سبب آن عدم معرفت بحال
است و آن لفظ ستفاست که شما از آن نوشته اید مخفی نماند که ستفی بگویند
فان... جی آب و لون آمده و ساتی اسم فاعل آن ستفا صیغه بالغة بر وزن
نظ ساتی الا یعنی معشوق شد لب درنده باشناس تر آنجا رست و
درنده کم است محال میاید اند صیغه بالغة یعنی ستفا بمنضمی مستعمل گشته و
شده است بشخص مسلمانی که مشک بدوش گیر و دوا لاکبار خانه هند و و گیر برده اند

که بر سر راه و بهر نشست آب ساوان نخوراند یا که سقا کنند لکن چنانست
که اینها را چنان محمول بر عینی تصور باید نمود که امعنی اصلی خود برآمده زیرا که این
دو می گفتند که باره برین هم ستایند و اند شد با جمله سقا از باعث شهرت گرفتن
موظب معنی شخص مسلمان مشک بر دار بر دیگری اطلاق بنیاید زیاد و خیرت
دیون ابو الحسن خا نصاحب از باعث تا وی ایام بخاطر نمانده است که حساب
بهتان را و رفت بقیه طاق بستن از من میسرند من در کهنه و بر روی مری
محصن برای تفریح طبع از شخصی پرسیده بودم چهار سه چهار روز تامل کرد و سر
زود و برادر رسید این حساب از روی قاعده غلط است زیرا که موافق قانون
حسابی در عدد یک هفت است جفت مجموع طاها میگذرد طاق مجموع طاها چون
صد جفت است و هفت طاق هفت جفت در آن کنجایش دارد و هفت طاق
و نه طاق و سه طاق و پنج طاق در آن میگذرد خطا بر سنک که درین روزها
مخدوم مکرّم اقا محمد صادق خا نصاحب نام ایشان گنگارام گذشته اند طوف
این مکتوب است مطالعه باید نمود **تعمیل و چهارم** مخفی نماند که بر سر که
به حال و روز چشیده بود و آخر روز ترب بعصر خواجہ عبداللہ که از سبب قرب
جونی چایونی بدو تخاصصا جعالم بهانه اگر آمدن خود برای درس عربی نزد فقیر
نکرده اند آمده و عین شاکبید چند خود نوشته بودید بمن دادند بعد مطالعہ
نماید که شاید بریج راضی بشوید بر چند من در خط خود این ایما نگرده بودم لیکن
رسیده بود که شما از حجاب این گفتگو بران نمی آید و نیز درین گفتگو از من شرم
بخیزد و بخواص و قیام والد ماجد شما اشاره نموده بودم که در خصوص امای

وخواه امامی باید نمود اگر دل نخواهد بد ازین دو دختر بمهری به شهنشاه رسید
که مرضی صاحب دریافت شد سعی درین امر بجاست اگر چه بحسب ظاهر خانه داری چه
خوبیت لیکن در اصل خود را دانسته در بلاد اصفهان است هر گاه طبع شما نخواستند
در غایت اصرار چه ضرر در مثل مشهور است آنچه نخواهند پسندی بر دیگر می پسندنی
الواقع سهره بسرستن و دوباره خود را رسوا کردن هیچ لطف ندارد و کوهنود
شریف بانحد رسیده لیکن توه العزبان بصورت بمهر بردن هم خوب نیست چه
ضرر خواهد شد یا کدام دختر شاه پیرایا شاه بر و یا ریحانه پیری و سهر پیری فرشته
شما میشود و نیز از آخرین بفهم شما خوب فهمیده اید و طریقه مال اندیشی بکار برده اید
آدم بر قصد دیگر انیردم عجب مردم غرق نیستند که بر شما فرمایش چیزها کردند
احال بی آنکه آنها ضامی شدید از طرف شما بطریق آید اداسی زرقمیت آن در غایت
در بصورت هر چه با آنها رسیده است مال بایستی شان شد زیرا که تعاضای شد
چه که اسامی طلب قیمت هم ازین طرف محال میاید و دیگر احوال نیست که خانصاحب
مکرم و الامتاقب تاج الدین حسین خانصاحب صدر و پیوه در ربیع الاول منجمه صد
روپیة دمانیده ولایت علی خان بابت دیوانچند داده بودند و بکلی مبلغ معلوم
نثار علی نامی در قرض خواهد امیر خانصاحب بر در صدر و پیوه دیگر که در ربیع
طلب دارم هنوز صورت معلوم ندارد ازین جهت که بناب مودع است و یکم
رو نه کانپور شدند و از انجام این کار داده فرج آباد دارند و سه روز است که خط
شان مانده خود شدند و جایشان رسیده است بعلی خانصاحب جواب تن بر گاه
مباد از نزد من خواهند فرستاد من امر و در رقعه بخودت ایشان فرستاده ام

در آن رقعۀ محضه ای که در دست است که در روز خط خواجه امامی نامه بود بندلی بخدمت ملاز
 شسته اند ایشان بنظم در جواب سلام اشتیاق بشنا نوشته بودند و پانزده رویدیم
 رسید بعد وصول شدن نزد خواجه قاضی صاحب خواهم رسانید جناب مدح
 و کثرت را خیرید و صیغ نموده نزد شما خواهند فرستاد که باغز که بدید شما میداد
 من از شما هم نازک فرج ترم هرگاه شما خانه داری را که لذت زندگی موقوف
 به نیست کوار اگر دید و دانستید که ما دام الحیوة در رنج و بلا گرفتار خواهیم ماند ازین
 همیشه که یک یک ورق این نسخ را ملاحظه نمایم لیکن در جستجوی نسخ و پند
 پسند زحمت خواهیم کرد میدانید که ما هر دم زن شاه پیرا مادر قجره امیگائیم
 را کجاست و دماغ القیح کبابهاست و بارشجره الالامانی که تصنیف خود نیست
 هم و بار از غلط و صحیح ان اطلاعی ندارم و دیوان قشیش در ریای لطافت
 اش اینطور پیش خاضع است این بار که تشریف می آرند میگیرم روزی خور
 بفرمودند که هر سه نسخه امانت خواجه صاحب حاضر است بگیرد لیکن در ریای لطافت
 یلی از دوستان من برده است بعد چند روز که می آیند آنهم خواهد رسید اما محل
 نهای مذکوره را نزد خود تصور نمایند **رقعه چهل و پنجم** خط سبحت غلامی
 شانزدهم ربیع الثانی ۱۰۸۰ هجری روز چهارشنبه بود وقتیکه در باغ پلین که از
 سیاه انارین مرمت شده و آقاها اسبان در ایام ورود خود بار و ده پیوسته
 بدشتان وقت عصر بخا آمد من و ناظران که را می طلبند بهیات مجموعی بنده
 در میان حسین نامی که از خوشنویسان هنر قصاصت خدمت قاضی صاحب می خوا
 شد

آنچه حواله قلم نموده بودید ذہن نشین شد آقا صاحبان نیز مامور و مایه سیدیم
 نمودند و الحمد للہ کہ طرقتانی خود بخود حکم تنخواہ کوئی آنکہ شالاب را بہ پیش رسید و چہ در
 کہ بہت روپیہ انجا کہ ہشتید و باقی اینجا فرستادید کہی و پیشی وجہ معاش و درخت
 و اتفاق است آدم ہمان است کہ مان بقوت بازوی خود بہرساند و الا یہاں
 کہ او را انسان میبرد و آدمی زادہ ہرچ تفاوت نیست مان پر خون سوا
 ایام طفولیت بکار آدم نمی آید و بر پدر چہ موقوف است کہ مان آقا سی شب سپید
 برای بغیرتان زن سیرت است آقا سی شبیہ پدران است کہ کسی را پر کجاست
 بکند مثل خواجہ سید ایان کہ مکتبی را پس خواندہ پر درش میدہند و عمو و خا
 و پدر زن ہم از ہمین قبل است بلکہ نانی کہ برنج بدہند آنہم قابل ردست جان
 بجان شما کہ این سی روپیہ را من سی ہزار روپیہ میدانم بلکہ بران سی ہزار روپیہ
 کہ بابت بدست آید صد و درجہ خیر دار و تفصیل حال بعضی صاحبان دو شاہ
 پوش و پلاؤ خور در اینجا مناسب نیست شما حال آہنبا بخوبی میدانید خدا ن
 و پلاؤ و دو کوشتی کہ بآن ہزار کوہاران دادہ بود و نصیب ادنی غلام شما کند نہ
 شکر کہ قدری اطمینان نصیب شما شد آیندہ ہرچہ بخت و اتفاق رو خواہد
 ہمیدہ خواہد شد یک خط طویل متضمن عذارت رگین سربیع الفہم بخودت آقا
 نوشتہ و بلفافہ سپردہ سرباز نزد من حاوی احوال خیر مال خود و شدت
 محبت ایشان بہرستید **رقعہ چہل و ششم** خواجہ مکرم سلم اللہ تعالیٰ جز
 نزدیکی لطف نامہ مخالف صاحب مرقوم ہستم نہ بچہ نہ بطلب تہہ بردار و خود مکار
 بود لیکن چون در خط جناب مہر و قید خدمتکار جوان بود ہستم ایجنہ

آدم حق تعالی و جان محمدی متعذر شد و معجزه بغیر خرج راه کسی اراده نمیکند خانصاحب
نوبتیه بودند که هر چه برای خرج راه و کار شود از سر رمضان علی باید گرفت چون آدم
نزد میرزا برفت گفت ای سبجان منی خانصاحب از کانپور حقه بردار و خود بخوار
ببین پوری فرستادند حالا حاجت آدم دیگر نیست ازین سبب دم بتوانم دم
باقریبیک را که حامل انیط هست یکم و پیه از پیش خود داده روانه آنطرف نموده شد
چند تا سپاری خوب هم میان حاجی حواله او کرده اند باید گرفت منیچو استند که چکار
و حلوائی سومان هم حواله او سازند من منع کردم گفتم بعد ازین بدست کدام آدم
خانگی خواهیم فرستاد چون در خط خانصاحب مرقوم بود که من باین پودی ویم
منهم آدم فر بور را باین پوری فرستادم اگر خانصاحب انجا هستند آدم نامه و
بخدمت خانصاحب خواهد رفت این خطر را خانصاحب نزد صاحب خواهند
و اگر خانصاحب بنا بر ضرورتی بنور در پر کنه تشریف دارند نزد صاحب حاضر
خواهد شد شما و را بخدمت صاحب الاد و دمان برسانید و بنقیده دیگر عرض
کنید که اگر حقه بردار سوا می آید می که از کانپور آمده است در کار باشد بحضور
والا خیر فلانی حقه بردار بهر سانید و بولیکن و قتیکه دریافت شد که حقه بردار از
کانپور بحضور رسید و زبیر ستادین او قائل نمود و هم عرض باید کرد که فلانی
الان به تبوی با رچی که طعام انگیزی و بنده ستانی خوب میز و سرگرم است
هر کله بهر بیت آید روانه میکند و صا حیه و خوار که با قریبیک نام دارد نیست که
عمرش شصت و نه سال است و ده سال نیست و پنجاه و چند قسم نان باغلق
طلویات و مریات بهم مهارت و دست دارد ولیکن نوکری در کارداران گاهی

است و نیکند خدشکار است و سوامی این زبانش هم در سلسله و پرستش
 اینجه احوال مجبور التماس بایده کرد و هفت غزل که درین روز بافته شد در یک بند
 والد ماجد شامیرسد و هشت غزل دیگر در دیوان ثبت است و دیوان ^{الذین} را میرزا
 صاحب برده انداز نخیست فرستادن آنها در خط و یکموقوف داشته شد و آنچه
 شما و حق خیرت علی عرض کرده بودید که بعد وفات نواب صفی الدوله امیر الدوله
 مرحوم خواست که او را ملازم خود سازد قبول نکرد و بابت آن خیال برسیده باشد
 ظاهر است که امیر الدوله هشت سال پیش از صفی الدوله قضا کرده بود و شاید عرض
 شما از امیر الدوله حسن رضا خان بوده باشد باینکه امیر الدوله خطاب چند ^{یکبار}
 بود حسن رضا خان را سر قرار الدوله می گفتند مخالفان برین اقوال اعتراض
 می کنند و گویند راه تمیم بکذب بسیار نمانده اندکی تحقیق نموده حرف باید زد
 مقدمات در بار بسیار نازک میباشد مگر چه شما هنوز طفلیه احوال امرای که هنوز
 میدانند و چه ضرور که این چیز را تحقیق بکنید لیکن در بار آنچه معلوم باشد ^{بايد}
 گفت **رقعه حمل و مفتاح** خط بخت منظر ویر و فر که بحساب رویت چار و بیستم
 و بحساب تقویم پانزدهم و در ورسته شنبه بود باین شتاق رسیده خاطر بکران را بعد
 براران مسرت و شادمانی کردند و ایندیر سیرین خط ازین طرف سبسی و هشت غنیت که
 والد ماجد شامیر نمودند که تا حد دیگر از انطرف نمی آید از اینجا چیزی نباید زشت ^{روز}
 و نیز انتظار بایک شید اگر در غیر صده خط خواجه امامی می آید که خبر والا بنویسم و بشاء
 که مظلون ایشان بوده است که شما وقت روانگی رزی از مهاجرن قرض گرفته قرض
 صاحبان آنجا برده و اید حالا منتظر انجام رسید برگاه بدست می آید خط و

هر دو را یکجا خواهد فرستاد معلوم نیست که آنچیز مقرون بصدق بود یا نه یقین که
 دروغ نباشد چه که این صاحبان مافی الضمیر خود را از من پوشیده میدارند و المختص
 معلوم نیست که همین خط صرف فرستاده آید یا زهر هم آمده است من هنوز عرض نمائیم
 اسمی جدا مجد خود نوشتاید ندیده ام بعد از این خواهیم دید نزدیک من دیدن
 و ندیدن آن هر دو برابر است کار بد دریافت صحت و سلامت بوده است الحمد لله
 و المختص که از آمدن این خط مراد می که بوده برآمد چون قاضی صاحب هنوز در تجاشیه
 و خانصاحب قبله در چهل و نوبتی از باعث بعد مسافت و آخر شدن روز خط اسمی من
 برستم حواله کردند و عرضه از سبب خوانده نشدنش آنوقت اینجا فرستادند
 این از دو حال بیرون نیست یا رستم وقتی نزد قاضی صاحب رسیده است که
 نزد خانصاحب و قبله بچهار و نوبتی میفرستادند یا پیش از رسیدن او خط اسمی من نزد
 خود نگذاشته عرضه اروا نه کرده باشند و خانصاحب از باعث غروب شدن
 فرستادنش نزد من موقوف بر امر و رد داشته اند یقین است که حالا باید چون شما هم
 هیچ مطلبی در خط من باقی نمیکند آری خاطر من جمع است که در عرض هم مطلبی سویی
 نماند که بسایم و دعا بنوده باشد که هم برای احوال دیگر تاج الدین حسین خان صاحب
 غلام علی خان و ملازم حضور نورشید شاه و خانصاحب صدر و سیه و از غلام علیخان صاحب
 و سیه قیاریان خانصاحب خود نگذارند و نگذارند لیکن میر غلام علیخان صاحب گذارده خود درین مشایره نه
 عازم کونین و نیکم مهدی بفروده اضایه ایضا خدمتی از خدمات متعال نموده کار داشته است باید
 لیکن بچیک ازین احوال بآب سلام حضور نیست الا سجان علی خان که بلا فصل هر روز
 وقت دوید و میفرستاد نیست احوال این صاحبان مقدمه و هیأت ایشان هم بصورت

الهی حسب دلخواه درست شده برای انتظام بعض امور خصلت چند ذره بجا
 خسته بود حکم شد که برای یکماه برود و بنا بر ضرورت با صاحبان عالیشان
 هم ملاقات بکند لیکن با صاحبان لکنو یک قلم ملاقات موقوف است برای
 دیوان و دریای لطافت و هفت تاشا که نوشته اید از خان صاحب گرفته
 قاضی صاحب کرده خواهد شد لیکن دریای لطافت برای چند روز شخصی از
 دوستان خان صاحب برده است آنهم بعد چند روز خواهد آمد و کتب اربعه یعنی تفسیر
 ملا فتح الله و ابواب انجمن و ترجمه شرایع و حق الثیقین بتلاش بهم خواهد رسید هرگاه
 جایی سراغ بدست خواهد آمد قیمت مشخص کرده برای زر نوشته خواهد شد و
 خیریت **رقعیه چهل و هشتم** از چهار پنج روز جواب خط شانزداد والد سزا
 فرستاده بودم خداوند از چوب روانه نشد امروز که سه شنبه بستم جلاله
 است وقت عصر خطوط بذاک فرستاده خواهد شد دیر وقت عصر آدم
 آقا صاحبان مخدوم جواب خط شمارا که آورد و در جردان نگاه داشته و خیال
 من این بود که آن خط اول خود روانه شده باشد حالا منتظر خط دیگر باید بود و هرگاه
 باید این خط را در لفافه جوش باید فرستاد اینوقت زبانی میرحیدر حسین نامی که
 از والد ماجد شمار قهاسی دعی استغاثه میکنند دریافت شد که خطوط من پور
 از روز آخر روز روانه خواهند شد این را که شنیدم خط مغری الیهادین رفته
 پیچیدم حالا مناسب نیست که شما این بار در عرض جد بزرگوار خود سلامی
 برای من بنویسید باقی معاف کردم آینده خواهم فهمید عوض خط سیمی من خط طوبی
 بخدمت آقا صاحبان مخدوم نوشته در لفافه پیچیده بغیر مصنع نمودن بفرستید

خطبہ ترکی القاب مغزی الیہا و شکر الطاف شان بحال خود و خلوص و بندگی خود را
 بنجاست شان ببارت و گش نبوسید زیادہ خیریت **رقعہ چہل و نہم** بحال
 طبعی تا خط اسمی امیر صاحب یسیر بکریم خان خواہید داد فردا و روپیہ ہم لری
 این گورینہ انچہ خواہد رسید حساب ماورادست میدانم سہ روپیہ ست یا دو روپیہ
 باشد مفصل بنویسد دیگر آنکہ در رقعہ دیروزہ صاحب یک لفظ خلاف محاورہ
 اہل علم بود شاید نزد عوام درست باشد رقعہ بجنبہ ما یسیر ملاحظہ خوانند
 کہ اصلاح ہم در همان است دیگر آنکہ از زرقن وزیر صاحب من بسیار خوش
 فی الواقع مکان بی رونق میشد منہم منیجہ است کہ بجنبہ قبلہ و کعبہ انعمی عنی
 لیکن از بعضی موانع سکوت و زریہم احمد شد کہ خود بخود بخیاں رسید **رقعہ پنجم**
 ببل شاخسار برعت و قمری سردستان بلاغت سلمک اللہ تعالیٰ مسودہ
 منودہ فرستادہ شد بسیار خوب مینویسد باین بنیہ ضعیف و چک و چایہ غیر
 معتد بہ اینقدر غنیمت است لیکن مراعات تسبیح کہ آنرا قافیہ نشر گویند در بعضی جا
 بخوبی میکند و بعضی مواقع از سبب عدم معرفت بعلم قافیہ را بہ صحت غلط
 چند ورق متضمن بیان قافیہ در چار شربت است و مقتدر در رایای لطافت
 از و البہ ماجد خود استفادہ نمایند مضائقہ ندارد و اگر خواندن آن موقوف بر
 باشند این باب کہ می آیم جائیکہ از افسانہ عربی سہ ورق منخوانند و دو ورق بنخوانند یک
 ورق ما کہ از قافیہ خواندہ باشید **رقعہ پنجم** و **رقعہ ششم** مخفی مانکہ خطوط مرقومہ
 ہارم ریت لسانی ۲۴ ہجری ویروز کہ ہفتم شہر مذکور با سنین صدر بود رسید
 ہا پس از شب گذشتہ بود کہ بعد از بطلانہ در آوردہم سبب دیدن خطوط بعد

اینقدر وقت شب نیست که پریر وز که از مشاعره فارغ شدم چه می بینم که نیل برای
 بنابر ضرورتی از حضور رسیده است بلا تکرار سوار شده بهیجا آمدم و دیر وقت
 عصر رستم بهیجا فرستادم چون یکدو کار دیگر هم متعلق با وجود تا دو کله شب
 گذشته نیامده بود و من آنوقت چیز خورده هنوز دست قلیان کشیده بودم
 که باز حضور پر فوریا و فرامودند و چاکر کلهی دیگر آنجا در قال و مقال گذشت بعد از آنکه
 پروان آمد رستم لغافه خطوط بمن سپرد و سوا سی خط و الحمد لله محمد میردیکر خطوط را بخوبی
 حواله بنظر کردم چون صاحب پیش از مطلب در خط اسمی فقیر مستفرا حالات اتم
 شده اند بنهم آید بهمین تحریر میکنم نیست که مزاج من همیشه تاب گرمی نمی آرد و من
 پیوسته مراعات نمیکنم بکار میرم علاج خود را بهمین قلیل میکنم اگر بعضی چیزها بپزند
 و بعضی اغذیه عادت بکنم غیر رسم که مبادا معده ضعیف تر نشود و از نفعهای الهی بپز
 نصیب بمانم لیکن اینقدر هم نیست که اگر تپ بکنم فلفل سبز بخورم یا دیگری اغذیه
 مثل شنبلیله و غیر آن حال پر نیر خود نیست که بچاره مولوی مصاحب علی بزعم خود
 انشی مزاج داشته که ای کرد با دنجان شنبلیله و دیگر چیزهای حار و لطیف نیکشیت
 همیشه سفالناخ و لال ساگ و خرفه و دیگر بقلیه می خورده و آخر بچاره دفعه گلو
 فاج سپرد و گویا در دنیا نیامده بود پس فمای هر چیز موقوف بر قوت و استعداد بود
 که در اصل دارد هست بنیکه مدت سپری شد تمام شد خواه جاما باشد خواه نبات
 حیوان باجمعه من بیماری ندارم خاطر شریف جمع باید و هست و عرض کردند برا
 تنخواه بحضور عالی صاحب و الاجاه کمال و انانی و دور اندیشی هست من نقد
 که اشاره در خط اول کرده بودم برای آن بود که اگر از کسی بالا بالا دریافت شود

مضائقه نزار و الا سواسی این گفتگو می نخواهد چه مصروف دار و بلکه با دیگران هم گفتگو
قبل مناسب نیست شاید رفته رفته بصاحب الاشان برسد و انکار نیابت شکوه
عین افزا کرد و حال اسن در هیچ امری بصاحب نخواهم نوشت بخدا که آنچه در ضمیر من
شما آنجا بعمل می آرید بلکه اینجا چاره گری بادل خود مشوره کرده و گنگا شهاب سنجیده
بعد و در کردن قبایح امری قرار میدهم و شما پیش از آنکه من بنویسم بهتر از آن کار
پس متقابل با شما خطا هست که تا نپذیرد روح القدس همراه شماست ان شاء الله العزیز و
سفر ملاقات خانصاحب اضیب آنصاحب خواهد شد تازه اینکه چون درین روزها
شاهزاده مرزا جاکیر درین ملک آمده است و یروز صاحب عالم بهادر و من شیرینی
و کان کولی و خیرهای دیگر برای او بجا پنور فرستاده اند میر یوسف علی خان کابل
حضور و با هر سنگه تا لایق شان شده رفته اند سوار سی سرد و سپ است و دیگر تورک
همگی بخت آدم همراه دارند اول بنا هر سنگه گفته بودم که بهمین بیات کدای تنهار و
پهلوتی که و پیش بهمین است که مر که از مدتی کردن طمع به تنغ غیرت و استغبار برده
شبی بروزمی آرند ناچار میر یوسف علیخان را تجویز کردم لیکن حضور و الا نظر
به صوف با هر سنگه را بهم همراه کرده تا یکد روز که اتفاق گشت افتد وقت سوال
ب پیش طرقاتی تعلیم گرانان باشند دیگر اینکه غارت تو که مفضل کو بهی بخت
بشود و هنوز مدتی باید که تمامی رسد اگر چه ترک شهر موجب پنج روح نیست میزن
ای سلاطین و حکام هم خوب نیست تازه اینکه سابق شخصی بمن بستم و سلاطین
و بر نمی شما پیش من برای صلاح مسود و با و دریافت تنهایی تالیف نموده من
در این سلاطین و حکام و در کرده بودم درین نزدیکیها شخصی اندر این خدمت تاضی

اورده چنانچه چارشریت را تمام کرده نه الفصاحت شروع نموده است و مسود هارا
هم قاضی صاحب دیدند و میگردیدند که مردی عجیب بدو من نارسیده است و صلا
مناسبت با تحریر دارد و الفاظ سهل فارسی را نمیداند با الفاظ عربی چه رسد شایسته
پسر شریف بصیغه خدمتکاری ملازم او بود و پیچاره دست بسته استاده میشد و
افکار کار میکرد و انجبال را که معاینه نمودم خون از چشم من بارید گفتم این نوکری را
بگذار او بجز و گفتن هر چه گفتم بعمل آورد و حالا چهار روز پس از حضور پر نور برای او مقدر
شده یک تنخواه هم یافته یکپاس روز بر آمده پیش آغا صاحب آمده می شنید
و وقت عصر میر و بعد چندی داخل خواصان حضور که این منصب منصب امیر زادان
خواهد شد شناسید اندک بر خواصان حضور مختی نیست و غرت هم در چشمان کم
رقعه پیچاه و دووم شخصی نماند که امر فرمود که هفدهم ربیع الآخر ۱۲۸۳ هجری روز
دوشنبه است عرضه شما محرره و دوازدهم شهر مذکور منع خطاسی نیجاب بمطالع در
مسور ساخت آنچه از احوال الفضل نوشتید همه بجا بود بقول شما همه خبر بر سر
بخت و اتفاق دارند و دوستی و دوستان بکار می آیند نه دشمنی دشمنان حاصل
الیرن حسین خان عجب مرد بافت و مروست و اندک اگر این ملک با اختیار خان منصو
میو و آنچه برای برادر حقیقی خود تجویز میکرد و برای شما هم میکرد و اگر برای صاحب
صعدت نمی بست برای برادر خود هم نمیکرد و سواسی این اعتبار هم شرط است
شخص منوی از دست و الفضل تحصیل را بود و اینجا هم در وقت گیت رانی از با
قوت و بنیت رانی نامی غرت و ثروت ظاهری داشت و شما و الفضل نو وارد
با کسی سابقه ندارند بلکه صد آفرین که در همین وقت قلیل با مردم نفی و تحشش پیدا کرد

که وضع و شریف شمارا دوست میدارند و از دوشند ملاقات میشوند و شریف را الله تعالی
بعد چندی شما هم مطلب خواهید رسید و کار عده برای شما صورت خواهد پذیرفت
محمد از بدو ماه میشود که من از دوشانه چپ و او ملا دارم مالا مجبور بعد سه چهار
روز نیز بصورت سهل مغفلوس خواهم گرفت لیکن الحمد لله که ماده فالج نیست مگر
ریخی و غیره است والا بلاک میشدم لهذا بهیچ قدر پارچه مختصر اکتفا نموده شد و الله و عمو
شمار ماهی بچین هستند مگر تو و دو کهرمی روزی مانده با اتفاق مرز ابنز رک پس مختار بود
که در پیشه یزید بیضا دار من و مرز احاجی برای شنیدن میر علی صاحب خواهم رفت اطلاع
نوشتته شد زیاده خیریت **رقعه نجاه و سوم** مخفی نماند که مکتوب و انوار شمار
بر مرقومات اطلاع داد و وعده که برای جد مجد خود نوشته بود دیدم بمطالعه را آورد
بگویم که بر دل چه کدشت لیکن چه باید کرد جای مجبور است خط دیگر سهمی غشی صبا
موجب ایامی شریف سر باز در همین خط تلفون است بعد مطالعه سرچسپ نموده مکتوب
ایله برسانند تمام شد این قصد مالا بشنود که دنیا مقام پنج و در احوال آدم اگر
روز بطرب میگذرانند و ماه عوض آن تعب بسیار میرود و بجز متهی برای آدم دنیا
و صاحب غمت برگز منتهی نیست و منعی بجز متهی نیست که آدم کاری بکند که غمت
بجز متهی او بشود و اگر چنین کند هرگز مرمت او نمیرود مثلا اگر شکستی او شش نام خواهد
داد او هم جواب خواهد داد و یا دست و گریبان خواهد شد همین بجز متهی است و اگر شکا
بکسی بخش ندید و دیوانه در بازار بی سبب بچشم شما بگرد و بخش آب کشیده برسد
حرمت شما برگز نمیرود مثالی دیگر اینکه زیر از خانه خودش برای کاری میرود و
یا به جوتره کوتوالی در صورت او بدزدی اشتباه کرده او را بکیر از پنجه میشود گرفته

باشند این در اوارات اتفاقی و بدی طالع میگویند زیرا نزد طالع و هم پیش نفس خود
بزمند غیبت زیرا که مصدر فعلی نگریده که غمت داشته باشد درین روز با او
افزای بر من کرده بود که شسته شوم یا قیید ابدی گرفتار شده باشم وقتی که بعضی دوست
این احوال را بمن رسانیدند و راسی شان قرار برین گرفت که ازین شهر بدرایم نهان
گفتم که در پنهان شدن و کز تخمین قول مغتری را قوت دادنت چندان صحتی ندارد
ام که در پاوشش آن مرا بکشند یا بزدان بزرگش ترسیدن چه ضرر و اگر این
بلائی ناکهانی باعث بر قتل من میشود مجبورم این را هم انقبل پیاری میدانم در وقت
و مسلول یا مجذوم شدن آدم کنایه ثابت نیش و زیر که اگر همراه با صحیح البدن
بسیر میزند و نیکو کاران مجذوم یا بد قوق یا مسلول شده میمیرند چون اقرای محض
بود و اصلی بدیشت از ان بلیه نجات یافتم بشری که از بنجر اصلا تغییری بر چهره من در نزد
در خاط نبوده بعضی دوستان گفتند که بفلان و همان رقعہ باید نوشت گفتم دل
منیخواهد که رجوع بکس و ناکس نکنم صاحب عالم بهادر آدم فرستادند که شما نزد من
بمانید و تهر برون شما مناسب نیست عرض کردم که فدای رطل خود باید که شست
تا به چه بشود و ازین تحریر غرض نیست که رنج و غم و شادی برای ما و غمناک
تا و قید حیات گرفتاریم که این خوش و گاهی ناله از غم خود مصدر فعل بدی نماید
آینده با قسمت سوا می کردار بد از هیچ چیز اندیشه نباید کرد و از آدم یوانه باید گرفت
رتبه پنجاه و چهارم پریر و زجمن خن پیاده خط خا نصاحب که مرغ با ناج الین
خانین ساینده جواب هم با نوقت نوشته تفویض بامده ده نموده شد مضمون خط
این بود که خواجہ امامی صاحب الازین حادثه خبر شد و من فی اذین صاحب الازین

بین پوری میوام رت الرطب میفرمایند میروم والاخبر و نیز مرقوم بود که آنحضرت
برای باورچی و حقیر بردار قید بسیار است بلکه نوشته اند که شما نخواهید که حقیر
خسک خورده باشم پس از شما متوقع آنم که یک باورچی خوب بده رویه متنا
راضی نموده و یک حقیر بردار که سوامی اینکه آتش بستر طلیان بگذارد و دو کرب
سلیقه و رنگارنگ داشته باشد لیکن قدری خوش ظاهر و جوان باشد زود با
فرستاد تمام شد مضمون شفقت نامه خانصاحب مغزی الیه حالا شما بشنوید
که باورچی خوب در لکهنو بده رویه بهم نمیرسد چه جای اینکه بین پوری بیاید و
لعام هندوستانی و اگر پوری خوب میپرد لیکن شما بحضور عرض کنید که بر باد
بین سلیقه ندارد که هر دو طعام را بخوبی تمام ببرد و مکر تبلاش بسیار شخصی بدست
برگاه حال باورچی هندوستانی در لکهنو با اینصورت باشد که هفت رویه مشا
بت و یک پیش خدمت بدر ماه سه رویه و یک آشپز و هر روز کرفه باشد
ورچی که سلیقه بر دو طنج داشته باشد چگونه در سفر کم از دست رویه قبول خواهد که
بیرا که در لکهنو برای چنین کس مع پیش خدمت پانزده و شانزده مقرر است
در بعضی سرکارها از اینهم زیاده اگر حضور عالی مرقور خاطر دارند که طعامها
فیب بزمانه چیده شود پس یک باورچی هندوستانی که قدری از سرشته
کابرداری هم آگاه باشد مع پیش خدمت بچارده پانزده رویه لازم فرمایند
و خود داخل حساب نیست معمول باورچیت و یک نان یا بهفت رویه
اقسام نان پنجه در حضور بسیار دو اگر شوق نان هندوستانی نباشد و مرغی
با این نیست که اطعمه هندی و ولایتی برود و در حضور بیاید پس ارشاد شد که

باورچی باین صفت تلاش نموده آمد لیکن مشا بهره مع پیش خدمت کم از دست پرت
نخواهد گرفت و ما مردم نیک و بد طعام ملک خود را خوب میفهمیم و قیمت میپایزیم
اطعمه ولایتی ناقص است لیکن اگر اتفاق میشود و یکد و چیز که خواهد بخت بکسانیکه
طعام ولایتی هستند چسبیده خواهد شد یا در حضور بامتحان خواهد رسید و دیگر
آنکه تلاش حق بر دار نمیکنیم هرگاه بدست آمد روانه خواهیم کرد و تمام شد این قصه
هم غریبای مشا بهره حال اگر والد ماجد صاحب نوشته باشند فهو المراد
والا بعد از این خواهد رسید و این بخیر از آن است که من درین چند روز بنجا
نرفته ام فردا دعوت جناب عالی با فرزانان از چند صاحبکلمان و دیگر صاحبان
عالیشان بنجانه حضرت مرشد زاده خود مقرر است لیکن جلسه از ششام یک
نیم پاسبان شب خواهد بود و درین صحبت مرزا سلیمان شکوه بهادر هم خواهند بود
اتش بازی از سابق دو چند و دیوارهای فی برای روشنی چار طرف و بعد
رفتن شما از بدست آمدن من نو وسعت احاطه هم بسیار است و بر جای
کافعی هم درست شده است این بر جایمانست که بهمانند میشود و عوام
از اغیاره آینه اند شما هم ملاحظه نموده اید و دو صد و پنجاه روپیه برای این
جناب عالی و نصف آن برای مبلغ صاحبکلمان فرستاده شد و طعامهای
اینجا هم بخت خواهد شد و دیگر خیریت در تلامذه شما خواجہ حسن خلیلی باشد و درست است
بچه رشیدیست هر روز زمین میگوید که هرگاه کسی بنجا برود و مرا خبر بکشد شاید
چیزی ارسال بدی از قسم حلویات مرکوز دار و معلوم نیست که شما چه فزون
کبوش شاکردان خود میدواید که آنرا اصلاح عمو صاحب بلکه او را بداد شما

خوش میشوند و قوت تحریر شما نیز زیاده میدانند لیکن بر حال من مهربان اند روی
نفرستی سیاه و مانع اصلاح کسی ندارم بهر لویف علی خان دختر خود را انرشیه واکو
است بخش شیرینی نخه من هم دستاوه بود جای دیگر بهور ناز ساز رفته بود
نجامد از دکان که بی بود از تقاص جهان مخدوم و آقا صاحب کرم فهای خود مار
اله امرت لال سلام و شتیاق و ان حضور پر نور دعا ارشاد شده همه صاحبان نیست
در آقا محمد صادق خان صاحب از چند روزت و صداع و شستند لال فضل الهی
مرور سهیل دوم بود یک سهیل و یکر خواهند گرفت رقعته شایه و بیستم
ست که جواب خط زبان اردو که در آن احوال محسن نوشته بودم رسید بود
جوابش نوشتن ضرور بود زیرا که جواب خط من توبه است و با مطلبی بیستم سوال
نداشت لیکن چون بعد از آنکه جواب خط شما که ملفوف عرضی سیمی قبله و کعبه آمده بود
نوشته فارغ شدم آقا صاحبان جواب خط شما فرستادند و درین خیال بودم که بر کا
خط صاحب بعد ازین بیاید غایت نامه مغزی الیها در آن پیچیده خواهم فرستادند
شما میر حیدر حسین نامی اندا اولاد ذولب شایسته خان که درین روزها بخدمت و
بند شما تهر نفیو چار شربت و رقعتهای فقیرت داده میکنند آمده ظاهر نموند که
ما شما صاحب گفته که از باعث بعضی عوائق خطوط خاکی نزد بر خوردار فرستاد
شد پس بهر حال وقت از دسی روانه میکنم کفتم میر صاحب تا امروز چهار رقعته
من نزد شما صاحب داده ام موافق شتم و لیهام روز باستی که روانه شود
آز یکدیگر و باز بهر سببی ویرشید مضائقه ندارد این بخشید و که چهار و پنج روز بگذرد
و چون درین هم برال پس فرود باشد شما دعا سبب که ده بهر شید با غنی بر مستقبل

کمان دارم که قاضی صاحب بنیتقدر کفتم باشند که پریر و زخطوط روانه شد شما پنهان
کردید که پس فردا روانه خواهد شد میرزا بوبرتغیش ده گفت هیچ میفرمایید من نقد
جلین و نالانی نیستم که ماضی و مستقبل را از هم فرق نکنم چون دیدم که طرفانی بهره
گفته بود اصرار دار و خط دیگر از همی شما نوشته مع غایت صحیفه آقا صاحبان و یک
نفاذ بدست میرمقدم الذکر نزد قاضی صاحب فرستادم طرفانی خط را بقاضی
صاحب رسانید که آمد بسبب خود اقرار کرد که بی از من خطی شد خطی من پوریا
پس پریر و روانه شد لیکن قاضی صاحب خط امروزه را از من گرفته در قلمدان آگشته
لبازت از شما میخواهند اگر بفرمایند با و من تاج الدین حسین خان صاحب که فردا روانه
میشود بدهند کفتم ازین چه بهتر آیتقدر گفته بهجور ابارقه کوچکی بخدمت جناب مدوچ ستاد
ایشان بهانوقت خود موافق معمول نزد مولو حسی حسین علیخان صاحب فتم خط را
تقریبی نشان کردند یقینکه تا حال رسیده باشد یا بعد ازین برسد بهره در
خط مرقوم است بران عمل باید کرد و اگر از اتفاقات خط مذکور برتر برسد مضمون
افغیت که من یکبار بر سلام الکفامی و رزم شما عرض نموده خود خیر و عافیت خود
بمن نویسد و بس لیکن خط مطولی اسمی آقا صاحبان نوشته نفاذ بکنید
سراور نزد من نفرسید و در خط مذکور برتر که خلوص ارادت از طرف خود
و فضل و بزرگی این صاحبان خواهید نوشت خوشتر تمام شد بنمطلب آدم بر نیکی
عرضه شما و خط اسمی من رسید و مضمونها بطلاله در آمدن خان صاحب و اقدر و
رسیدن ششای می رسد از اینجا بشما و لطف و غایت آفا سی مت در آن حال
شما و موقوف شوق کار شکوه اما با نوبت به راه بردن در نایب و شکر آنجا

و در دم این نخواه که بالفعل است اگر امر و زنیاید فردایم آید تجلیل چیست در خانه
معمول نیست که نخواه بکس نرسد چون دنیا بامید است ازین مرده که صاحب
دالاجاب بحال شما مهربان است بسیار خوش شدم آفرین بر محنت و جفا کشی
و علونیت شمار و زیکه فضل الهی شامل حال خواهد شد ما هم از جناب شما امیدوار
فیض خواهیم بود از اخلاق حمیده بلا زمان شریف توقع قوسی داریم که بسو که نمایان
پیش خواهیم آمد منم بعد شانزده روز پیر و زار حضور آمده ام و روزیکه آمدم است
بخط مستقیم در اوتاق اقا صاحبان رسیدم شب پنجشنبه بر دم صبح در
مشاعره رستم و دیشب هم که از مشاعره برخاستم از باعث گل و لای باران
شدید باریده بود بار پنجشنبه آمد چون آخر شب بزم بلای بود و از صبح تا اوقات
هم گاهی ترشح باریک و گاهی باران پر زور و شور میبارد و حالا اندکی آسایش
است هنوز هم پنجشنبه شام میفرودانجام می آیم غزلهای مشاعره حال منظمه
که امر و زنی شما نوشته شود و نا هر سنگه که حالا بگر و گنگارام شهرت دارد و درین
بزم کف دستش خود بخود از دست و پا چاک شده است و درم
بزم یک شب پیش ما بود و روز بار چهاونی نزد اقا صاحب مختار حضور
در روز رفته صد صد می لزار کشیده است که چه بگویم قلم بر نمیتواند و شت که یک
شب بیست و نه بجا زنت او بندگی از طرقت و می نویسم حالا از بزم
منیست و شوقه متضمن تفسار کیفیت حال و تالم خود از دریافت خبر برای
نویسم خلی محبت با شما دار و زیاده خیرت ایام دولت بکام باد رفیع پنجاه
و منفی خان که خط محبت منظر قمر و بسف و چهارم شوال شصت و پنجم

تباریخت و هجتم شهر صدر رسیده مسر در ساخت کمان ماشاء در شکوه آباد
بودید از خط حال دریافت شد که بعض عوارض جسمانی قطع الله اصلها مانع
کردید احمد اندر آن بلا از سر بازگشت و بمنزل مقصود روانگی اتفاق افتاد حالا
بر سر نامه خط آنچه شما نوشته اید نوشته خواهم شد پت تر مارا رسیدن خطوط
نزد شما تر و د بود و خیال میکردیم که خوابایان را روی رسیدن خطوط صورت
نخواهد بست لیکن از عبارت شما برای عنوان جواب مکتوب خود قرار داده با
رقم نموده اید طینان کلی حال شدید یعنی زود و خطوط از طریقین خواهد
رسید خط مشفق مکرّم مخدومی تاج الدین حسین خان صاحب بصحابت آدمی که
بنابر دریافت چگونگی آقای صاحب مخدوم مخلصان آقای محمد صاه و خان صاحب
بود فقیر رسید در خط مذکور باره از احوال صاحب هم زبان قلم سپرده بودند
از تحریر خان صاحب می تراود که صاحب والا جاه از شما بسیار ضعیف است اگر
میرسید سلوک نمایان میکرد و جای شما در دل اوست بشرط دستگاه تفهیکه باز
هم یاد فرماید هر چند آنچه مقصوم شماست زیاده از آن بشماره بدعای کسی نخواهد
رسید و نه سعی شما و سفارش و یکری لیکن اضی بودن آقایان که باعث
غوت اوست رد کردن صدر و سپهر که مناسب بنوعین اداها در عالم پیش
است با آقایان که را این رفتار نیاید عنایت طلسم اسی قبا هم دریافت شد
خدا مبارک کند شاید در خط خان صاحب مشفق مکرّم سهو القلم اتفاق افتاده باشد
که بجای صد و صد نوشته بودند و طلسم هم بعد از این بهرست شد از با
بعد درین پوری و بهر بنوخر صحیح با ایشان نرسیده باشد یا به مطلب را با احوال

نیجا حواله قلم کرده بر به حال هر چه شد خوب شد بنده خدا افضل خواهد کرد و حالا شما را
 تحصیل کرده اید بعد از این بنده مشغول غنایت این روزی تحصیلدار خواهید شد خدا را چه
 به پنج بخت بد به زیاده خیریت خرد و کلان این حویلی و آن حویلی چاق و دست
 اند و دیگر آنکه در عرضی شما این بار مرقوم بود که آخر در حالت قصد رقتن شکوه آباد
 منقح نمودم والد ماجد شما بعد مطالعه این عرضی سکوت کردند و گفتیکه رقعۀ شما نوشته
 فارغ شد مکتبند که برای خواجه امامی در بیخط مبنی ضرورت است که منقح را بجای منقح
 نوشته است باید دانست که منقح معنی بدکاریت و فاعل آن را فاسق مینامند و
 مراد آن فحور است چنانچه منقح و فحور شهرت دارد و فاعل آن فاسق و فاح
 گفته میشود و زنی را که باین صفت متصف باشد فاسقه و فاحره میگویند و بجای
 و غمیت لفظ منقح استعمال میپذیرد یعنی برهم خوردن اراده و غمیت جنابت
 المؤمنین صلوات الله علیه میفرماید عرفتم منک بفتح الغرایم یعنی شناختم خدای
 خویر را برهم خوردن اراده های خود را **رقعۀ نیجا** و **مفتسم** خواجه امامی
 سلمه الله تعالی و دستم رسید و ما رقمه دریافت کردید البته رقصهای ترکی
 غالباً از مره میت برای اینکه خواننده را از آن کتف دست و در باین طریق نوشته شده
 و بسته اینجکت با یاسی عمومی شاست آدمم بر ذکر دیگر تباریچ بغداد هم سه کهریج
 لذت تیر - مرعی خوانده خواهد شد بحباب قبله و کعبه یعنی جد مجد خود عرض نماید
 و زبانش به استم ابرامی مسند خواهیم فرستاد پوشیده مانا که در کمال زیاده
 آدم که باین حاجی کر بلائی صاحب هستند خواهند بود و خلاصه اینکه فردا سی
 علاج میر موصوف و زوجهش زعفران پوشش خواهند شد و تباریچ است و دوم

رسم سابق بعمل خواهد آمد و فردای آن خابندی و بست و چهارم یعنی شب بست و پنجم
 مجلس عروسی مرتب خواهد شد در **قعه چاه و هشتم** خواجه امامی صاحب
 سلمه الله تعالى امر و زک چهاردهم شهر حال و در پشینه بست پیش خیمه بطرف بهر
 روانه شد و دیگر چیزها هم مثل کبوترخانه و باور چخانه و اسباب بیج رفت و فردا
 کوچت لیکن رخ خیمه بطرف کهنه نیست رخ اله آباد است مشهور نیست که برای آن
 پرکنه سلطانپور و تهدید عمال میروند شاید یکد و مقام و رانجا اتفاق افتد بعد
 بلکه بنویسند و همین صحت دارد و نهایت سفر تا پرتاب کده باشد که بست کرده اسلطان
 آنطرف است و در بر و وصویت توقف هیچ جا نخواهد شد چرا که این طرفها شکا نیست
 و هر دو مسوده عوبیه را فردا دیده ترجمه خواهیم کرد بعد ازین میرسانم ان شاء الله تعالی
 نیست که شخصی از عماد فیض آباد و دار و خان میان آفرین شده بود ازین میر
 که سوای تو در نشر حال نام بر آورد که کیست گفتم ازین همه صاحبان بهتر اند گفت
 تعریف خواجه امامی میکرد و جناب هم ترششان ملاحظه فرموده اند گفتم منم آواز زد که
 ایشان شنیده ام نه خواش از او دیده ام نه تحریر را گفت من در رتبه است
 دارم طور ولایت به ایشان کسی ننویسد لیکن آنقدر طرز قدیم کتابی است
 و تمام شد نقل خدا مبارک کند در **قعه چاه و نهم** خواجه خاجگان سلمه الله تعالی
 خط منست منظم قوم و وار و هم در لف غرضه سمی جد بزرگوار شما بقیه مشاوت
 رسید از مطالبه آن دل بسیار خوش شد رفیق صاحب خالی از فائده است
 ان شاء الله الغیر برگاه کله گنمی آید باز همین رپوٹ نزد صاحبان بوز خوا
 رفت و منظور خواهد شد خطاط جمع مالد و شت این رکنه از ازا نامه شما مقرر است

فحاجم یکد کس از دوستان فقیر خواهند بود و از انجمله دو کس مختار مهمات این کلکتر
 اند که با کنوچی پسر اسی بالکدرام خیلی رابطه محبت دارند و حال کنوچی قسمیکه با
 شما خوب میدانید اگر چه کم گوشت لیکن زبان را جنبش میتواند و اگر چه حال
 اخلاص من و شما بر ظاهر است و یکد خیریت خطایمی آقا صاحبان اینوقت فرستاد
 شد جواب بعد از این خواهد رسید خط کردنگارام موقوف است مرد که نسخه هم فرستاد
 است ملاحظه باید کرد و بد نیست آقا صاحب کلان را قدری مصلحت از باعث
 استعمال مبررات در معده معلوم میشد و این بی پیر مقدمه است سقا است بلند طبع
 و انا عذرا موقوف و شسته آب گوشت بایست که پس بد ر قعه شخصتم خواج
 امامی صاحب سلامه تعالی و دو قطعه قیمه یکی سبی و الد ماجد شها و دو دین در خصوص
 حواله خواج قطب الدین صاحب موافق و عده در ر قعه امروزه صبحی اگر میر نصیر الدین صاحب
 بخد مت فرستاده باشند میرسد پرو و سر بار است ملا زمان شریف خطا
 را بخود را بعد مطالع بصمعه در ک ر قعه در لف خطا کنی روانه نمایند و خواج قطب الدین صاحب
 رسید که بعد مطالع بصمعه در ک ر قعه در لف خطا کنی روانه نمایند و خواج قطب الدین صاحب
 صاحب را از اول کتاب بروم منع میکنم لیکن چون میر نصیر الدین صاحب از
 سبب دوستی من از بریلی اینجا وارد شده اند و تر کی چارترت را از من بصحبت
 رسانند و میخواهند که کم کم مهارت دین پیدا کنند لهذا برای صاف نمودن
 ذهن و درایت من عبارتش نسخه قصه تصنیف شما که تحریر نموده ایم میخواهند جایی
 اندیشه غیب بلا مائل حواله باید کرد لیکن چون آید لم ایشانرا منیثنا سید آدم خود
 همراه آدم میر صاحب مدوح کرده باید فرستاد اگر چه بی ر قعه من آدم هم نیست

نخواهد رسید و رقعۀ مرثا خوبتر میشناسید و درین صورت احتیاج آدم بنهم نیست
 هم برای بنیست که کسی فیض بردارد و آنقدر کند که مردم را احتیاج بتصفیف آفتاب
 می افتد من کتاب از کسی درین نمیکنم لیکن در دادن کتاب غیر بکس ازین راه
 مامل می رود که بعضی اشخاص پاتۀ حیا طرا ملاخطه نمیکند برای این میسرسم بالتجمل
 نصیر الدین این نسخه ترکی که تصنیف صاحب است بی مامل باید داد خواه بخواند خواه
 نقل بردارد و دیر و زار آداب کورش از طرف شما بحضور عرض کرده شد و غا
 صاحب نیز از حضور دعا رشا دست و آغا صاحب ملام میسرسانند و میرزا علی
 هم و مرآج حضور بفضل الهی روحت کماله دارد در **رقعۀ شصت و یکم** دور
 برای آن زن کور سیر میرسد حواله آدم امیر صاحب باید کرد که بر دیگر و پیۀ قسیت
 آخر جادوی الاخره دور پیۀ و یکیز نزد صاحب خواهد رسید و برای بدیهه الغر باد و با
 آدم و رقعۀ رفته بود مرزا جعفر صاحب یکبار بدر بار بود و یکبار در خواب رقعۀ
 با آدم مرزای مدوح سپرده شد وقت بیداری خواهد داد و محتمل که ناشام کتاب یاد
 اگر می آمد صبحی میرسانم البته که یم خان نهم دوسه که می روز بآدم سپرد رفت
 کتاب خوابید کشید و اگر نمی آید جواب خواهد رسید باز و نشاوه میشود و لیکن
 در خط هیچ ننویسد اگر خواهد آمد بر سر نامه نقیدر خواهد شد نوشت که بدیهه العربا هم
 فرستاده شد بار بار چه عیجده داخل لفافه خوابید کرد و بعد تر بر رقعۀ کتاب آمد
 باید گرفت **رقعۀ شصت و دوم** خوابۀ امامی صاحب سالک شربت
 انار نزد صاحب فرستاده شد اگر شربت با آدم میو فوجی حسین علی صاحب است و باید
 بنیم یا له را بخدمت وزیر صاحب برسانند که داخل شیشه سازند و اگر نداده باشید

بیستم یک یا حسین یک بگویند که بجان مولوی حسین علی انصاری ساینده بیاید فردا
 وقت سه بهر بالاسی بنگاه خواهند نشست اگر اتفاق شد من می آیم و شمار اسوار کرد
 برای سیر دریا خواهیم برد و در مکان آقا صاحبان نیز خواهیم نشست مکان مولوی
 حسین علی صاحب همان خانه مولوی مصاحب علیخان صاحب است حوالی دیگر
 که بکرایه یوزاران دست بردار بشود **رقعه شصت و سوم** خواهد
 امامی صاحب سلمه الله تعالی در عبارت دیر و زه که ترکی بود یک لفظ از ب
 تعجیل غلط نوشته شده بود و عبارت مذکور است که شیخی خواجه قطب الدین
 کتمنائیکامتمنائی فقط درین مقام صحت دارد یا کتمکای با کاف فارسی کتمنائیکا
 برای چه دیگر آنکه فردا اول روز بجان تاج الدین حسین صاحب و آخر روز بجان میرزا علی
 خواهیم رفت پس فردا نهایت پسر فردا هما انجامی آیم زیاده عمر و ذولت نصیب
رقعه شصت و چهارم خواهد امامی صاحب بجز گویند این رقعته نزد فقیر
 و یک رقعته همراه بیاورد که از دیر و زهره س موقوف است اینوقت که باران میر
 بستان بیسی خیره ران اسواری میرسید چون راه خشک است پیاده با
 در بانه میر صاحب و شمار اتفاق بد و بجان شمار وانه خواهیم شد امر و وقت
 شام فردا خواهد موافقت طلب میر صاحب در حوالی آقا صاحبان برای خواندن خواهد
رقعه شصت و پنجم مسوده اصلاح شده میرسد باید گرفت منم سه بهر
 تم آنچه را در و بنموده خواهد تحقیق خواهید کرد حجت خدا که خیلی خوب نوشته
 میرزا شریف میر و در نسخه کتاب و نه عربی از ویکیر بد نشود که در بر سب
 جوایس رسانیدن آن فراموش کند و بزرگ خانی باید گفت که در خط اسمی طالب حسین

خطی ملفوف سر بسته است آنرا بر ساینده و باقی را پاره بکنید **رقعه شصت و نهم**
 ششم خط فقیر و خط آقا صاحبان همی قاضی صاحب میرسد روانه باید نمود
 یک خط دیگر است که لفافه آن معرای محض گذشته اند این را گرفت بنوعیکه
 سر بسته نزد خود نگاهدارید هر وقت که میخواهم میگیرم و من دوست که کتری دیگر
 هستم بعد از این می آیم خارشش لی پیخت تر آورد و ده است و نه از عرق
 پری تصنیف ملازمان میرسد باید گرفت **رقعه شصت و هفتم**
 خواجہ امامی صاحب سلمک اللہ تعالیٰ عنہ پیس میرابان علی صاحب میرسد بجنب
 قبله و کعبه عرض باید کرد که یکبار نزد مرشد زاده نصیر الدوله بهادر باید برادر
 بگویند که عرضی شخصی که نوکر حضور نباشد بحضور فرستادن خلاف دستور
 جناب قبله و کعبه آنوقت بر شد زاده بگویند که این شخص خانه زاده قدیم و از سینه
 نکو خوار و چاق و ولست اگر بعد از این نکو از نکو زید فهو المطلوب الامجبور است
 عرضی را بطرقانی رد خواهم کرد و من از دیر و ز شاهره بن میر خورم و طعام
 من پر نیست **رقعه شصت و هشتم** خواجہ امامی سلمک اللہ تعالیٰ سده
 بخندت میرسد بلا تامل سوار شده باید آمد و هر سه کاقد مرزا حاجی پسر مرزا
 صاحب حواله میان حاجی کرده باید گفت که این کاقد ها از قتل است هر که
 رقیه ظانی بیارد و او باید داد **رقعه شصت و نهم** خواجہ امامی صاحب بدیند
 که در جزو دان من جزو نور که مایه روز و نیم ورق از ان نوشته شده است
 در میان افراسی نسخه تو تصنیف دیده و بر آورده حواله رستم بکنید که بمنجانہ خوم
 نوشت باجر اینست که امر در مرزا سبغ صاحب خلاف عادت بنا بر ضرورتی

پهل صاحب طلبیده اند و الا در وجه برابر نمی‌فرستند و قیاس من رسیدم ایشان نه
 در برابر بود و پاسبان خاطر من چار کهری شستند آخر من خود از ایشان مرخص شده
 بنجد مت اقا صاحبان آدم مرضی صاحب خانها نیست که تا شام بخوابم
 بیکار شستن فائده ندارد و چیزی باید نوشت رقعہ هفتادم تازه
 اینکه شخصی لغری یعنی پهل زبان هندی در حضور پر نور جناب عالی دام اقباله عرض
 کرده بود آن لغری بنیوال بوده است که آن کدام خیر است که مرکب از چار صفت
 هرگاه یک حرف از آن دور نمایند همان چار بماند و اگر دو حرف بخدوف شود همان
 چار بماند و همچنین اگر سه حرف دور نمایند باز همان چار بماند و اگر چهار دور نمایند
 باز چار بماند می‌رساند الله خان صاحب قعه بمن نوشتند که هر چند تو مقوج این خبر را
 نیشوی لیکن پاسبان خاطر من ملقت شده این لغز را دریافت کرده بنویس چون
 خاطر جناب موصوف عزیزت بتامل زقم مینماید اندکی فکر کردم مطلوب بدست آمد
 بمعلوم شد که این کوه چهار ب از چار درست زیرا که هرگاه یک حرف از آن دور کرد
 شد چار باقی میماند یعنی در هرگاه دو از چار در مخدوف شد چار باقی ماند و اگر دو
 حرف دور شود همان چار میماند یعنی دال و راسی مهمل ظاهر است که بعد دور کردن
 دال و راسی بی نقطه از چار باقی میماند که بحساب ابجد چار میشود و همچنین از دور
 کردن سه حرف که چار باشد آن میماند که بحساب ابجد چار است و همچنین از دور
 کردن چهار حرف یعنی دال که بحساب ابجد چار است لفظ چار باقی میماند این
 معنی را من در خط خان صاحب هم باید نوشت و اندک دیوان صاحب هم باید
 اگر کارشان کار کند خود ذکر باید کرد در قعه هفتاد و یکم امروز که نهم صفت

عرضی شما که سهمی مبتله و کعبه است و دیر و ز آمده بود و بمطالعہ در آوردم و آن
مختصر که برای خودم بود نیز دیده شد از استغاثی انصاحب و بد فرجی کلکتر نو
سخت تردد دارم باید دید که محنت شما چه ثمری آر چون مقدمات و نیازمات و
ارادہ بشری نیست اتفاقیست خداوند چه شود از اول خود را حواله بفکر کردن
چه ضرورت دارد اما باید که از خود کاری نکند که مطعون و ملوم شود و هر چه خوب بخود
صورت ظهور و بزرگی در آن مخد و رست دیگر آنکه در عرضی شما این باز و
علط دیده شد شاید از باعث جلدی اتفاق افتاده باشد کی اینکه از شما
دارم بجای آنکه با شما می آید و در میان شما شریکان یا همیشه با دیر و ز خطی سهمی حسب
نوشته شده بود و در همین خط موقوف است چیزی از حساب هم در آن مذکور
رقعه مفتاد و دوم خوابه امامی سلیم الله تعالی از فرج جناب قبله و
بعینه هیچ اطلاع ندارم مفصل باید نوشت که دیر و ز چگونه بود و امر و ز بر چه موطا
و فقیر پس فردا که روز جمعه است اراده کانور دارد باین صورت که اول پنج
می آیم و از آنجا سوار شده براه خواهیم افتاد منجاست که دیر و ز بیایم و شب آنجا
بسر نموده صبحی روانه شوم لیکن میرد علی نمیکند و چرا که شب عروسی مشارائمه
فردا شب است دیگر آنکه کله کله یه مولوی مصاحب علی صاحب بسیار سنگین و
کرانت و بغیر از ده دو آرد که بار برداشته نمیشود اگر کدام چوپاله در سربار
باشد خدمت جناب قبله و کعبه از طرف من عرض باید کرد که براسی نیست یا
روز رعایت شود و زیاده خیریت رقعہ مفتاد و سوم خوابه امامی صاحب
سلیم الله تعالی والد شما عجب کاری کرده اند نیست که وقتیکه بیل برای

ایشان آمد آغا صاحب که مفراسه روپیه که بحساب بهشت آنه یومیه خرج دادند و
کانه کاوان و خوراک خودش بهلبان دادند و هر دو سپاهی خود فکر سرکار
پو و خبر ایشان یعنی قاضی صاحب همینکه بنزل رسیدند بهلبان اطلبید گفتند
که کاوان تو هر روز چند دانم می یابند و برای گاه چه میگیری و برای خوراک تو چه
در کار است بهلبان جواب داد که صاحب تدبیر آدمهائی خود بکند آغا صاحب خج
راه با داده اند اگر نمیدادند از صاحب میگردم حالا که از پیش ما موجود است از صاحب
صورت بگیریم هرگز با هم نمیخواهد گفتند این هرگز نمیشود که شما از پیش خود بخورید
و این دروغ میگوید که آغا صاحب خرج داده اند بهلبان سه روپیه از کمر خود
بایشان نشان داد باز هم قبول نکردند آخر ظرفائی مجبور شد عرض کرد خوراک
هر دو سپاهی و بهلبان و کلوان بزمه ایشان بود و وقت رخصت هم گرفتند
انعام دادند بهلبان آن سه روپیه را با آغا صاحب رسانیده این حکایت را نقل
کرد آغا صاحب گفتند که اگر طبیعت ایشان اینقدر خرج کردن بی آبست
محتاج بکریه طلب نکردند و اگر سپاسیان و بهلبان هم مضائقه نیست
انعام چه نمر و رتبه و بهل مالی ایشان بود و حاصل اینجا تجویز شده
بود که آنچه از ایشان خرج شده است بخدمت شما که قائم مقام پدر بزرگوار خود
رسانیدن شود لیکن من منع کردم گفتم در عالم اتحاد انعام مضائقه ندارد در قضا
مقتضا و چه اهم به پشیده نماند که خط شما امر و زور که غرضت من رسید لیکن
من از دیروز باز بحضور آمده ام و هنوز دو کله سی بر یکپاس نروده
سپه بچو از تناسل این خط و عرض که برای جد مجد خود نوشته بود دیدش من آورد

نمیدانم که هرگاه خط مذکور امر و زرسایند یا دیر و زطن غالب اینکه دیر دارد
 باشد خلاصه این عرضی جواب همان خطوط است که بستی و چهارم محرم از یطرب
 رفته بود زیرا که بستی و هفتم شمایین خطوط را نوشتید احوال مضامین مرقومه
 دهنشین شدنی الواقع فرستادن خط متضمن فوات مرقومه مغفور و همچنین مرقومه
 ابوالحسن جان دیوان وقت تحریر خط تعزیت از خاطر من رفته بود و حق نیست که
 اگر من نمی نوشتم سواى بزرگان شما که از طرف من ممنوع بودند و خود هم حساب
 نداشتند دیگرى چگونه میتوانست آنچه از وفور الطاف آقاى قدروان ملک خضال
 در حق خود نوشته آید یکسر موعذب و سخن آرائى در آن کنجایش ندارد اگر صفات
 حمیده صاحب الاملاک مظلله العالی کوشش سامعان انمیثوخت رفتن شما
 که روامیداشت احمد بعد که فرشتن شکوه آبا و اجداد صلی ندشت و این شهرت بنا بر محبت
 بود شیر و شکر در دهن عملکه که خاطر باران خوش گردند با قریب خود یقینست که
 عنایت باشد و با و چى باین صفت که طعام انگیزی و بند و ستانی بر و نب
 بیز و بغیر از نیکه بستی روپیه مشا بهره برای او قرار گیر و راضی بر تن مین پوشی
 و حق بجانب اوست چرا که اگر بجای او و با و چى نکو گرد و ده شود هر یک که از ده
 ده در سفر نمیکرد پس این بچاره که یک دو آدم پیش خدمت هم خواهد گذاشت
 و در سفر چگونه کم از بستی روپیه خواهد گرفت خلاصه آن باز چى که اول مقرر کرد
 بودم بعظیم آبا و اجداد و خوب شد که رفت برای اینکه بسیار بدو بود و آن امر
 بنوده است و حق برادر معقولی بدست آمده بود و مغفور هم هست لیکن بخانه
 بلکه از پنجاه هم متجاوز است خانصاحب پسند که فرزند بهر کیف شما و خوبان صاحب

والا مناقب عرض بکنید که اگر مشایره باورچی مع پیش خدمتش بست روپیه مرکوز
والا باشد من باین صفت شخصی که هر دو طعام خوب بنزد بدست آورده روانه تخت
عالی سازم یا دو کس جدا جدا با هر هر صنعت بده ده روپیه راضی کرده بفرستم
پنجه نوشته ام بحضور عرض کند هر چه بفرمایند باید نوشت زیاده خیریت **رقعه**
هفتاد و ششم ستاره اوج معانی و مهر برج نکته دانی سلک الله تعالی که
آنهی عمو صاحب شما در جواب خط ایشان که امروز معرفت سبحان علی صاحب
است میرسد این را هم بکبریم خان باید داد بهتر نیست که هر دو خط همی ایشان در خط
خود بچید یا دم مذکور بدید و دیر و زور و ستار و دوپشته و ششیر و پستول رستم
در مکان میراث الله خان صاحب باقلیای پرسی و سوز صاحب خانه و دو
و یک پاپوش از دیگر آرد مان و زور و درخواه حاج خان باید گفت که مسود
خود را حواله حاصل رقع نمایند بار و یکرب شاه علی مهمل نماید و او مرد که سخت محبت
در باغ مرزا حاجی پسر مرزا جعفر و بروسی پنجاه کس بمن میداد کفتم پیش خود
مرد که خط مدح استغنی فهمیدن برای آدن سعی میکنم لیکن هنوز در حضور
کار یا منت معلوم نیست که مفردات را تا کجا حفظ کردید و در مصداق و در
باقیست خود قاضی صاحب نیز فرستاده شد باید گرفت بخط اول خود نیز قاضی
روان کرده باشد یا در همین خط که حالا جواب ای معرضی خواهد بود و روانه چید
کرد خط را صاحبان هم در خط خود خواهید گذاشت زیاده خیریت **رقعه**
هفتاد و ششم خواجه امامی صاحب دریافت نمایند که دو خط متضمن
امیر علی میرسد مشایره اطلبید هر دو خط حواله او باید نمود و باید گفت که هر

خط را بطلالع در آورده بنیوقت در خانه خودش سرشان بصبح بکیر و سر بار نگاه
 ندارد و در میان خط سبی مرزا باقر صاحب کاغذ کوچکی دیگر است که تتمه آن خط
 است آنرا نیز با حقیاط تمام در خط خود گذشته بند بکند نشود که کاغذ مذکور بنفقد
 و خواهیبار و و در حالا صاحب بشنوند که اینم و غیره و ز اول من گفته بود که صاحب
 خط نوشته بدهند من سوای نوکری کسی مصدع اخراجات نخواهم شد اینقدر
 پیش خود دارم پریر و زبانی صاحب دریافت شد که کمر بکدائی بسته اند بقد
 که من از فرستادن چنین آدم سخت خجالت میکشم و کار اینگونه مردم کاهی در
 نیشود مگر آنقدر میشود که کسی بیاسنخاط کسی یکبار بطریق خیرت چیزی میدهد
 رحمت خدا بر خواجه قطب الدین که غت خود و آب روی مرا نگاه داشت خلاصه
 اینست که در خط سبی مرزا باقر صاحب بحجوری نوشته ام از اول خبر نوشتم که
 بکدائی میروند و الاجاب صاف داده میشد حالا که وعده کرده بودم ایفا می
 ضرور افتاد منم بعد و در وزمی آیم غلی امر در هم گفته ام فردا با غل و دیگر
 خواهد رسید رقعته منتهی و و تم مخفی نماند که خط مسرت منظر مرقوم است و تم
 جمادی الاول ششم الحجا امر و نه که پنجم جمادی الاخره موافق سنین مرقومه در روز
 دوشنبه مشهور بر روز بی امیه در شیعیان است رسیده مطالب مندرجه را
 حرف چهره فومن شناساخت عرضه که چناب قبله و کعبه نوشته اید نیز نظر
 اند لیکن خط اسمی رضا صاحب تطف نشان برادر رسید زیر که جناب مدوح چرخ
 وقت عصر مع انجیر روانه منزل مقصود شد و خط مذکور لطف و همین رقعته است
 بعد مطالعه پاره باید کرد مخلص و تا هر سنگه از پریر و ز بخدمت آقا صاحبان بخدا

بوده ایم ملازمان بهی که صاحب که حالا بکنکار ام موسومند محبی بستان دولت
صاحب عالم بهادر خود ما نقد بندت ایشان احتیاج عدم تحریر نیست لیکن چون
شما نوشته اید البته خیری میگوییم باینیوسیم انصاحب الا قدر مدوح و محب محبت
باشما دارند بعد صد خط هم اگر یک جواب نرسد خط صد و یکم از طرف ایشان خواهد رسید
و کلام هم نخواهند کرد و آنچه در مقدمه قبول نکردن کلاه کبری و ناگدن دیوانصاحب تقاضی
قلم نموده بودید باعث سرور خاطر م شد رحمت خدا بر آفرین همین مناسب بود
بکفایت ده روپیه خود را بکشت نما و زبان زد مردم ساختن چه ضرور اگر که با را
جناب مدوح یا ناگدن اینجا میبود باز هم ممکن نبود که شما پول صرف نکنید و در نقد
هر چه در نخواه که با را میدید منتقد اینجا صرف میشد اگر چه جدا مجد شما میفرمایند خود
امامی آنجا اوقات خود را بطاعت بسر برد ما بزر تر نخواهش کار نداریم لیکن آنچه
قرار داده اید همان نیکوتر است یعنی هر چه بعد مصارف ضروری بماند اینجا بایستاد
احوال آنجا بهتر در که بود با طهارت انصاحب و الامتاق مقدم الذکر در پیش
وقت روانگی جناب قبله و کعبه اتم دیده رفته اند لیکن مطالب مذکور مفصل از
زبان خانصاحب بواسطت من دریافت فرموده بودند بنور مشایره مولو
حسین خان صاحب بن بدست خط خاص نکر دیده و امر امانت هم مفوض نکشت گریه
نام شهر همین خبر است که یکصد و پنجاه روپیه مشایره قرار یافت و عهده امانت ^ت خواهد
یفتند باید و نیز ما چه بظهور آید میر اکبر علی خان وکیل پیر فرقی کرده بودند و بن
بسیاری برآمد و تب شدید و ششتم امرو از دیروز و دیروز از پیر و زبهر بود
از طرف صاحب امامی و بنگر بقدر مرتبه بهر یک ازین جماعت سائیده خواهند شد

این مرتبه خطی بجناب آقا صاحبان مخدوم هم باید نوشت بر طویل و مختصر موقوف است
 هر قدر که امکان داشت غزلهای مشاعر حال در شقه جدا مجدداً ملفوف خواهند
 پیش خود نگاه باید داشت تا وقتی که دیوان نزد صاحب برسد و دیوهای ضایع
 بر او انصاحب دلی و الاچھی هر دور و از نه شده خانصاحب مخدوم غایت خواهند
 دود و پیه از دیوانصاحب گرفته همراه سنج خود نزد من باید فرستاد که بدو
 چهاره رسانیده شود زیاده خیریت **رقعه منقذ و هشتم مخفی** نماز که
 دیروز که روز جمعه و بعد هم شعبان بود خط مسرت منط موافق دستور در لفت
 اسی جناب قبله و کعبه متضمن صحت و سلامت و آمدن خانصاحب مشفق از پرنه
 بهمان شما بودن نامت کیش در نجا و غایت صاحب الاجاه مطلقیدین لها
 راسی چه بر و نوید تازه که خداوند کار ساز زودش بمنصه ظهور جلوه دهد رسیده
 سرور ساخت دعوت خانصاحب مع خدمه و زفقار و اجبات بود آنچه بعمل می
 آید بجا و پسند طبع هست و بومی که از گل صدر بر که بدیباغ شمار سیده است
 کوش ما مردم مشتاق آنست پنم کی دماغ آرزو مارا معطر میکند و غذری که در
 خصوص عدم ارسال مبلغ تنخواه در عرضی نوشته بود دید چنان بود خوشا زیکه در
 صیانت دوستان شفیق بمصرف در آید فقرتن شکوه آباد خانه ضرب هم خاری
 در دل شکست الحمد لله که این بلا از سر باز نشد از اخبار تازه اینکه روز غره شعبان
 غلام حسن خانصاحب جدناج الدین حسین خانصاحب بر حمت الهی پیوستند اگرچه
 از مدتی آفتاب لب بام بوده اند لیکن چون همه صاحبان ماتی عمل آورده اند شما
 نیز خطی متضمن این تفریت بخدمت خانصاحب نوشته ارسال دارید که رسم دنیا

عذر بخیر خود نیز این واقعه نبویید تمام شدنی طلب پیشتر نوشته بودم که ما
 بحسن بایامی قبله و کعبه مع فرزندان و حال و احوال خانگی در حویلی نوقمیر اوقات
 دقیقه و خبر است که روز جمعه میر عبد القدیر بهمانجا برو و در خواجه عباد الله هم شاید بهمانجا
 رفته بودند حالا حقیقت حال برینگونه است که بنفقه اینها باشتیاق عمارت نود و طمع
 غش در اینجا مانده بعد پنج شش روز که برای دور و ز برای فرستادن کشتی نیاز
 ضرر کمبار دریا خرد و کلان اینجا آمدند بعد حصول فرغت ازین مهم والده میان
 اولاد مجاد و خود بجای جمعی میر حجت نمود و دیگران خود را از اوقات شان فر دیدند
 گفتند که ما مجبوریم تمکین بدل مانع چند تا وقتیکه آنجا خاکها جدا اطفا نشود
 ما حویلی را اینجا داریم قبله و کعبه ازین خوف بر آورده گفتند که خوبست اینجا بمانید بعد ایام
 بارش عمارت مختصری برای خود میسازم اینقدر مبلغ از کجا بیارم که برای هر یکی جدا
 گانه عمارتی تعمیر کنم بهر حال بعد برشکال باید دید بالفعل خود آنها والده میان
 کثرت فرزندان نجاست و دیگر وضع و شریف اوقات و ذکور اطفال کوچک و
 و بزرگه اینجا میباشند مرضی قبله و کعبه بن بود که بعد تعمیر نه فریشتن جمیع اکمنه که بعد
 مستبورت آنجا بودند و زری نوبت شمس الدوله چهار در خلوت گفتند که انجیر
 زودتر بهمانجا بروید زیرا که طبیعت حضور گرفتار تو هست مباد اینجا طر بگذرد که ایشان
 خود در شهر میباشند اینجا هم سیر کاپی ساخته اند که گاه گاهی مع نظایر عیال
 و اطفال آمده یکدور و زبر میزنند و از شخصی نقل کردند که چهار حویلی ساخته بود
 لیکن هنوز از باعث نخوست ساعت که نجومی برای چقدر در منع کرده بود و در
 شهر متوقف شد از بختی اور و زری سوار سی از انطرف گذشت امکان خالی از

آدمی دیده پرسیدند که این خانه را که ساخته است مردم عرض کردند فلانی بهمان
مسکین را بر طرف کردند قبله و کعبه بجز دستماع هیچکایت فردای آنروز رونق
باغ شدند و شب در دریا بنجا رسیدند و دیگر آنکه آقا صاحبان شفقت نشان
سه چهار روز جواب خط سابق شما نوشته نزد من فرستاده بودند و لطف
کافه میرسد این بار رسید آن باید نوشت لیکن کافه قدری طویل و بعضی
بر قعه دار اکتفا بناید و رزید برای من پارچه کوچکی کافی است و گز و کنکار ام بخیر
عافیت اند لیکن از بیکاری فرزند و لبند خود خیلی مشوش میباشند یا
چه میشود بر سر نامه عرضی لفظ غلام خواجه امام الیرین بود و معلوم نیست که این
شما هم میناسید یا نه سابق این برای یاران بقها بود و حالا کفتم چنانچه
زیاده خیریت رقعته مفتاد ^{هم} غشی حریز مرتبت و بودی سبحان مرتبت
سلیم الله تعالی بعد از و با مخفی نماند که امر و ز که پنجم شهر حال است صحیفه محبت
رسیده جهان جهان نشاط باین مشتاق ارزانی دشت بر عنوان مکتوب شما
مرفوم بود که شاید خطبه دیوان رسیده والا با ترجمه میرسد آنچه کمان برو
مفردون بصحت است اگر بدای منظر میرسد ترجمه آن نوشته میفرستادم معلوم
نیست که خط مشتمل خطبه و در واک فرستاده بودید یا بدست آدمی با نیطاف می
پسیده اید اگر در واک داده آید بنیادش و لعل قطعی بر لطف شدن نیست یا
غالب شدن سهو بر تصدیان واک در بر و صورت از آن مایوس بایشند
اگرین بر و علت پیش نمی آید گیسار رسیده بود و جویش نوشته شده بود که
تقویض شخصی که عازم شکر بود نموده آید بعد از این خوابد بر سر سجده که آن مرد

چیتا بنی نه و ات چندی دیگر در شهر توقف ورزیدن یاد راه که ام باغی
بیش از ده اتحافه برگاه خطبه فقیر به سد ترجمه شش بخدمت خواهد رسید تمام شد
بطلبه آرم بفسلوسی دیگر خلیفه شریف خانکی خانصاحب و قبله ایشان
خانصاحب فرستاده ام و بصاحب برنیده رسیدنش از مجبوری است
مرش است که خانصاحب روزیکه من این خط بخدمت شان رسانیده ام
نظ نوشته بودند یکی متضمن احوال خود که بر روز می نویسد و آنرا در واک سپرد
بود و در پیشش بر بندوسی پنجاه روپیه بدکان مهابن فرستادند از اتفاق
آنرا در آن زمان خانصاحب خط فقیر را در خط بندوسی مدفون کرد که
اصیاط تمام برسد یا سهو واقع شد چون قاعده و تسمیه مهابن است که خط بند
را بجمع شدن روانه می نمایند یک بند ویراز و دتر روانه نمید از ترخیص
به چهار روز بدکان مهابن ماند و در چهار روز هر کاره مهابن بگه نور رسید
بخارسیب و خداوند که مهابن چه وقت با کرم علیخانصاحب پدر زن خانصاحب
بر کرد و با بزمه رزم علیخانصاحب خط مذکور بر سر خوردار کامکار میر محمد نقی خان
به ده انداکر فرستاده باشند فهو المطلوب والاخذش را در حوالی ایمل
فرستاده باید طلبید و ویروز هم خطی در لف خط خانصاحب فرستاد
مزامم برخواستند و خوانند باینجا صاحب خود بطینیه رفته **قشتم**
خسری بابت نشان بخلبند بود ان عبارات برعت تو امان سلک انداخته
رزدی ملا شریف و فخر خوا بهای خوش در شب مهتاب
بای باغ و شرب ان از ان خوشن خواجه وزیر خانصاحب دام ظمهم

واضح باد که در روز بروز رقعہ طبع زاد صاحب ملاحظہ نمودہ و ترجمہ بلندی و
 نشین در رقعہ خود مچیدہ در لف خط خانگی خانصاحب قبلہ لیس از این
 روزانہ نمودم اغلب کہ یکروز پیش از رسیدن این خط بخدمت برسد یا اینکه از
 بعد مسافت مکان خانصاحب از نخاس در رسیدن آن دیر نگذرد پرورد
 نیاز نامه بخدمت والد ماجد صاحب نوشتہ فرستادہ شد باینصورت کہ
 در ذاک انگریزی روانہ شدہ نزد دیوالصاحب خواہد رسیدن بقیہ
 صاحب نخواہد رسانید اگر جواب می آید نزد صاحب خواہد رسید لطیفہ شہاد
 یاد میکنم و میخندم تقاضی صاحب ہم آن لطیفہ اگر اجازت بدهید بنویسم
 شکر نیست کہ ہنوز چلیکہ ہست ہست کوچ شیندہ نمیشود شاید تا آخر ماہ ریح
 الثانی بکھنود متوجہ شوند اینقدر ہست کہ ازین زمین بفاصلہ یک کردہ پشیر فتر
 خیمہ بذریر کہ در چار بخت مقامات قدر عفو و در ہر ہم رسیدہ اولیای اینضلع ہم در شکر
 آمدہ اند عجیب رتی و طر فہ خواندن دارند لیکن بنقید ہست کہ طرز خواندن و نوشتن لکھنود و کرچہ
 ہست صورت باختیار خدمت بر شہر موقوف نیست ہمہ زنہا در خواندن بلا
 بر سر غولہای فقیر می آرند زیادہ خیریت **رقعہ شہاد و یلم اضح**
 الفصحی و اعرب العرب اسلمکم اللہ تعالی بعدہ مای طول عمر مخفی نماند کہ ذریعہ انشاء
 یعنی مکتوب و لغو از شہاد و سلطانپور کہ بفاصلہ پنجاہ کردہ از لکھنوکنا بہر کو
 واقع ہست رسیدہ فرحت افزای خاطر کمران کردید پرورد رقعہ کہ در لف
 ہست با ترجمہ در بین کاغذ ملفوف ہست ملاحظہ باید کرد لیکن این بار اندکی غور
 در آن ضرور ہست چرا کہ من از بیب غلی جا ترجمہ الفاظ زیر آن نگارہ ام شہاد و نام خدا

صاحب فهم رسا هستید در اصل رتبه نظر نموده لفظی را که از آن مسموع صاحب نباشد
معنی آن نفیید در همین کاغذ الفاظ ترجمه او دیده حالی خود بکنید و آن عبارت از
بناستظام درست ننایند و نیز بعضی الفاظ را که معنی آن صاحب میدانند و در
دیگر هم ترجمه آن نکارش پذیرفته از قلم نرسخت حالابغایت این روی شما آنحال
ندارید که لفظ **نظیر** را بنا بفهمانم العاقل نکلینه الاشارة صاحب بجای خود و
فصحت ترجمه بقهار امطالع نماید بیشتر خود بخود دریافت خواهد شد و هر چه
از باعث سهو من در تحریر یا مخدوش شدن خط یا سبب دیگر نخواهید فهمید من
نشان خواهم داد مسوده که در خط سابق بر صاحب فرمایش کرده ام زود
نوشته باید فرستاد و مضمون خط قاضی صاحب دریافت شد بر یک صفحه که
در خط صاحب بود بسیار خندیدم این را مفرط طبعیت میگویند و من جان تبحر بر
صد آفرین احوال شکراست که پیروز بستم شهر حال از کوتاهی عبور واقع شد نظر
آب خیمه باز و ذخیره موافق زبانهای متعدد مختلف است بعضی برانند که پنجم ربع التا
داخل نند و بنویسند بر نیکه بطرف میثقی کلان رو با که آباد برای شکار حج
خواهد شد و پاره چنین میگویند که بدلت و بریلی که از گنبد بعد سه منزلی دارد میروند
به بیت مخفی که بکفیض آبادی که چاق شده بود باز بسیار شد و اهل عیادت
تا نزد **عبد الغنی** مرد ز قلم قدرت متعجب شده جلوه ظهور خواهد داد
و **سید** میرزا خجسته بانی پشت سر خیمه حضور پر نور در سلطانپور را که
عبودت شهرت علی عام اریغ و داغ تقصیر را برای او نمودن این نیگاه حضور
محل **سید** درین سفر با وجود کثرت مقامات و منصب باد سدر

فرمود و میرالبر علی را بهم نفرستاد و ندانم عاقل هر روز که مرضی مبارک باشد شرف اند
شوم ملازمان و الا فرمودند که مالک خانه را برای آمدن در خانه حاجت بفرست
هرگاه طبیعت رخصت و بدخانه خانه صاحب است بعد از آن میرا که علی بوقت معین
پیش جناب عالی رفتند اول تقسیم شده فرمودند که من کاهی بغلط هم در آن وقت
نخواهم رفت زیرا که در نیت سفر کاهی ما را یاد نکرد و در نیت آبا و شمارا بهم نفرستاد
خا صه بعد قال و مقال چنین قرار یافت که فردا صاف پس بپرداز اینجا که سوار شویم

است بخط متقیم در خیمه حضور می آیم چنانچه دیر و زموافق و عده تشریف آورده
و تاشش کبھی جلب معقول و حلاط و نخواه بود چون این بار طائفه ما همراه شکریا
انچه چارچوکی مردانه از ارباب طرب که یکی از آن پرکاس است آمده بودند رفیق

هشتم و دوم خواجه امانی صاحب سلمه الله تعالی از یکال و اما و اوجک

میرنشا الله تعالی عرصه بر من تنگ کرده بود که براس خطی کبار مرهم همراه و

دریج کند باید برو و من هم عده کرده بودم که نشاء الله الغیرین بار شمارا ببرم بر

همین اشکافته بودم که جناب قبله و کعبه و ضحکه و یک فعل و یکو بطلبید و الا برای

یک فعل و یک میان کافی بود و حاصل درین ایام که میله نزدیک شیده بودم و می

و دوسه روز پیش ازین که برای عیادت پسر خا هم بود رفقه بودم با چندین قصه بود

مهرنموده شد بریر و زنا شام هیچ خللی در رفتن و اقامه نمودیم و حدیث

درین شب من بوقت بصاحب گفتیم که حاله و ...

شما هم تسبیح که بر کز بغلط هم از زبان برش آورده و ...

گفتند بودم کاهی پس شما و بایر الموندن علی الله تعالی که ...

هندی وزیر که مولوی عبدالقادر خان و رتقای ایشان وارد این شهر شدند و بن چپان
 ۱۲۹۰ ابر برای دو کهری وقت عصر در میله آهنون و یکدور بر تالاب میان
 جردوم این شهر و شهابی میله بنومان و سورج کشت و کنار گونی که اتفاق
 انداز دولت عموصاحب شما خواجه امیر خان سلمه الله تعالی و والد ماجد شاست
 همیشه مرا ترغیب می نمود و طعن کابل و جو و بهاداده بر سر آن آوردند که منم در
 شریک این صاحبان میشدم ایشان هر دو صاحب تابع راسی مزر منغل بودند
 شماران روز با صغیر بودید و در صحبت ما مردم کم می نشستید اتحاصل آن پسر که
 شتاق میله است از دیر روز خود را پیش من رسانیده شب هم بخوابید و مجبوراً نخواست که
 تنها همراه این طفل رفته چه خواهیم کرد آن صاحبان اگر خیال ایشان بچراغ فته است را
 بسواری چوپاله ساخته ام هر دو بزرگ با سناظر من تر خرج کرده چوپاله تا از خانیک
 سوداگر کشمیری طلبیده اجوره کهاران از پیش خود داده اند و تلج الدین حسین خان
 عذر در دستش کرد و ندان این بهانه نیست رست است و این اهم خوب میدانم که
 خواب بایه که به این تقدیر الهی هستند در زندان خرابانستند و این

خواجه خانقاه فہم سزاوہ نشین ارباب عقل و ذکا سلمہ اللہ تعالیٰ بعد نماز

شریف محضی نماید کہ بتاریخ یازدہم شہر حال روز دوشنبہ نوشتہ الفت بر

مردم مرقوم ہستم شہر مذکور و دیر و زک و دوازہم و روز شنبہ بود

مرقوم ششم باد و مسودہ دیگر ہر دو زبان عربی رسیدہ مسرور ساخت خود

بودم کہ ہر چار مسودہ را ترجمہ نمودہ بغیر تم لیکن دیر و زک صاحب عالم بہادر

فیض آبا و تشریف بردند فقیرم در رکاب بودم از محبت دوست آن شد کہ

بقلم زخم امر دزد و مسودہ فارسی ترجمہ نمودہ دین خانم حیدم و تاسی و

باقی ماند فردا پارس فردا خواہم دید نوشتہ بودید کہ قریب پانزدہ خط فرستادم

ازینکہ در راہ صنایع شونہ مجبورم حیرانم کہ چہ خاک بر سر خود بریزم صورت غایت کہ

ایستادہ را صیفہم اصلا در تحریر شمار بقصورت نسبت نمیتوانم کرد و بمنیت کہ ہر کار

ڈاک نہ ساینند و انچہ حرف است خاک بر فوق دشمنان خود بریزد سر شمار من قابل

تاج جوابہ بخارمیدانم دیگر آنکہ من اینجا خطی بخواجه امیر خان صاحب نیستہ در ڈاک

نذیری فرستادہ بودم دیر و زک صاحب ہم آمد از خط مذکور دریافت شد کہ شاکہ

ہیست مست میر صاحب بر حال اورحم آوردہ شاید چند کس ابا خود متفق ساخته

بطور چند چار روپیہ ماہ ماہ مقرر کردہ اند و ارادہ دارند کہ بنصیر الدولہ ہم سفار

لند و احوال لشکر برخط است کہ زبانی چو بدار صاحب کلمان دریافت شد کہ در دوشنبہ

روز پنجشنبہ میشود و رقعہ آغا صادق صاحب بنمضمون بگویم پس فرما کہ

ملک نیست و اللہ اعلم بالصواب بکن اینقدر کہ ہوا و گاہ سحر

نہ خواہد شد کہ چہ ماہ ان تعجب نیست فیض

نہ خواہد شد کہ چہ ماہ ان تعجب نیست فیض

۱۰۱
 بگویند و از عمارت زرنگار نیض آباد میدانم و در وقتیکه این آباد بود و کهنه بود
 هم کهنه را پسند میکردم که اینک این شهر را میستایند شعور نندازند ز نادان
معمه شتا و چهارم سر آمد خواجگان عالی شان و بوجه امام صاحب
 سلمه الله تعالی بعد شتیاق با واضح باد که امروز که بستم شهر حال است بغایت
 با و پور کوچ شش کردی بطرف کهنه اتفاق افتاد و چنین قرار یافته که از اینجا
 در شش روز بکهنه برسیم امروز جمعه است از فردا که شنبه است شش روز حساب
 باید کرد اگر خدا ارادت آرد روز پنجشنبه اینجا خواهیم بود و مرضی جابعالی نبود که کوچ
 بکنند صاحبکلان بپا سخا طر کوچ خودش تعجیل کرد و خدا فراموشی و یاد
معمه شتا و پنجم نهال بوستان شرف و جلالت نصر کم الله تعالی امروز یک
 آغا صاحبان احوال شادی منیره خواهر قمرالدین نوشته شد چون مجمع بسیار
 ایشان بطیب خاطر تشریف خواهند آورد لیکن بر روز پنجشنبه رفتن صاحب
 ایشان ضرورت خلاصه منتهی تا فردا می آیم بطوریکه مناسب میدانم بعمل می
 آید و شاه کردی نویسم پرچکاوری سنکه نانک شاه سی سه جرد اخیر چا
 شربت نزد من رسانیده بود و از رستم باید گرفت **معمه شتا و ششم**
 اینم شمع و نظامی خواهر امامی سلمه الله تعالی دور و پی و دو لافافه
 آن معدن فضل کمال میرسد گرفته یکد پیوه در عرض خود که برای آن بر
 منفر ... مافراده که آورده بودید بکیرید و یک و یک بر زار محمد شمع
 بر سر ... و در ... و کهری روز باقی ماند بر کار را که شنبه
 ... و یک ... نخر بر منو ... نشیند بر کار و ذات علی ...

اصف الذکر که صاحب هم اورا بخوبی میشناسد باید یک لفافه ازین دو لفافه که
 که عبارتش عربیت نامبرده بدید و بگویند که در کهر کی اشرف آباد و اخلاص
 خانه حکیم میرصادق را برسد و از خانه حکیم مذکور خانه مولوی غلام ضایع
 را دریافت نموده این لفافه را بدست مولوی صاحب ممدوح بدر هر چه در آن
 بگویند آمده بخدمت شما گزارش دهد و صاحب لازم است که از دو کهری رو
 باقیانده تا وقتیکه یار کی مین آسان را بگیرد و فوئیت احتیاج قوت با صبر
 و نجات با علت چرخ و شعل رسد پروان شسته باشند و سر صفین است
 که نامبرده موافق قرار داد خودش و شدت احتیاجی که دارد خواهد آمد و لفافه
 فارسی را پیش خود بگذارد هر گاه بفرد که بد صدای میچون پنجر از مقامات که بزم
 خودش اولاد و عازم فرخ آباد بتوقع خوش خوانی خود برای تحصیل زرا
 بیاید تفویض او باید نمود و هم بکوشش عمو صاحب خود عرض باید کرد که آمد
 جناب کاخخانه صاحب عالم پیش از وقوع این امر پیش کسی بزبان باید آورد
 زیرا که این مردم قاعده دارند که خبر مارا شنیده جاسا بجایس انتشار میدهند
 قال قال جاسوسی بکوشش عیس برساند و موجب کدر خاطر نارکش شود و
 اگر بخت قبله و کعبه هم بختی عرض کرده باشند امر و از این قدر باز عرض
 بکنید که پیر زبان نیاید هر چند میدانم که بر منخ کردن موقوف نیست خود خود
 بکسی نخواهید گفت لیکن چون از پیشل حب را نیست و از بقیه قضایا نیست
 و در عالم حلقه زبان آید پس آگاه شود و از این خبر برآید و هر چه در دست

حضرت میراج اقبالندی خواجه امام الدین خان سمرقندی دریافت نمایند
و دیگر روز وقت شام میجو یک رقعہ و یک کاغذ مین بهر چند جس در مقدمه
بانت نزد لطفی یکم بود آورده چون شمارا اینجا یافت نزد عمو صاحب شما
نذاشته رفت یقینکه شب بلاخطه شما آورده باشد معلوم نیست که شما کجا
بروید شاید ضرورتی دعای شده باشد و الاعادت شما نیست که جاسی بروید
بن امر و زوای دیگر شروع کرده ام چار روز این را بنمیسالم بعد از این
آمده بنای آمدن خانصاحب مشفق میکند گرم و فردا در حضور پرنور مجلس تعزیت
امام علی السلام است صبحی ارشاد شده بود که خواجه امامی بنویسد که فردا
با برادر خود چاکر کوی روز برآمده اینجا برتند عرض کردم که خواجه امام
درین مجلسها کم میروند فرمودند که اینچہ معنی دارد که آدم در مجلس تعزیت شهادت
حاضر نشود و در خانه قاعده غنیت که کسی سب صحاب بکنند کفتم خواجه امامی
تعب ندارد و اگر کسی بد بگوید بد هم نمیزند چرا که ایشان کار با جناب امام
لمیہ السلام دارند اگر کسی بد خواهد گفت سزای خود را خواهد یافت یقین که مرد
ایاقت این حرکت نخواهد کرد که علی برتوس الاشهاد تبریکند و از آدم ذیل
اتمام شکوه هم غنیت بهر صورت ایشان حاضر خواهند شد تمام شد سلسله
قاس و مقام با حضور صاحب بخوید که فردا برادر ویل و دیگر سواریهایی آورد
مرثیه خوان و کتاب نمازان و میره خواهد رفت در حضور شیخ سوار حاج
نیست نزد شما پس لازم نیست که شما و خواجه عبد الله کجکند در میان
نشیند خواهی خوان را بالامی سب عمو صاحب خود سوار کرده چاکر کوی

برآمده اینجا برسد آخر روز اینجا بر سه برادر بالاسی قیل خواہید رفت فردا بدو
آمدن ضرورت زیر که حضرت خود فرموده اند و رسانیدن کمان تعصب
و مہوای این مکروہ است کہ در مجلس رقص باید آمد و در تقریر کنایہ باید کرد و در
ہشتم و **ہشتم** رقعہ دیروزہ شاہ خوب بود لیکن بخت سعید
طالع حمیدی غلط بودہ است از بخت کہ بخت موصوف است و سعید صفت آن
و همچنین طالع موصوف است و حمید صفت آن و ضابطہ نیست کہ صفت و موصوف
رایکجا مضاف سازند بخلاف فارسی کہ اینجا بخت سعید من صحت دارد و طالع
حمید من نیز در عربی قاعدہ نیست کہ ہر کاہ صفت و موصوف را اینجا بخت
بجزی نمایند موصوف ساختہ صفت را بعد از آن ذکر میکنند و الف لام تعریف
بر صفت می افزایند مانند بختی اسعد طالعی حمید و الف و لام بر صفت برای است
کہ در صفت و موصوف مطابقت ضرورت چنانچہ در بخت صفت و موصوف
خواندہ اید در مقام ہر کاہ بخت مضاف شد بصیرت حکم ظاہر است کہ از قید مکروہ
برآمدہ معرفہ شد پس صفت را متابعت موصوف معروض باید ساخت ہذا
الف لام تعریف بر آن زیادہ کردہ اند این مقدمہ را بخواہی و من شتی ساختہ آیند
در تحریر رعایت آن میکردہ باشند و کاری کہ شروع کردہ اید از اینجا
با تمام رسانید دیگر آنکہ فردا شاہ بر سه برادر و کتری شب پدا ر شدہ در
پوشیدہ نماز گزاردہ بنشیند من و صبح بجا آید ہم رسید و شمار اسوار کرد
انتظار اسواری حضور کہ بعد یک لمحہ خواہد آمد و بجز **ہشتم** و **ہشتم**
نہم از روز کہ گوشت کوفتہ برای وزیر صبح بخورد و دہ بود و موصوف

من این نبوده است که این خیر کیاب نعمت عظمی است بلکه مقصود من این بود که در یک
نیم سار گوشت هکی دو توله روغن بود و با وجود قوت روغن اینقدر چرب بود
گویا فی انما را نیم سیر روغن هم زیاده دارد همین که ارش باید کرد و دیگر در
نثار علی آمده بود دقت خواجه حسین سید پاؤ آرد و یک فلووس نقد رور میمند
و یکروپی که هر دو حبشی غلام پدرم ماه ماه میرسانید از باعث وصول شد
تخاه شان آنهم نیرسد و سواي این یک کس که باز جای نمی آید بر احوال
و کم کباب شد آخر رقیه بمیان اکر ام احمد خان صاحب نوشته و ادم پیچ پی و اند
خدا خیر خیر و بدقدر راجه باید کرد و مادرش خود بخود بیست و نه خود زود و الا قبله و کجه حیدر
پرورش او مگر ز خاطر داشتند با جمله ویر و زغال دیگر گفته شد نیست غزل

همت صاحب است و در مقدمه دعوت خان صاحب اگر دیر فرقت گوی نشد
 باشد امری بر طری باید کرد و هر چه جواب حاصل شود باید نوشت که بعد از آن روز
 قرار داده آید و من باز سه چار روز دوا می هست که آنرا شخصی بمن نشان
 داده پیر میخ است بعد مالیدن و بردن کزنده نیست استعمال خواهم نمود و
 مقدمات شجره الامانی هر قدر که خوانده اید از اول تا آخر بطور خود در بیا
 ملاحظه باید کرد و امر و از آخر شب که چشم داشت این غول بنظر رسید غول

منم که ناله برغان کلشن آموزم	بروسی خاک بمسجل طپیدن آموزم
زبکه دشمن جان و دل خودم بروم	جفای تان بآن چشم پرفن آموزم
عجب مد از بیتابی من شیدا	که طرز کشتن خود را بدشمن آموزم
بخشت بکده ملک حجاز را بنیخه	بشیخ کعبه چو دین بر بمن آموزم
چنان بلا طلب افتاده ام نوادی	که سومی برق و دیدن نجر من آموزم
اجل بگیرد و مرضی در نگر دو اگر	بابل تعزیه انداز شیون آموزم
قتل از غم آن شتر نگاه دادم	کشودن رک جان را بر کزن آموزم

رقعه نو و و یکم نوشته اید که این شعر بوستان سعدی لفظ چه عادی شعر
 کر چه شاطر بود و خود کس بجای
 صورت نیست که این شعر شعر سعدیت لیکن در بوستان نیست
 بلکه در کاستان است زیرا که هرگز بوستان درین وزن نیست بلکه در شش نیست
 فنون فنون فنون پیت اولش نه نیست شعر بنام بهادر جان آفرین
 حکیم سخن بر زبان آفرین معلوم میشود که اتفاق خواندن بوستان در لفظ

بقتاده اگر یک بیت هم از آن بکوشش شایر رسید و اینقدر رسیدند که نظم است نه شش
 برگزاینقدر مغالطه رویند و زیر که کتابهای نظم سوامی دیوان شاعر که مقصود
 رباعی و مثنوی و مسدس همه در آن داخل است شش مثنوی میباشد و مثنوی از ابتدا
 تا انتها در یک بحر واقع میشود و در شعرهای مختلف وزن می آید بهر صورت
 این شعر که در گلستان سعدی است اول مصرع شانی آن جیم فارسی مکسور واقع شده
 که معنی تفهیم می آید نه چه بر وزن مه و معنیش نیست که هر چند خروس در خاک
 چالاک است لیکن شش باز چه طاقت دارد که پنجه روین خود تواند زد و جناب
 و کعبه یکدیگر و پیش منم معنی این شعر فرموده بودند لیکن نه در مقام خوبی معنی بلکه از
 روی تشخیر ملاهای کبکی میگفتند که بعضی ملاهای این شعر را بنصورت میخوانند من
 دیر و زاین را فراموش کرده بودم بحیال رسید که شاید کدام شعر بوستان
 مشتمل برین لفظ باشد که من بخاطر دارم ازین شعر دریافت شد که لفظ چه معنی
 صحیح و آنچه منظور صاحب است ازین لفظ بر نمی آید باجمله برای شما چه نقصان دارد
 فقره دیگر تحریر نموده بفرستید و برای مقدمه معلوم هرگاه من می آیم تجویز میکنم
 بفرستد عرضی میرمنو صاحب قبله و کعبه نباید داد که نزد نصیر الدوله بها در میرمنو
 تجویز میرمنو صاحب آمده بود نوشته بودند که عرضی من اگر نزد نواب نصیر الدوله بها
 رفته باشد که خیر انتظار جواب بکشم و اگر بنور جناب باشد چندی در فرستادن
 آن توقف باید کرد که من فردا بکاپور میروم هرگاه از بنجا بر میگردم مصدع خواهم
 بنابر اطلاع جناب وقت نوشته شد ازین اندیشه که مبادا فردا جناب قبله و کعبه بفرستد
 شوند و عرضی بصاحبزاده برسانند و طرفائی از اتفاقات بحضور بفرستند و

انجا دستخط شده بیاید و صاحب عرضی حضور طلب کرده و وسطه باز بنودن او
 خجالتها باشند و بردن عرضی موجب چشک زنی مردم شود ^{یعنی حضور او را طلب نمایند} **رقعه ثود و سوم**
 و دوم احوال مشاعره برین منوال است که چون روزهای موسمی نستان کمتر است
 و تا فارغ شدن مردم از طعام و طی کردن مسافت تا بانجا و انعقاد پذیرین
 سه پهر میرفتند اینجست صحبت دیر و زه بنصف شب کشید جا بجا دروازها بند شده
 بود و حجره میر صاحب با وصف خوشکونی بدستور بوده است تمام جسم مبارک
 ایشان رعشه داشت و آواز را هم کسی نمیشنید لیکن من و خدا که غلها خوب گفته
 بودند و احوال آن کس ده مادر معلوم شد شمار اباین بر زه چانها چکار است
 آئیده که بیاید حرف نیاید و اینها عادت حرف زدن با اهل بازار دارند این مادر
 را اول عمومی شما بعد از آن پدر شما اباین پایه رسانیدند که حالا فیس کرده می شنیدند
 اینکه بندگی صاحب بخدمت آقا صاحبان رسانیده شد گفتند چه میشود که اگر شب
 بهم نشان بختجاییانید گفتیم باید دید خلاصه وعده در میان نیست آمدن و نیامدن
 موقوف بر طبیعت صاحب است دیگر آنکه آقا صاحبان و نهانه زعفران پری که تصنیف
 شما در فارسی است طلب کرده اند بدست بچه بفرستید **رقعه ثود و سوم**
 دیر و در طرف عصر رستم رقعته برای شما آورده بود چون آنوقت صاحب دستراخ
 بودند و یکدیگر و کار دیگر متعلق او بوده است حواله کدام زن خدمتگاری کرده رقت
 زن مذکوره آنرا بر پتک صاحب گذاشت معلوم شد که از انجا کدام بچه برداشته
 و بمطالعہ رسید خلاصه تحریر این بود که پری روز رقعته که صاف صاف نوشته بودید
 عبارتش خیلی چیست و درست و دلیس بود و صلاح صاحب بر مسوده معلومه

دیده شد هزار آفرین بر دهن و قاف و سلامت طبع و استقامت سلیقه شما که اینها
 مناجب همه است بود سوای یک کمان که غلط محض بود یعنی نسبت آن ^{علی} میر حیدر
 بر آنکه میر نذیر بر باین منصب نمیتواند رسید و اگر برسد هم از قدرت الهی بجهت
 یکن بالغفل خود آرزوی او باین مقام نمیتواند رسید حالا مفصل بنویسد که این
 لاله امرت لال درست کرده اصلاح از من گرفته بود و من بعد صاف نموده
 راسی ملاحظه من فرستادند من بایشان نوشتم که این مسوده صاف شده را من پیش
 خود نگاه داشته ام صاحب چون منقول عنقه پیش خود دارد بر کاغذ دیگر نقل آن
 بردارد من بعد بخاطر رسید که امتحان قوت قلم شما باید کرد پس بی تامل نزد شما
 فرستادم لب تسطیر انکه باله که دخل صاحب هم بجای بود تخصیص این فقره که از کلام
 سحرگما شمایچه چقدر خوب آمده است ببرید و جای تهیدست ^{استویه} لاله ^{الجم} گویان خود
 چسبید و این فقره هم لایق مرجاست و سبزه انتظام عجاز قریش چشم بینور ^{سد طنت}
 را منور ساخته و بجای لفظ خصوصاً لفظ سیما چقدر خوب نوشته اید این یک
 لفظ برابر هزار لفظ بلکه هزار فقره است شما میدانید که من پاسخ خاطر کسی لمخوط ندارم
 عیب آدم زانند آیت بر روی او میکند از من در مقام صبر و تحمل ندارم من خود
 این مسوده را دیده بخدا که شکر انیز دی بجای آوردم شما هم شکر بسیار را بکنید
 باینقدر مغرور نباید شد بلکه خود را نادان محض و طفل مکتب دانسته عرق ریزها
 باید کرد تا بمقامی برسید امر و ز خاطر من از طرف شما مطمئن شد و لفظیکه بفرمود
 درست نیامده بود آن لفظ لفظ صباست مسوده نزد شما میرسد ملاحظه باینمورد
 دیگر فقره ها هم که نوشته اید پاکیزه بود و مردم که بهار و پیه صرف میکنند شما گفت

این دو تبار را بر این پیشوای شیوه قطاع الطریق است رقعہ نو و چهارم خواہ اما
صاحب سلم کہ بتعالی شخصی اصلاح شما بر مسودہ معلومہ دیدہ خیلی مقصد شما شدہ است
شما نیز او را بخوبی می شناسید از مخالفان نیست از زمرہ خیرخواہان ما و شماست
مردیت بسیار قابل و صاحب فہم درست ہوا می بخش اول کہ مسودہ اش را
اصلاح کردہ اید خلاصہ چند سطر ہی تحریر نمودہ بمن دادہ رقعہ است کہ نزد خواہ
صاحب ہفرتید کہ این را ہم اصلاح بکنند حال امن شما میگویم کہ این مسودہ
را خواندہ بی تامل قلم روان بکنید اندیشہ نباید کرد اینم در امتحان شما منظور
با جازت من ہر چہ من بگویم بکنید و ہمین شخص امروزی میخواست کہ آن مسودہ
اصلاح شدہ را برای نقل گیر من برای اینکه مباد اطراف قافی بشنود و ملا درو
راہ یابد نذر دم لیکن این عزیز خود خوش کردہ بہت مضائقہ ندارد و صاحب
مسودہ اول ہم از دوستان صاحب است اگر می پسندد خوش میشوید لیکن
باینصورت چہ ضرور کہ از تہ کار بخیر باشد مسودہ اصلاح شدہ بانام مصلحت
با و برسد تمام شد الیوم لففت کتبکم فی خطی و ارسلت الی امرت لال فدا علیہ
الی الملووی صاحب و ایضا ارسلت نظر فاصغیر ان الطین لاجل عملکم ام خواہ فیروز خان
صاحب فناخذ من ہجو و ذہب بظرف معلوم عندکم و تناو کہ الیہ فان البلاء
یبرؤ فی الطرف الطینی و یكون معطر اچون اینم در فوراً اینی مسودہ را نوشتہ است
شما در ہمین طرف مدت کہ بہچو از خانہ امرت لال بر کرد و اصلاح بکنید و حوالہ
بہچو نماید مصلحت است ایام کہ تصل مسودہ کلم الی فدا تو خبر شما من طبعکم و ارقموا
بلغ منی آداب بجا حد کہ رقعہ نو و پنجم بن سر را غزنی پیش من

دوره داشت که این را اصلاح کرده بن برسد گفتم من فرصت کجا دارم امحالیه
 نموده هفت کیلی از شاگردان خود بگویند که دست کرده بدید لهند از دشتان
 شد بد که آنرا بطور خود هر جا هر چه در خاطر بگذرد نوشته دست بکنید من
 ملاحظه خواهم کرد هر جا که تحریر صاحب مربوط خواهد بود آنرا نگاه خواهم داشت و هر جا
 بقربت طرقتانی خواهد بود جانبش را و خواهم شد و شمار اطلاع خواهم کرد
رقعه نود و هشتم در بای لطافت میرسد بنوعیکه دیروز نوشته ام
 بمیرضا علی باید داد و آن کاغذ دیروزه را اگر اصلاح کرده باشند بفرستید
 که مالک تقاضا خواهد کرد و الیوم جار المیر محمد علی و قال ارسلت النسخة الموسومة
 بنه الفصاحة بصحابة خادمی الی الخواجه امامی و هو طلبتی عنده لا مقلت لاسی ام قال
 لا اعلم لم طلبنی الا ان اسئل عنکم انتم قولوا لم طلبتم شیء منی عنکم الیوم وقت
 المغرب او غدا و ایضا جار الیوم مکتوب المولوی منیر علی پاشا ارسلته الیکم بید
 محمد علی پوشیده ماند که دزاول تحریر این رقع میر محمد علی اراده مناسب نکرد
 بود و غدا بوقت عازم شدند و رقع را تفویض ایشان نمودم کتاب آوم من خواند
 آورد در **رقعه نود و نهم** کاغذ غزلهای من که دیروز بدست خواجه حیرت
 خان مرستاده بودم اگر نوشته باشند حواله آوم من بکنید و الا بمنقبت
 نوشته بفرستید و این جزو شعاریان مهرانجامیک تخته کاغذ ساده پند و
 سه کفتمیش خود نگاها رید که بوقت ضرورت خواهم گرفت و خط والد خود نیز که
 من من بود کفتم بعد مطالعه بشوئید لمبر بر یا هر چه بخاطر رسد و عمو صاحب
 که اسه غزل از غزلهای قدیم بنحوا چه حتمه الله خان برهند که در مشاعره بخواند

لیکن یکبار خود هم از زبان خواب صاحب موصوف بشنود که **رقعه نو و دوشتم**
 این غزل شما معلوم شد که طبیعت شما موزون و مناسب با فن شعرت لیکن بسیار
 متعجب این نباید بود چرا که لذت این بی پیر آدمی را از تحصیل علوم شریفه بانیید
 کم کم گفته باشید مضائقه ندارد و قسیتی که قدری عریضت بهم خواهد رسید و در صحیح
 و غلط قوت میبهره پیدا خواهد شد آنوقت تعلیم سراسر این فن هم عمل خواهد آمد
 هر دو نظر احوال میان امیر محمد که امشب از بانه آمده بودند هرگاه بیایند باید
 یقین است که برای گرفتن فرمایش مرزا مغل خواهند آمد **رقعه نو و دوشتم**
 دو غزل تازه که دیشب اتفاق افتاده در همین کاغذ نوشته شد نقل آن در
 دیوان باید کرد و این بیت را که یک مصرعش نیست مصرعش کن چو
 از آن شوخ پریزاد گفتم در حاشیه دیوان درین میم دیده نوشته باید منستاد

غزل اول

سرمزار پی سیر لاله زار آمد	طبیعین دل پر خون و آبکار آمد
نشد چو حس دم مرگم کفیل کو کفن	دل ستمزده نالان ز کوی یار آمد
ز آه سرد چو گل شد شکفته خاطر من	مرکمان که نسیمی از آن دیار آمد
صدای ماتی آید بکوش او سحر	دویده تا سر کوی خود آن کنار آمد
دمی که رستی و جان روان بدلت	چلویم اینک چهارتن ز زار آمد
بود بگردن این طفل خون چمن	ز مکر کریمه کنیان بر سر فرار آمد
فتاو لزه بر اندام عاصیان شد	بجھے که متیل سیاه کار آمد

غزل دوم

۱۳۳
 بر دال نگاه او وقت میکشیدنها
 کرد کار خود پیش از نهفته درینها
 تا یکی بدنبالش جا بجا و بیم اکنون
 به نقش پایکجا ما و آمیدنها
 من فدای این نگین کز ادب بکوی
 نیست صید سبل را خست طمیدنها
 گریه اش بخش غیریت از سر بار
 بهر شتم باشد این اساس چیدنها
 میکند نصیب من خنده کل و نسیرن
 از غم کل اندامی پیر من دریدنها
 میجد دم سبل خون من مکر دارد
 مرغ روح تا با مش خورشیدها
 آنکه دمی قتل من شاد شد قلیل مرده
 در غم ای من داد مشیق لب کزینها
 رقعہ صدم فردا خطی عبارت صاف صاف
 صاف صاف صاف صاف صاف صاف صاف صاف
 روز برآمده بلکه ازینهم کمتر نزد من
 بفرستید باین مضمون که هر چند آن تحریر که در
 سابق بعمل آمد منافی طبع ادب پسند بود لیکن تا وقتیکه ناقصان متاع خود را
 کمالان نقد و شنید چگونه احسن و قبح آن آگاه شوند از نخبه از جاده ادب
 حرف گزیده بود و میدوار عفو است و فقره چند که در حق این میکاره چکیده قلم
 عجز از قلم بوده است ذخیره مباحات در مجالس و مجامع شد کونبای آن بر لغز
 صفای باشد اینقدر عبارت دیگر نوشته اشتیاق خود را باید نوشت رقعہ
 صد و یکم شما انریش خود رستن آن طالب العلم همراه والد خود بر گشتن از
 منزل اولی همراه پدر و یکم مطلب و یکم ترشید و بزبان عربی بنویسید یا از جناب بقدر
 به پرسید این برای آشت که تا رسیدن من فصل در تحریر واقع نشود در رقعہ
 و دوم امر فرید میر محمد علی مسوده خرم پیک آورده بودند جا بجا اصلاح خوب
 دید دل بسیار خوش شد میر فرید میر خلی عذب الپان صاحب هستند و خطای ضیضا

میرسد بعد مطالعه صنع زده ملفوف خط خاکی روانه نمایند لیکن یکری آنرا پند و در
برمان قاطع لفظ خوشنود که بعضی رضامند است ملاحظه نمایند غرض من نیست که ^{لفظ} پند
بعد خای نقطه دار و او هم بنویسند یا منی نویسند پس اول در خا و او بنشیند
برآمد خیر و الا در خا و شین نقطه دار باید دید بنجار عارضی بفضل الهی سبب ترک
غذای یکروزه رخصت شد و برای جرب قیام و کلاب مالیدن امروز شروع کرد
ام باید دید خدا این جرب را از آستانه شما و ورد دارد که بدخیر است **رقعه صد**
و سوم فردا که چوٹی باجر که از اغذیه فضلی هندوستان برای صاحب خواهد بود
قدری انتظار بایک شید البته یکپاس روز برآمده فرستاده خواهد شد و بر آنچه کیم
باقی در رستمی بر من فکر مسوده عربی اگر نوشته باشید بفرستید **رقعه صد**
و چهارم سه خط رسته و یک خط بی لفافه نزد صاحب میرسد خط بی لفافه از
طرف میر نصیر الدین صاحب سہی ملازمان شریف در خط فقیر بود باید خواند و سه خط
دیگر را نزد خود گذارشته و خط کیکی سہی مولوسی مصاحب جلی صاحب است و دومی
اسمی میان علی حسین است بهچو باید داد که بدر و از مولوی صاحب مدفوع رسانند
بلاسی که سر در و از اطفال را درس میدهند بگوید که کی برای مولوی صاحب است
و یک دیگر برای میان علی حسین صاحب مرزا صاحب فرستاده اند و اگر ملا ^{و از} بدر
نباشد تجا ^م حسین یا فضل حسین بگوید و اگر اینها نیز نباشند صیل را طلبیده
بگوید که مرزا قیتل این دو خط داده اند کی برای میان علی حسین است و یکی
مولوی صاحب لیکن حسین یک یا رحیم یک نیز تا آنجا همراه بهچو باید کرد و آنچه
باید کرد که سن به خط آنجا رسانده باز نزد آن صاحب بید و هرگاه پای خط

میضی الدین صاحب که بنام آقا صاحبان است با و باید داد که رسانیده خود بخانه خود
 رفته رخت نو برای پوشیدن من پارو و دو روز دیگر فقیر را معاف باید داشت
 بعد ازین می آیم و تدبیر آوردن آقا صاحب میکنم **رقعه صد و پنجم** **مخال**
 با و چنی بخود رض کرده بود که در ایامیکه ملازم نواب ضابطه خان بودم سوای
 مرغ پلا و سیچ نمی خستم بمنقسم چند تا با و رچی و دیگر که بودند یک یک پلا و هر یک می
 و مقدار سر طعام زیاده از یک و نیم سار برنج نبود حکم شده که فردا همین پلا و برنج
 قبا و کعبه عرض باید کرد که این طعام قسط خود را صبحی برای آقبیله خواهم فرستاد
 و از فضل آبی میدارم که چهار کهری روز بر بنیاید که طعام نجابر سد لیکن باجم
 انتظار ضرورت **رقعه صد و ششم** پاض آقا صاحب که غلهایی
 در آن نوشته شده بخانه شناسی ستار رفته است لیکن بالاسی پاض این
 و بنده نوشته شده حالا صاحب را میباید که درین برود و بنده نظر کنید بر بر
 که من صد کرده و ام آنرا در دیوان نیاید نوشت و هر چه حالی از علامت مذکور به
 در برید و بنده **رقعه صد و هفتم** اینوقت **رقعه نهم**
 آقا صاحبان که مفرمانوشته نفویض آدم خود معنوده ام با مرده بخدمت سر
 و دار و حساب زد و در نقل این غلهایی تازه بردارید و کاغذ مذکور باز با دم
 که آقا صاحبان مکرر برساند و تا وقت نقل کردن غلهای آدم را با
 بجای برود و دیگر از سداخ اینکه و شب پدر لاله امت لال پچاره مرد و
 نیت حقیقه خود حواله باتش کرد و پچاره خیلی در غم پدر خاک غابر
 بنیان غریز را بسیار دوست میدارم که از اخلاص کیشان صاف

و بود و است غروا من و آغا صاحب اراده تعزیت و داریم اگر اتفاق افتاد از جهان
 آمده صاحب را همراه میکیریم اطلاعا غنا گشته آمد رفته صد و هشتاد و هشت
 خواجہ امامی صاحب سلمه الله تعالی من اینوقت از سبب قال و مقامی که جهان از
 نمیتوانم آمد وقت نماز ظهر یا عصر می آیم و اگر بین معامله است مجبورم و از آنجا که در
 که پیشین بهیچست بهفت کیله و چهار نازکی بصحابت رستم نجا باید فرستاد و باقی
 با طفل نباید داد کیله را شانم تخم میشد میکوبند که کیله کو چک بنگالی الاصل خیلی کینه
 میشود و آئینده هر چه ازین پیشل باید و من در خانه نباشم شما مختار صرف کردن
 هستید حاجت با جازت من نیست زیرا که یقین کلی دارم که اگر چه مطبوع خوش
 طعمی خواهد بود حصه من خواهید گذشت بلکه اگر برای شما خواهد آمد از دهم برای
 خوابید فرستاد یا نگاه خواهید داشت زیرا که آنچه میدارند که مرغوب طبع نیست
 از هر جا که بدست می آید برای من میفرستید و نوید دیگر برای صاحب نیست
 که مدتی پیش ازین چهار دیوان فقیر نجانه مرزا جعفر صاحب نقل شده بود و از آنجمله
 دو دیوان برای دوستی فرستاده بودند و دو قاسمی دیگر نزد ایشان بود
 ازین دو قاسمی باقی مانده یک دیوان کم شد و یک دیگر در صندوق بوده است که
 بدست آمدنش از بعضی موانع پیشکل پیر و زان دیوان کم شده از جای بد
 آمد در میان این دیوان بعضی غریبا هست که شما ندارید نشان الله الغیر فرود ایا در
 میطلبم در و سه روز نقل آن باید بر داشت زیاده خیرت رفته صد و هشتاد و هشت
 خواجہ امامی صاحب سلمه الله تعالی اینوقت آغا صاحب را تکیه و مسند و رکارت
 و بعد رقبه و بعد عرض کرد و بهیچوقت تکیه و مسند و رکارت آغا صاحب را نداشت

که شب براتم خواهند آمد اگر چه کمر و زاول می بایست که آدم نباید لیکن بهر طور که بشود
 بمقتضای باید و از رفته **صد و دهم** امر و زاری بواسطی سرد تر سید و دو
 و بریدن نمایدم بر بند نشستن خود چندان دشوار شود لیکن غسل بعد از این
 نیت و دیگر اینکه مغلزنی چهار کلاه بحضور آورده بودند گاه آن حدس چون
 میدادند که من این خیر بار و دست میدارم از راه لطافت طبع یک کلاه بمن هم
 مرحمت فرمودند من روغایت حضور بیدار را خوب دانسته کرم چون خود من
 پوشه برای شما فرستاده ام اگر چه در حق شما هم روانی ندارم لیکن بهر صورت
 نزد شما میرسد خواه بکار خود آید خواه بکسی بدهید بهتر نیست که بکسی بدهید
صد و یازدهم از رفته دیروزه احوال کشتن طالب علم در فیت
 همه مقتدران در وقت بهر سیدن که نانی کو بر یونج باشد با اولاد خود
 حال دارند اگر چه دولت تعلق بخت اتفاق دارد لیکن بظاهر باعث افلاس
 همین حرکتها بود و دولت مند زاد بایک با اولاد خود این شیوه پیش میکنند آنگاه
 داخل همین جماعت هر سوزه چانه بی تنک و عار اند مگر بهانه این حال دارند که اقوال
 خود و حوالی خمس و چند درخت را کدشته جای دیگر میروند و بر نعم باطل خود
 خود را به از شهریان میدانند دیگر آنکه دور و پیه رستم بخدمت می آرند یکی بشاه
 ارمان باید داد و یک دیگر بآن هر دو زن کور باید رسانند و بهر الفصاحتی ارشاد
 کرد ای طلبیده بودم گفت در مدته العمر نام نه الفصاحت نشینده ام و خواجایان
 هم نیتنام نه ایبتان عظیم گفتم در نخاس میباشند گفت خدا دادند و جزو دان
 که پیش صاحب دست هرگاه بهر بخدمت برسد با و باید داد و رستم کار دیگر در پیش دارد

رقعه صد و دوازدهم امروز خط برای میر نصیر الدین محمد صاحب
 وقت ظهر بایعصر بدست آدم خود ضرور باید فرستاد که فردا روانه کرده آید
 مسوده عربیه بنور باصلاح رسیده بعد مطالعه درست نموده فرستاده خواهد
 شد معلوم نیست که رسیدی حسین خان دیوان را رسانند نمایانه امروز در
 دیگر خیال رسیده است دیگر آنکه میر محمد علی صاحب احوال مزار خرم بیک ^{احمد} و
 خدمتکار را نوشته آورده اند یا خود بخدمت شهابی صلاح حاضر میشوند یا خود
 خدمتکار خود خواهند فرستاد باید دید برای اطلاع نوشته شد بی تامل اصلاح
 کرد اندیش اینجاطرأه دادن خوب نیست **رقعه صد و سیزدهم** خوا
 خاجان سلم الله تعالی انوقت لفظ کوزر که باکاف تازی و داو معروف و
 راسی نقطه دار است در برهان قاطع ملاحظه نموده احوال آن باید نوشت که بخدمت
 می آید کوزشت بمعنی خمیده پشت مشهور است و در عوام کوزه پشت میگویند و تصور
 یک پاشی هنوز زیاده میشود معلوم نیست که این پاشی هنوز در اصل مهمت دارد
 یا در عوام چنین شهرت یافته شهابخوبی دریافت کرده نبوسید و در پاشی لطافت
 رسید غرض من از تحقیق لفظ مذکور همین صحت و غلطی پاشی هنوز است که بمعنی
 پشت با پاشی هنوز می آید یا بغیر پاشی هنوز با دیگر معنی سر و کار ندارم **رقعه**
صد و چهارم خواجہ صاحب بلند مکان سلم الله تعالی کاغذ ویر
 بعد نقل عزل تازه یقین که نزد آغا صاحبان مخدوم فرستاده باشد و شب
 بن و سپاری و کشنیر حصه شاهر و و برادر و قنبره حصه شهاب خاص شخص سوا
 مجلس گرم سازان مرحمت شده بود گرفته برود حصه یکجا کرده شد شهاب ^{بهم}

هر دو حصه علی الهویه بود ازین مجموع نصف شما بگیرد و نصف بخواجه محمد خان برسد
 هشتاد و دلی سپارنی چهل حصه شماست معلوم نیست که خطا که با و امر وزیر روانه شد
 یا خیر و فردا که بمیدانی است برای یکدو ساعت نزد آقا صاحبان باید رفت لیکن
 بنظر باید طلبید رقعہ یکصد و پانزدهم مانی نگارستان فصاحت
 و از رنگ ایوان بلاغت سلیم الله تعالی خط ویروزه که همی میر نصیر الدین صاحب
 بود و بمطالعہ فقیر درآمد آفرین بر پدر و مادر شما که بسیار خوب نوشته بودند در
 دو مقام اول شک واقع شده بود و آخر معلوم شد که من در خواندن غلط کرده
 بودم عبارت شما صحت کلی داشت و این غلطی که از من اتفاق افتاد از برکات
 انبیا صاحب است حق نیست که حق سبحانه تعالی بیشتر خط خوب بجهال
 بیصیرتان عطا میفرماید بسیار کم دیده میشود که منشی یا دیگر صاحب کما
 خط هم درست داشته باشد لیکن چون شمار اصناعت ملای مرکز خاطر نیست
 پس اگر بطوخت و خط متوسط شکستہ هم بهر ساند مضائقه ندارد و دیگر آنکه مجموع صاحب
 بیلام نیاز از طرف من بگویند که فردا یعنی پیشه در بازار بسیار است جناب
 مرا اگر بری ساختن مرکز است باز من معلوم نیست که تا هر سنکه دیر و زمره
 زده بود یا خیر رقعہ یکصد و شانزدهم دیر و زمره ایها از دیگر
 جد کرده فرستاده شد و سوا سی این هر چه بود از خاطر رفت حالا رستم قهر
 بنده می آر و تمام شد این مدعا بخانه تاج الدین حسین خان صاحب فقر مضائقه
 من وقت دوپهر باید رفت زیرا که امروز از سبب عید خمال بنودن ایشان
 بنده قریب بهر صورت وقت دوپهر از وقفهای دیگر بهترت موافق قاعده

هر بنده خدا در چنین روز اول روز برای دید و او دید میر و پادشاه روز و آنچه بود
 میان است رحمت خود را در آن میجوید مختصر اینکه درین رفتن و رفتن شما مختصراً
 آید لیکن رفتن بزرگ رفتن میچیز بد اگر ملاقات شد خوب است و الا سیر هست بهتر
 اینست که یک رقعہ کوچکی بنویسند برای خانصاحب نوشته و موقوفه نمود
 وقت سوار شدن همراه برید مضمونش اینکه داعی نیاکریش برای تهنیت عید
 حاضر شده بود اگر چه دولت ملازمت نصیب شد لیکن حاضر شدن بدر وقت
 هم باعث هزار سرور است حق تعالی این عید و هزار عید دیگر مبارک کند و
 صاحب خانه را آنجا یافتید رقعہ را بخانه رسیده مرض و پاره خواهید کرد
 اگر نیافتید حواله میر صاحب یا میان نجیب شد نامی یا آدم دیگر کرده برگرد
 و آقا صاحبان هرگاه بخانه باشند خبر دریافت و دیگر خیریت بخوابند
 و کعبه و عمو صاحب خود از طرف من مبارکباد و عید عرض باید نمود و رقعہ یکصد
 و سیصد هم این بند غزلها که برای شخصی نوشته ام یک غزل نو که فایده آن
 خروشان و فروشانست در دیوان بنویسید بعد از آن غزلهای این بند را
 ملاحظه کنید بعضی غزلها تمام نوشته شده است و بعضی از سبب سهواً تمام
 چنانچه برای همین جا خالی گذاشته ام پس شما را بیاید که همین غزلهای تمام
 در دیوان بر آورده و سفار غزلهای بند را با آن مقابل کنید هر چه باقی
 باشد از روی دیوان برگاذد دیگر نقل کرده و محبوب حامل قیومع بند
 اینقدر محنت نیست و شعر از غزل زمین نمیدانست و چنین نمیدانست و یکم
 از زمین ل خود را شناخت بسمل خود را شناخت باید نوشت و در غزل

بین نیست مطهر اول یک شعر را تغییر داده ام شباهت بین صورت نبوی ص
 باطن نیست غنیمت آینه معلوم خواهد شد **رقعه یکصد و بیست و نهم** خوا
 صاحب من ظاهر را یک را شباهت طرف کرده اید من از حالات ما برده خبر
 را به چه بگو احوال آدم عند المعامله معلوم میشود و یا در سفر شباهت پیدا کند که مدتی
 سفر و حضر شباهت بوده است البته تقصیری کرده باشد که نوبت باینجا رسید
 بعقیده من حق و کفر اری بوده باشد لیکن خاتن و وزنیت مردی است
 و بدخواه آقا هم نیست اگر بدانید که بهشتی در گناه که بحث و کفر میکند جواب داده
 و اگر این عادت را بگذارد و مورد تقصیری نیست او را بفهمانم تا بعد از این هیچ
 نخورد و اگر سوا می این عصر شده است که از دل دور است بهر چه بدترش آدمها
 بسیار اند تنگش داده رویش سیاه باید کرد و دیگری بجای او باید گذاشت
 و اگر چنین نیست تقصیرش معاف باید نمود که آدم قدیم است و راز دار و خیر خوا
 یگوید که مرا بقصور جواب داده اند گفتم تو غلط میکنی من هرگز با و راز دارم که فلا
 ن سبب کسی را تقصیر و او قرار داده جواب بدید مفصل این احوال را بر نگارید که
 من نیست **رقعه یکصد و نوزدهم** خواجه اباسلم الله تعالی چون پنجره
 من برای رنج و غم عرق لیمو در بن جذب شد و شب آثار بخار برای عباد
 نافه بود لیکن فضل الهی شامل حال شد و در غدا پر خیر خواهم کرد و دیگر
 بند دلی سپاری بطریق همیشه من آورده بودت ذکر برای صاحب
 رسانده شد چه که مال شمع تنها نباید خورد و **رقعه یکصد و سی و نهم**
 به صاحب ملک الله تعالی لاله دی پر شاد و ریش و کما شسته میا چند که عرضی

بخط قاضی صاحب برای حضور پر نور در قلمدان شاست نزد شاهی آیند و ارامت
 ملازمت جناب قبله و کسبه دارند لازم که باین شایسته تکریم نموده جناب الار
 بران آگاه سازند که نذر لاله نامبروه قبول فرمایند و اینقدر هم ارشاد شود که
 مقدمه بابو میا چند بدل سعی خواهیم کرد و دیگر اینکه مشارالیه میگوید که در فرجه بود
 این ایام سمیت نذر داده روز دیگر در رسیدن عرضی نزد شاد زاده توقف
 است و بی پرشاد هر روز بخدمت حاضر خواهد شد هرگاه که نخست ایام زوال
 پذیرفت خود برای برون عرضی عرض خواهد کرد و رقعہ یکصد و سبست
 و یکم بریزد و در روز بخانه انشاء الله خان صاحب بسر بردم امروز بار بحضور
 ام دور روز دیگر اینجا توقف است باز میاتم و لکن جو ابر لال نیز پیر و در و در
 خج راه داده باند از خدمت نموده شد و خط هم برای دوس نویسنده
 لیکن هیچ نخواهد شد باید دید چه میشود و چهار روز خفاش بالیده بودم امروز
 دیگر شروع شده این را هم دور روز دیگر سوا میالم اگر فائده کرد بهتر
 و الا بهر چه تدبیر حجب عمل شما خواهیم کرد و رقعہ یکصد و سبست و دوم
 از جردوان من مسودت فقیر که صاحب بخط خود نوشته اند بر آورده نزد خود
 بگذارد و باقی را حواله بچو بکنید و میر محمد علی از خانه شان طلبد و باید گفت که نزد
 روز جمعه است بخدمت آقا صاحب عرض کرده سوار بدر دولت سلطان بایزید
 نادر و پیر خوب خواهد گذشت رقعہ یکصد و سبست و سوم خواهد
 صاحب ملکم الله تعالی برای سواری میرسد شما و خواجہ حاج محمد الله سو
 شن بنیوقت آبیاید لیکن دستارهای سفید همراه باید آورد و اگر چه اینجا

آدمیت لیکن با هم چیم یک را در جلو باید گرفت شب جمعا بر باید بروند و اسبهای
 همراه شش پنجاه سوار خود را هم رفته یکصد و بیست و چهارم ویروز که
 دو آرد هم شهر حال روزی شبانه بود در چیم یک لفافه شکوه آباد را آورد و بعد مطالعه
 در شهر است و کرد و خطاسی خود را نگارید هشتم فرمایش کتابهای امام
 نس حنی یقین و ترجمه شرائع سیر انجام پذیرفتن اندکی دشوار است زیرا که نیکو
 نایمین زمانه غریز شده است پیشتر کسی نمیباید و حالاکه هر کس خریدار این چیز
 اول کیاب دوم اینکه گران تر بدست می آید مثل مثنوی طامی روم که در بلاد ایران
 عصر دولت صفویه بی جدول طلبا بر کاغذ ساده بخط رسمی قلمش شصت و نه قشاد
 بود و در وقت شاه سلطان حسین شهید که ختم ملاطین صفویه است بهشت آنهم
 سی نیند و بکر و پیه کران میدادند قدمه خیر موقوف بر رجبت شنیده باشد
 نه بایون بادشاه چون بهریت خوبزدن از شیر شاه افغان دوباره دراکر آباد
 جموس بر تخت سلطنت کرد موافق وعده نظام ستفارا که وقتی پادشاه را از ملاطین
 دریا نجات داده بود نصف روزی پادشاهی داد و جمیع امر او اهلکاران اتابع
 بایش کرد و نظام برای اینکه بکار در جهان بگذرد همین حکم کرد که از
 شرفی از چرم ساخته بیاورند و قتیکه ساخته شد و صیغ و شریف آنرا در بازار بر
 بمنرف در آوردند اهل بازار بلاگر القبت چناس گرفتند خلاصه اینکه این
 مثل کتب دیگر در بازار کم بدست می آید مگر کسی بطور خود از ناداری یا از راه
 بشتر طیکه و نسخه پیش خود داشته باشد بفروشد و هر فروشنده نسخه ساده
 کاغذ سبکی که می آید به تار پیچیده یا روپیت آن میکند میگوید که این نسخه خلیج

و محشی و از نظر مرزا کاظم علی صاحب شاکر و مولوی ولد ار علی صاحب گذشته است
 قیمت این و طر قفانی همی پانزده روپیه فرستاده شده است و در مثل کلمات
 و بوستان و سکندرنامه و یوسف زلیخا خیال کرده فرض کردم که پول دیگر خرم
 فرستاد لیکن بالفعل ازین مقدار قلیل چه کار بر می آید بهر کیف من از روزیکه گمان
 آید بچند کس گفته ام که ازین پنجاه نسخه که بهم رسیده باید آورده شخصی از بزرگان دین
 نموده بود که نسخه صحیح محشی از نظر خود من و دیگر بزرگان گذشته را می آرند
 گفته سکوت ورزیده است هرگاه مکرر میگویم و شتیا قیشت بر و ظاهر میشود
 رویت یا چهل قیمت آن خواهد که چون دلال و بائع هر دو صادق و از بزرگان
 دین اند و در تکرار قیمت کمزیر شان لازم می آید پس میباید که بلا تخریب هر چه
 بدو هم نه از قیمت آن کم میتوانم کرد و نه واپس میتوانم داد زیرا که در هر دو صوت
 خودم ذلیل و بی اعتبار میشوم در صورتی چه باید کرد و نمیشد کل است و قاضی
 هم مجبور اند پیش ایشان بکند و فکر از شهرهای درس می آیند آنها باین کتب
 ندارند لیکن بطر قفانی هیچ نباید گفت هرگاه نسخه قیمت مناسب بدست خواهد آمد
 اطلاع کرده خواهد شد از زر قلیل فرستادن خریدار دل میبرد که مبادا کتابی
 پانزده بگیریم و در نظرش مال چار روپیه باشد و تصحیح و دیوان نشاء الله
 بالفعل سر دست متنع ازین سبب که کاتب ما آنچه نوشته است با اصل مقابل است
 و دیوانی که نزد مصنف است در غلطی پندراین دیوان است مگر تصحیح آن در حال
 صورت امکان دارد که مسوده غزلهای اسمعی مرزا احمد از کاغذ نایک در میان صندوق
 بزن آید و مرزا میرزا بنجل جهد در آن نماید و اینهم عیسیر زیرا که خانه مرزا احمد

خانه نامنوصوف بعد الشرحین دار دکاهی می آید و زیاده از دور و زمینان و سوا
 این ازینک که چند روز در وقت الدم که در سرفه خون بر می آید دشت پخت و
 نقیه شده است و از باعث نزله شدید اطباء هم او را از تحریر و مطالعه شدید مانع
 میشوند و تصحیح کتب بی تقیظ نظر صورت نمی بند پس مجبوری دیوان بعد از
 جدول بطوریکه است بخدمت خواهد رسید و ازین حرکت که شباجاسی خود چهار
 رانمی چید دل بسیار خوش شد اگر امری از امور ضروری سکرایا مهبی از
 مهات و نیاز داری پیش باشد آنوقت البته مانع این عمل میشوم و در عالم
 بیکاری از خوران و خوانیدن هزار درجه همین بهتر است چون مطالعه تعلیم
 دار بقول هساکو که نیکی و مصرت شوق در هر دل که باشد بر مبری در کار
 حاجت است و نیت هر چه است خود بخود بر نما می نشیند خواهد شد و در عالم
 میشوقی اگر صد بار پیش من میدیدید باز هم فامده نمیدشت با جمله ایطاسی طی
 همان است که سوامی روی در آن تکرار حروف زائده باشد اگر بعد و کرد
 حروف روی مصرع ثانی پمان باشد که در مصرع اول است قافیه ازین
 پاکست مثل شفیقان و رفیقان و از ایلامی طلی دار و چون غزلیان رفیقان
 نه بعد و در کوهن الف و کتب جمع غزلی و رفیق که باقی میان و در روی موافقت ندارد
 پچمین خندان و نالان ازین سبب که وینجا الف و نون صفت فاعلیت است هرگاه
 ر کرده شد خند و نال باهم قافیه نمیشود و خندان و پنهان و رفیقان پنهان
 خندان و رفیقان هیچیک ازین پنهان ایطاسی طلی ندارد و زیرا که پنهان یک لفظ
 الف و نون آن زائده است و در خندان الف و نون برای فاعل و در رفیقان

جمعت پس هر دو با هم متحد نیستند از هم متغائر اند لیکن ایجاد و تخریب است بعضی
 که خندان رفیقان نیز ایطاسی علی دارد و گویند که حروف را که در مصرع جدا
 جداست لیکن چون زائد افتاده است بعد و در کردن حروف زائده از هر دو مصرع
 هر دو روی از هم جدا میشود در صورتی که اینهم قناب ضرورت و پاره زبان
 اند که زوائد در هر دو مصرع جدا جدا در کار نیست اگر با هم متحد اند البته ایطاسی
 نامیده میشود و اگر با هم متغائر اند هرگز ایطاسیست و شایکان نام همین قایمه است که
 متغیر ایطاسی علی باشد تمام شایان حکایت هم آقا صاحبان مکرر سلام و ایستادن
 میفرمایند و تاج الدین حسین خا بن صاحب از چاره روزگار بگوشت شریف آورده و با
 حکیم مهدی علیخان میکنند مشا به ایشان سه صد روپیه مقرر است یک قطیشترا
 بودند که در قرض امیر صاحب فت و دو قسط دیگر که از باعث نبودن شان در
 شبهه تا حالا بدست نیامده بعد سه چار روز هر دو یکجا گرفته میشود بعد از آن بایتم
 ولایت علیخان خانم صوف چون دین روزها پنج ندارد و از قدیم با دوست و
 سخنی است از شرم جواب خط شما ننویسد لیکن بد معايله و نکدل و مال مردم خود
 خط سحر مرزا ابوالحسن خان مرستاده جواب آن در لف خط خود باید مرستاد و در
پنصد و سبست و پنجم مخفی نماند که پیر فور که سلاج رجب و روز یکشنبه بود
 خط شما که مرقوم است و سوم شهر مذکور بود رسید و هندوسی ده روپیه دیر فور که
 غره قنبران بود بمعرض وصول درآمد پیر شیب میر نیاز علی هم که خدا شد هر دو قیل
 و پنج سپ و دیگر سپاهیان تنگها و ساز عری و روشن جی کی از اینجا بخانه میر مرصوف
 رفته بودند و او را از اینجا بلباس که قنبران است از راه خاصن بجا و بی آوردیم خواب

خوابه عید تهنیت با عیش و سرور می فرمودند داعی و میا جان می گوید که در کنار امیر بیک فیض
 بیست و نه ساله بودیم و در ۱۸ خرداد ۱۲۸۰ غفلت با و محرم شد تمام شد این احوال احکامه
 دیگر نیست که چون بدو شدت را با اطلاع محبت بسیار است و تمامی بچه ها با خوابه وزیر رضا
 انور که زین آن زمان ایشان از سبب تشرف و داشتن جناب الله با جدشان بچه ها و بی
 اصفی افتاده آنجا همه اطفال بی آزار بودند و اینچنین صاحبان
 زنی در آن آنجا حالت مرغ بسمل داشتند ناچار بنا برین گذاشته شد که محسن مختار
 عمر همارا اینجا بیاورند چون ممکن نبود که محسن بی مادر خود بماند مادرش نیز آوردند و دوم
 رتیز ارجیت که مسکین بپا در سب و زینکه در پرورش او میباشد همان بجای او آورده
 عاشق اوست بازان مذکور همنجا آوردند چون نظامی و سخی هم نزد درسی شریف
 انداخته باز نهایتکه در کنارشان نماند و اندر شهر بچه ها را نقل کردند و
 در منزل سدای محمد میر بعد بر مات و در سه مکانات او نیز همنجا خواهد آمد و چون بی تنگ
 نیست زوج میر عبداللہ از وزیر که اینجا برسی ویرن والدین خود آمده است و گشت
 نمید که در شهر بیاید و در ۱۸ خرداد ۱۲۸۰ مطمانی در شهر اندیک و اینچاهم آمده بودند
 بخانه خود احوال محسن بدیده بود و در داخل محبت خود با و کرده ایم یعنی چه آید و
 بیست و نه که محبت با فرزند خود داشته باشد برایشان چه موقوف است که حیوان با وجود
 نصیب بودن از عقل و رفیق بچه خود میباشد با محسن حسن هر دو برادر بچه
 بستند و دیگر اطفال هم که شالوده رفته اند یک یک بفضل الهی در زیر سایه عطف
 جدا مجید شایب بر فرزند آنرا داخل شریف ازین رکب جمع باید داشت و بر شکوه او
 موقوف نیست از آقا کمال بفرستد باید رفت رحمت خدا بر حوصله و محبت شما کارها

نغیر همین است این عادت عادت بیغیرت است که سرنج محنت نان در کان خورده در کمال
 بسوزند بانه که اگر سواری فیل از بیغیرتی بدست آید صد بار پیکاده راه نماند به از این است
 نقشه زمین و مکان نو باین صورت است که از دروازه اول تا دروازه دوم یک قطعه
 زمین است که وسعت آن یک و نیم برابر بلکه دو چند صحن پرونی حویلی نخاست است
 یک حویلی معقول در آن طیار میتواند شد چون در خانه زنهار از خواجه جان روی میگرد
 شاید برای خواجه موصوف بهما نخا حویلی تعمیر کرده شود و از دروازه دوم تا کنار چاه
 قطعه زمین صد ذراع در طول و هفتاد ذراع در عرض خواهد بود و عمارتها جدا جدا بر همین
 زمین ساخته خواهد شد و از کنار چاه تا دیوار احاطه تمام زمین مذکور قطعه یعنی سبیل
 بشیبت ریج زین طول آن از صد ذراع بیشتر و عرض پنجاه ذراع بوده باشد این
 تمامش باغ نیست دو باغبان هم برای درستی آن نوکر شده اند باغعلی باغ حسن
 کلاب و ششصد درخت سیله و موتیا در آن موجود است و اکنون هم از قسم صحتی و مفید
 غیره در پشته و درخت همچنین درخت چنبره و دیگرانها هم میوه حالا
 خریده اند و سوای این برای بقول در باغین زمین بسیار خالیست تمام شد طول و عرض
 زمین مذکور که پانصد و پویه بر دیوارهای احاطه آن حرف شده و هنوز سوای
 وقتی بای بود یکا برای پرده مجلس ساخته اند مکانی ندارد و بصیرت با
 متعدد و تعمیر خواهد یافت خدا کند که روانگی شما پیوند صورت بند و لیکن شما
 رضامندی آقا مناسب تر است هر چه مرضی صاحب الاجاه باشد بعمل آید
 اما حال پنج شما با صاحب الاشان گفت و شنید کرده ای و همه معقول و مراد بود
 آینده هم خدا فضل خواهد کرد و بگویم و پیش مشاخره و چه موقوف نیست تا قوت

است و کفری باید کرد که نان بزور باز و عجب لذتی دارد و فی الواقع البکرستان مروی و آدم
 تیرشیم صاحب بیتی است دوستی با و ضایع نخواهد شد رتبه بنام مزارعی موصوفین
 خط مکتوب است باید رسانید باید دید که خان صاحب کی بجنور می آید خدا کند که زود
 آمدند شما یکسو شود بخدا که من از استقلال شما خیلی شکر دارم زیاد خیریت
صد نصبت و ششم بگل بگی قلم و براعت و قهرمان ملک لذاعت سلیم الله
 تعالی سلام شوق سوکر امنداق واضح باد که رتبه الواد محترمه بغداد هم شهر حال در
 نیتقه ایتمه مخدوم مفتی حاجه محمد امین احارری انصب ستر قندی الموطون که نشو و نمای
 ایشان از خاک صفایان است متضمن صحت و عافیت جمیع صاحبانی رجوب سطوری
 قیر غالیه ساسی کامل وصول کردید چشم نگران مایه دار روشنی گردانید سجا
 ثاب فارسی بوشاح لای متلا لی الفاظ ترکیه پیرتن طرفه کاریت اللهم زد دل از چلا
 ثاب بسیار خوش شد در تمام خط هیچ جا غلط نبوده است الا و جا این غلط را غلط
 نیکوید بلکه خطا با اعتبار کثرت و شهرت است و آن نیست که شما از سمیدس و ابلیس
 در و حکیمه در **میوس و بقراط و ابو علی دهنه** معالجه با آنها است
 ساخته بودید هر چه درین هر دو سبب در طب هم مهارت تام داشته اند لیکن از کثرت مزاج
 رفیع و بلند و هیأتی شده اند و اقلیدس نیز همین حال دارد
 ضرورت این ستم ستم است نیست بلکه غلط و تحقیق احوال واقع شد و با حمله در
 و با کثر پاره دراج و بیدری و تحسین و نور از طرف جناب عالی می آید که
 هیچ که خود میشود می آید و جاسی شما سبزه و سینه تاشا هم لطف و یکر دارد که خود را نیکو
 نیت کاه کاهی بعد از شهر نصیب می میشود بعد مسافت روز کوچ زیاد از این

که از جوی تمام آب سوج کند رفتن و آمدن را که زیاد و ازین اتفاق اقتدا از خانه خود به بنویس
 رفتن و آمدن تصور نمایند و مقتدر طیس علیه السلام آموخت این نویسی را که بیشتر مثل شمشیر
 عسکری علیه الرحمه با عالم فرانس سر و کار دارد و در پنج سفر اطمینان راحت طلبش
 بآباد بجای خودش نشسته است و سطرعی زمانه است هر روز تخم تدبیری میپاشد لیکن
 نوبت بدر و نیرسد خلاصه آدم بیچاره ایست احتیاط خوبی دارد و دیگر آنیکه هر روز
 دیگر همی عمومی شما نوشته در داکل رسانیده ام یقین که رسیده باشد یا برسد
 همان خط سطرعی چند برای شما هم هست ملاحظه خواهید کرد حالا از طرف عبارت شما
 خاطر فقیر جمع است لیکن اندک خط پیدا باید کرد و برای تحصیل همین عمرست وقتیکه خط
 شد خط کجا و بداند که بهترین علوم علم تحصیل معاش و بهر رسانیدن ترفع و افتخار
 و اقرار است خوشبخت فرزندی که بزور بازو حق والدین ادا نماید از اطوار
 یبیار که چیزی خواهید شد بهر حال از فارسی حرف زدن دست بر نخواهید داشت
 این دولت نصیب هر کس نمیشود و دیگر خیر از کتاب حاصل میتوان کرد و این نصیب
 دست نمیدهد هر چند مشکل است برای شما پر آسان است زیرا که تسویدات شما همه مطابقت
 روز مره است آنچه در خطوط منویسید همین در حرف زدن بجا برید حالا هم فارسی شما
 قابل ندمت نیست اینقدر هست که کم حرف میزنید و در آشنای حرف زدن دست بر نخواهید داشت
 و این خوب نیست و دانی از همه چیز بهتر است امروز در اینجا مقام بود و فردا میم و کوچ
 زیاد و خیریت رفقه صد و نوبست منقسم میجایم این مرده و بشکلی آور
 طبایع منسوده و جبر قدرت فرزدق بلاغت سلیمند تعالی بعد سلام و شتیاقی
 از صد و نهایت واضح باد که رفقه محبت نیمه مرقوم بستم شهر حال متضمن صحت و نوبست

طاعت و بیاطاعتی و مرز و چنانکی شخص معلوم مشتمل بر عبارات ترکیه حلقه طوق کمر و صول
 خاطر ملتاق را تا اطمینان که طول ذکر شدن مطبل شناسی ابعاد باشد از زانی و دشت او
 بعانی باین یاد آورید با طیب اوقات نصیب کند این قیم اول کیشی یو کونین لار و ده طایفه
 ذر بر نه گیم قلمور اندیش سبز قلمور بر کون پوشش لار یو بالیق دین جغرافیائی کیشی
 یو لغاتی لار و کیم کیشی یو کیشی دین کوب لغور ابر و ر عبارت شما زبان انرا
 همه خوب بود صد افیرین و هزار مر جبا لیکن چون بنفوس مشق آن چنانکه باید نذر اید در
 صیغه با غلط واقع شده بود و این مضائقه ندارد و میشود رفته رفته صاف تر خواهد شد
 حالا هم از میرزا مغول بهتر بود بنا بر موقوفه عمومی شمار که چقدر زود و در شمار اینان
 آشنائی داد و بنحالی که ریب اینها را تا نایزین شرق موطن آن غواص داما جو عرفان است
 الا ویم استخوانها درین راه شکسته اند و سر منزل مقصود را بلد نگریه اند با غلبه
 کسبت و رسوم ما هست بملای پور رسیده ایم و فردا بر سر تپه اسه میرسیم و خط شما را
 مرزا پور نام مکانی رسیده بود حال از دود منزل شیر هم نیست و بعد ازین هم نخواهد
 بود و شیر لکر بر آید هم تعجب نیست لیکن لحوم خوردنی از قسم آهو و پا تر به کجاشاید
 بلیه ج... آج دست آید و دیگر آنکه خدمت والد ماجد خود از طرف من بعد سلام
 باید گفت که روز دود در و مانع نعمت خان عالی خوض بکار برده قطع بخواهیر اسی
 که مصرع اولش نیست ایو اسی چون کنم که انیر اسی شد سقط و قافیه شنا و کلام و فی
 گرد واقع شده بر آورده بر کاغذی بخط نستعلیق قطع نظر از زشتی و زیبائی آن
 بنویسند و آنرا و خط خود پیچیده زود تر بفرستند که در شکر من بر پیشتر هم
 خسی بجهت ایشان یعنی قاضی صاحب متضمن همین مطلب نوشته ام بحیث مل

که رسیده باشند و ایشان بهم جواب آن اعلم سپرده باشند تازه اینکه پیشتر ~~در~~ یک شهر دیگر
 پشماره مرزا مهد علیخان صاحبزاده و اصغر علیخان نوۀ جناب عالی تنها پشت خود شکار کرده
 اتورده بودند و یکی بخت و نه شد تمام راه که می آید نیمه پاشی شیر در پنجه پاشی چوبین شد
 یک پچه را جناب عالی بحضرت صاحب عالم نیروده کرده اند بلکه بنویسند میسرند
 ایشان در موسم زمستان تحمل که نزد حضرت خدیو آفاق روانه فرمایند مگر اگر چون خط
 تمامی رسید سوار سی جناب عالی از شکار مراجعت بخیمه کرده و یک شیر کلان بر فیل بار
 حالائی شدند و ایت بعضی سی و یک لیکن شیر امروزی کلا تر از همه شیر ها و سخت
 رشخندی بود یعنی هرگاه گله زحل خود ده از پا در آمد و بر دسی نیل حضور نشست و بهر
 تمام حمله بامیکرد لیکن طاقت حرکت نداشت آنرا کلبه ها از چار طرف بر و باریدن گرفت
 و در دهن گرفته آنرا از ولیده می ساخت و می غلطید و می خرد و میشد خلاصه اگر جناب عالی را بمقام
 الاشمال بگویند میر جدری از به خیرت **رقعه صد و سیست و ششم** منتهی
 که خط بهجت غلط موافق معمول دیر روز که نهم رمضان بود بعد یکپاس شب در خواب
 قدیم شما بطالعۀ فقیر در آمد آنچه نوشته بودید که غلطی در دو لفظ باعث تعجیل بعمل آمدن از
 پنجمی یقین است که چنین اتفاق افتاد منم از اول همین نوشته بودم لیکن مرا این خبر را
 سرور کاغذیت اگر شما تمام بر مان قاطع و صراح در سینه داشته باشید کمالاتی بر حجاب
 حاصل نخواهد شد البته چون میانه من و شما محبت روحانیت دلم خوش میشود لیکن
 بر شما خط خام که نویسنده را در بازار می نویسند بنویسید باز به تنگ نمی آید آنچه من آن
 سرور می شوم است که زری و شوکتی و نامی در بحیثان پیدا کنید و اقربای شما چیزه خوا
 رتخای شما باشند با طالب العلم و فضل مستمند که بذاتی نان می خورند و از احاطت مدد

خلق خدا میشوند پس بیاقت و رشادت و بزرگی انسان موقوف بر صفات حمید
 و سرکشان جمعی که بر خلق خوش و مروت و الفت وجود و حسان مجربان
 بر بدن خود ممنون می آید و برای خود مکر و دین و دیگر امور غیرت شاه پیر می
 به جهانی را مسخر کرده همین صفات پسندیده این چاک و چانه دشت لیکن آن جلیب که در
 فیض بسیار می فروخت روزهای ماه مبارک تا امروزه که بخیر روز شد بخوبی گذشته
 باشد آنچه باقیست این هم باسانی خواهد گذشت با محله خدا کند که زود از صاحبان
 بود و نوشته برسد که شام و پنج بامی خود را از شوی و وقت حصول اطمینان هر گاه
 را کار خود بدست از اینجا خواهد رسید خاطر جمع به وقت لیکن وقت فرصت از کار
 سرکار و دین کتاب و متوجه شدن باین خیر یا مضایقه ندارد بعد تشریف بردن شما
 یک دستور عمل منجم از اینجا خواهیم فرستاد هر چند که غدا من از سرکار هم بشنا خواهد رسید
 لیکن دستور عمل هم بعضی جاها و بعضی احوال بکار خواهد آمد حالا بهیچ قدر اکتفا میکنم که خود
 که در سحر و جادو و جوی قدیم بصحت و عافیت از آنچه دیگر نوشتن آن ضروری خواهد
 بعد این خوانم نوشت این وقت منتهی تشویش دارم سبب تردد اینک مزاج آقا صاحب
 سرا با لطف و جان آقا محمد صادق صاحب سواسی این دیگر چه نویسم که آن درجه علیست
 که اگر دین ما سلامت بماند و جان بر شو بقیص من خواهد شد که صد سال بگذشت
 و مکر ز نو که خواهند کرد شما هم دست بدعا باشید آنچه بر دلم میگذرد من میدانم
 مدد و نیت این احوال را بگویم پس بگویم و عجب ورمی بود که ما با همه یار و دوست
 میکنیم بهوش آورد و سوز نفس هم بر طرف کرد و شب زیاده از انشب بود و امر و
 در پیش نمیدانم که گفتیم پسندید که گیتند و خود بخو گفتند که مرزا امامی پسر خواج

قاضی خان است و باز گفتند که پیشتر خود بسیار انجامی آمدند حالا شاید دین تهنیه بوده
باشند پریشانی در جوی ما آمده بود لیکن بالا نیامد این قدر که من نوشته ام در چارچرخ
تمام کرده بودند و اوزان ایشان با وجود بردن کوشش مقابل دهن شان بکوشش
نمی آمد از ده سخن یک سخن بشواری بکوشش میرسید و بدقت فهمیده میشد عمل طایفه
برای ایشان حکیم تجویز کرده بود قبول نکرد لیکن دوسه دست که خود بخود در عالم
عشق آمد امر و زحمان باعث زغری شد برادر خدا کند که اینم زد و در چاق شود و مرا
این حالات دید و عجب المیست که ناگفته بلیکن چه باید کرد که این امر باختیار کسی نیست
و در سهیل ایشان است و او ام نشایند برای ضرورتی در حضور آمده ام اگر سهیل ^{عزیز} ^{میکند}
و چند دست اجابت میشود و امید صحت است از لاغری و نقابت چه بگویم که هرگز شناخته
نمیشود خطی در بنقده زود تر برسی آقا ابوالحسن صاحب که از فرط محبت زیاده از ایشان
در بلا گرفتار از باید نوشت احوال امروزه بلکه انیوقت که هنوز دوپهر زده اند نیست
ازین هر چه صورت می بند و نوشته خواهد شد امیر صاحب هم ازین سبب بسیار ^{مغموم}
پریر و زامیر صاحب و ویر و ز قاضی صاحب هم آمده بودند امیر صاحب اکیان میرو
که امروز هم برسند و تمام شهر مردم تپ کرده اند لیکن تپ ایشان عجب تپی بود
اینهمه دهنیت که ایشان صغری محض واقع شده اند این میوست را غور باید کرد
که چارچرخ روز دیت انخلا غیر و ندما از همین تیرسم که مباد افلوس بضم شود خدا
چنین بکند و دیگر حالات که در عالم کرب معاینه کرده ام چه نویسم که تفصیل آن در
کنجایش پذیرفت رقعہ صد و سبت و نهم مخفی نماند که خط بخت غبط
مر قوم ذیقعد از شکوہ آباد طحوف عرضه سیده مسرور ساخت آنچه از عدم قبول

مذرتان و نویان و دیگر عکله کچهری و اخلاق شخص معلوم نوشته بودید باعث اطمینان کردید
 نکرقتن نذر باعث مزه جتنا روتی دولت خواهد شد و شخص منوسی بقرینه معلوم میشود
 که باشند شاه جهان آباد است و اگر از جای دیگر است در آرمیان بر رک شده باشد
 چون او بمبائعه تمام شمار بر سر حیا واد و خودش بر موند هشتست مضائقه ندارد
 لیکن در صورتیکه زیاده از یک کرسی و یک موند و در آن مکان نبوده باشد اگر در
 موند و هم در اینجا بود لازم همان بود که هر دو بر موند و بنشینند لیکن ظن غالب همین است
 که آنوقت زیاده از یک موند نخواهد بود و الا شمار بر کرسی نمی نشستید بهر حال اگر
 نفرین بر شما و غیبت خاطر کسی بر سر خود هم نبشاند باید که غدر نکنند از خود و ترفع بر آدم
 صاحب غرت منع و عیوب است مگر که هر قدر فانی مجوز شود چه مضائقه از رفتن شما
 است بسیار خوش تادم در خانه سوای نور و خوبیدان جای نیست لیکن در آن
 دیدن شما میخواهد و بنور شما مطلوب مدتی نقاب خفا بر رود و در زیر که باز بکنید
 رسیده اید و تا رسیدن کلکتر نو ورق و مستحق بنجاها بنجا باید بود و بعد حصول
 ب معو چند روز دیگر هم بنجا پسر باید بود تا ایام فرصت در رسد و شاخت
 به اینجا بیایند دیگر آنکه کنور تن سنگد پسرایی با کلام باغشی معلوم در سر کا ضا
 رکلی دشت برادرانه موطوب بودند اگر در انضلع میرسد غرق بسیار در مقدر
 بیشترند لیکن از انقلاب فکلی آن باط بر چیده شد یعنی منشی مزبور استعفا
 مالوف خودش که بنگاله است روانه شد هر چند حکم صاحبان بود و بصاحب
 نمون سیده که فانی چرامی موجب استعفا نوشته است لیکن شدارش از
 مانده نکرد یعنی تا رسیدن حکم فانی بنیارس سیده بود و من دو کلمه که

مشتبه ذکر کنوجی نوشتیم با تهما و محبت غشی فرور بود تمام شد نمیطلب جناب مخدومی آقا
 محمد صادق خان صاحب بلاغت ثانی مطلق چاق و تندرست اند اطلاعاً بقلم آن رفقه
صدی ام پوشیده نماند که در جواب خط شما که چند روز پیش ازین روانه شده
 وطن غالب که رسیده باشد جواب بعضی سوالها از خاطر فراموش شده بود حال این
 نیست که قافیه معمول چون عمل و صنعت حاصل میشود استادان قدیم معیوب میشوند
 و حالاً متاخرین داخل صنعت گردیده و قدغن نموده اند که در غزل زیاده از دو قافیه
 معمول و در قصیده زیاده از چهار بنیاد آورد و لیکن کسی برین عمل نمیکند و در غزل زیاده
 پنج دیده میشود و در قصیده زیاده از اینها حاصل قافیه معمول ترکیب و لفظ یا بد و جزو
 حاصل میشود و آنرا معمول ترکیبی نامند اما آنچه بد و لفظ مستقل بهم رسد مثالش ازین شعر موجود
 شعر کردی و سخن تو کرد و دها زین هر دو چه حاصل تو کرد و دها چون در هر دو مصرع لفظ کرد
 بطریق تخفیس قافیه شده و کرد و در مصرع اول ترکیب و لفظ حاصل شده و در
 مصرع ثانی یک لفظ است لهذا معمول ترکیبی خوانند و شک نیست که کرد و در مصرع
 اول مرکب از دو لفظ کامل است زیرا که اگر بمعنی الکو حرف شرط است و لفظ
 و و بمعنی بهایم و سباع چون سپ و شیر نیز لفظ کامل و آنچه ترکیب و و جزو
 حاصل شود مثالش نیست شعر یکی در پیابان سک تشنایف و بیرون
 از رمل در حیاتش نیافت ظاهر است که تش جزو لفظ حیاتش است
 لفظی نیست که معنی داشته باشد و نون مفتوح که از نیافت گرفته شد آن نیز لفظ
 نیست که جدا گانه بیاید بلکه جزو این چهار لفظ است که اینها بذات خود مستقل و لفظ کامل
 اند و جدا گانه می آیند یعنی نه و نه و نی و نی در صورت قافیه ترکیب پذیرند

بدو و لفظ مثانی مستقبل بودن چنانچه روسی ترا شمع کشت پروانه مرابجان تو
 از حال خویش پروانه نه در مصرع ماننی معنی نیست آمده و آن لفظ کامل است و وزن
 فعیض نه ماننی آید همراه فعل ماضی چون نرفت و فعل مضارع چون میرود استعمال میا
 چون نیم نمی که خصوصیت نبی دارد مانند مکن و مرو به تمام شعر او اهل کتاب همیشه
 آرند و در روز مره اینجا هم نون می آید مکن و مرو میگویند مکن و مرو در روز مره
 زبان گشت لیکن اگر کسی در شعر پیار و از پیجری اوست تمام شد بحث معمول تر
 باقی ماند تحلیلی آن پیشتر مفصل نوشته شد مگر چه ضرورت مؤنث چهار گونه است
 حقیقی مطابق مرد مثل جمیع زبان مانند جار زید و جارت هند و م تقدیر مانند دارد
 که در اینجا اهل عرب فرض کرده اند که تانیث آن در کتب از جهت آن آمده است که
 این هر دو لفظ از لیث و دویزه بوده است اگر اریض و دویر میبود مگر استعمال
 میکردند پس معلوم شد که اینها مؤنث تقدیری اند زیرا که در تصغیر مذکر ماضی بوزن
 نر تاسی تانیث گویند ماضی آید سوم مؤنث معنوی آن منحصر است در لفظیکه آخر آن
 مقصور و یا مدوده بیاید مانند حیر الف مدوده و حمر الف مقصوره لیکن اینها
 در غیر ذوی العقول منحصر است و اگر علم که از ذوی العقول باشد یا صفت آن پس
 بطور مرد استعمال خواهند کرد وزن ابطور زن مانند موسی علیه السلام که برین وزن
 چه ضرب موسی در دست است نه ضربت موسی و مثل عذرا که نام محبوبه بیت در بخانه
 عذرا ضربت نه ضرب عذرا این مثال مثال علم بود مثال صفت مانند جلی باشد
 زن ماز را گویند و مؤنث سماعی محصور نمیتواند شد لیکن بحسب ظاهر چند لفظ دیده
 میشود عنای بدنی آدمی چون چشم و گوش و آب روی و پنی و دست پا

و غیر آن همه مؤنث باشد شمس و برجه یا یعنی آمده و قمر و س و هر چه مراد است
باقی خیر یا موقوف بر دیدن کلام شعری عرب بالغت است در مؤنث معنوی اگر کسی
ضمیمه کردیم بیاورد غلط نیست چنانچه در کلام الهی الفلک المشجون واروده چنانکه
بمعنی گشتی گشتیه آمده و در هر دو صورت مؤنث است پس صفت آن مشحون می باشد
دیگر هر جمع عربی و راسی جمع ذوی العقول حکم مؤنث دارد مانند قامت الرجال لیکن
الرجال هم درست است من فرق این مراتب در قانون مجدد بخوبی بیان کرده ام
آنچه متصدیان امثال شان می نویسند همه غلط و بوج محض است لیکن اعتراض بر نوشته
اینها میرسد مگر یک با محبت مغرط بهر شد اکا هاشم یار می شود بلکه خود هم در کجهر می بر کار
قانون نامه یار و بکاری نوشته شود بهمان دستور که مروج نجاست باید نوشت که
اینگونه عبارت ها در بخیری صاحبان عالی شان از فارسی و عربی رواج پذیرفته است
در خاطر آنها همین منقوش شده در صورت کسی که خلاف آن یعنی صحیح بنویسد
مخص میدانند مجبور اطاعت قوم باید کرد و هرگاه رنگ تحریر برای صاحبان هم
و شایان کتاب و صاحب قدرتان بر تحریر و محققان نخته شود از انقباض غلط و شکو
و بقیع احترام ضرورت تمام شد نمی طلب حال اینست که علم هر کس که حاصل شده است
فیض مطالعه کتب است در کتب مدرسه آنچه خوانده میشود قطع نظر اینکه باو اندر فهمی است
نمی آید پس صاحب شوق را لازم است که عند الفرقة با معان نظر کتاب را ملاحظه نماید
بعد متاق فائده دست میدارد این نیست از دست محنت می نهد بازده خیریت ر قعه صد
وسی و علم مستند به نحای صفایان بکلیه یکی دار الشطنت براعت و رجحان سلک
تعالی بعد ازین صفوف قشون عبارت پرسته تنزیهات الفاضلین تپا پوش معنی

منی شتیاق تازه و آرزوهای بی اندازه در میدان قسطاس تغلیس عاراج لنگاه اوس
 هیچ دریا موج پیاپی میسازم که در روز که بستان و هفتم شهر حال و از چهار روز غنیمت شرف
 آفتاب سعادت یعنی فرودگاه شکر نظر طهر جناب عالی دام اقباله ارض مبارک بود و
 به دایره دولت بهینجا شرف افراسی قرب و جوار آنست فردا باید دید لیکن غلبه برای
 غیرت بیاض فروق و حسان و رشک سببه معلقه شمرای بلاغت نشان کجاست
 اسلوب از اول تا آخر مرغوب جاذب القلوب کان کل سبط منزه من تجریدت باقی
 انفس النهار که چاشت کرده در از کشیده بودم تبو سبط چیر بند سی یعنی هرگاه واکر سیده
 یفات را خوش ساخت بمصر ای وقت تو خوش که وقت ما خوش کردنی بود
 عبارت این صحیفه لیاقت تحسین و آفرین دشت بخرال لک فی الدارین خیر و خطوط دیگر
 در آن چید بید هم دیده شد خوب خط و الدعوی شادای روز تحریر در آمد و خوب
 صاحب موقوف بر امر و زبوانیجت که یکی از دوستان صدرالدین محمد خان است
 والد شما مینویست که خطی از طرف خود می خوانش را لیه نوشته بمن بدید باین توقع که تمام
 آن از ادرف خط خودم روانه سازم با بجملة اصبیح تا اینوقت که دوپهر را زد
 انتظارش بر دم چون دیدم که نیامده مجبوراً رسالتی خط را بر روز دیگر حواله نمودم دیگر احوال
 مرین منو است که امروز هم خیمه در تیاره است و دوسه روز حرکت بخیال نمی آید تا دیروز
 شین سبب شده بود و امروزه ما شد صبحی که جناب عالی سوار شده بکنجک شریف بر
 پشته شیر بل گرفته و چار شد و بگلزنی زمین غلطید چگونه زنده ماند که مقداری
 نصیب نیم بود است پانته ازین باشد خداوند و میطرطیس علیه السلام اتی از مرین
 در بقیع گفته باشد و آنچه نوشته بودم که همیشه هسی حرف نزنید غرض این که هرگاه

صحبت با عمو صاحب خود مان خواجہ امیر خان دست و پا نوقت پر قدر کہ بگویند
 بگویند کو در تمام و زکیساعت پرون پایند و تمام وز در خانه باشند و بر خواجہ
 امیر صاحب چه موقوف است با جد امجد خود و عمو صاحب کلان ہم عین عالم و شش پاد
 و پدر شہا پس نعمت کہ از راه قنقذ با شمارف نینزد بلکه شرم بسیاری کہ دارد مانع است
 آدم بر طلب دیگر زمین بنیاد کہ از پنجر و زخمیہ کاه حضور پر نور است عجب صحرا سی و
 آب و آبی دارد کہ وصفش بزبان ادا نمیتواند و کافی قلمی یکد نقشبہ اکبش حضرت صاحب عالم
 بہادر دام اقبال بفرمایش جناب عالی نقشہ این مین را با سوار سی نو بضا صد و چہ
 ششیدہ اند لیکن بنور گردہ است در لکھنؤ بر ورق دیگر دست نموده پیش طغٹانہ
 خوانند فرستاد و یکگزیت **رقعہ صدوی و دوم شمع شستان و ش**
 بیانی و در سی سمانہ مکتہ دانی النعم اللہ علیکم بدارج البلقاء بعد سلام سنون و شتیاق روز
 افزون واضح و لائح باد کہ فقیر با و غدارم کہ ہر خط از شما ویرن نہر رسیدہ و جواب آن
 توفیق نص تکم نشسته از خط امر وزہ شما کہ مرقوم است و دوم شہر حال بود شرح مینویسد
 جواب خطی کہ رقمزدہ کلاک بلاغت سلک شتابناج چار دہم ماہ گور سہمی فقیر آثم بود
 بواجب رسیدہ غریز تر از جان من صورت نعمت کہ بتاریخ ہند ہم و متعین کہ خط سہمی
 امیر خالصا صاحب را تمام کرد و مازلفانہ فراغت شد آدم بحضور پر نور رسید کہ بر سر ستار
 نشسته نظر شما ہستم زود تر بایید کہتم خوب است عرض مکن کہ فلانی باری سنجار
 است حاضر میشود آنوقت سوای این چارہ نمیدم کہ قدر سی کاغذ از تختہ بریرہ و دوسہ
 سطر ی کہ حاوی جواب جواب خط شما باشد نوشته تو سی لفاظہ خط خودم کہ سہمی
 شما بود کہ ہستم شاید آدم پر زرن نیز شہر اللہ خان صاحب اہ کم کردہ خوشتر من

۱۴۱
من برین چه موقوف هست اگر من ده بار خط بنویسم و شما از تنگی فرصت جواب آن نتوانید من
از تحریر نخواهم داشت و همین توقع از شما دارم که اگر من جواب صد خط با همان گذارم باید که شما
شیوه تحریر از دست نبرید و یک خط دیر و زبر برای شما که بست و سوم و زور شنبه بود
به شتد از ارسال پذیرفت لیکن بر سر نام از سهو تاریخ بست و دوم نوشته شده
بعد فرستادن خط و در آن یاد آمد این خط جواب خط پیر و زده شما بوده است و عمومی شما
خوب شد که از بخار چشم ترسیده جواب خط نوشته خط شما یا خط والد شما بعینه خط شما
رحمت در عالم تماشا کشیدن چه ضرورتی که اینقدر خطوط شما با من نویسم و بجناب حضرت
تبدیل و کعبه همین آداب اقتضای سخنین بخدمت عموم صاحب کلان شما بگذارد پس السلام
انکاف کرده ام این سبب است که خطوط داعی اسمی شما مردم بعینه عرض بجناب قبله
اعضای نیاز نامه بخدمت وزیر صاحبست حق تعالی همیشه چشمان امیر صاحب چون
قرص نیر جهان افروز لر بر نور داراد و شکراب مولو صاحب و نواب صاحب
قبله دریافت نمود و عیش من تلخ شد و قلیکه تجامی آیم دریافت میشود که چه رود
سید خوب کردید که فضول ابروی شروع نمودید لیکن اینقدر سیکویم که حوال
ایشان بناید کرد و دماغ را ضعیف بناید ساخت و فرموده این سها در منطبق
بر شما نخواهد کرد و نشود که آنچه یاد گرفته اید همه فراموش شود و از راه رست کج
از نوچه قصود را غلط بکنید و دفعه واحده در چاه شک حجت که عادت است
بناید هر چند آدم فرین تقلید کسی نمیکند و هر چه بخاطرش میخورد آنرا می پسندد و
تبدیل بناید کرد و اینقدر که شما بنویسید مردم سخنانها شکسته اند و باین مقام نرسیده
این مجموعی خود باید گفت که آدم تر و یکبارج خسته و رقتات خود را از او

طلب نمایند طرقتانی هرگاه رفته من خواهد دید خواهد داد و احوال شکریست که در روز
 هم یک شیر کلان شکار شد و امر وزیر منزل با تیر اسب است پس فردا فردی نهر چو کا
 محط الزجالی مبارزان نصرت اندیش رکاب جناب عالی خواهد شد شاره اندر غیر
 القدر بر روز سه شنبه و نعل لکهنو می شویم و اگر این در گذریم روز پنجشنبه خود از دست
 میرو و دیگر خیریت **رقعه صدوسی و سوم** تو دعای المغنی خبر زمان فرقی
 و در آن سلیم الله تعالی بعد شتیاق و صبح باد که امر وزیر است و دوم شهر حال روز
 یکشنبه است یک شیر و یک شکار شد و خیمه بجای خود است هر چند پیش خیمه از وزیر
 رفته است خدا و اند فراد هم کوچ میشود یا شیر و یک بر می آید پس تا امر وزیر شش شیر
 بشمار رسیده لیکن غنم تحقیق معلوم شد که هیچیک از اینها نرسیده است تا وزیر وزیر
 میباشم که یکی نمر هم بود امر وزیر معلوم شد که همه ماده بوده اند اگر چه اینجا در هر منزل
 سیر و تماشای تازه است و در اینده خاطر حاصل میشود لیکن وزیر وزیر آبهای همزه
 معد و ضیبت مردم میشود و با جبار روی نهر جل و رقی ستاده است با جمله خدا
 صاحب عالم و جناب عالی را سلامت داید که داعی را از دولت ایشان آبهای سر دانا
 گرم و محرم کاری میرسد و در مرتبت شکری اختلاف بسیار است نزد بعضی خست که
 اینجا تا ثیاب و سیر یا بهر که بهوش سوم ماده و آبش همه آب خنظل است رفته از اینجا
 محمدی خواهند رفت و از محمدی بخیر آید و رفته از راه سند پله بلکهنو میروند و بعضی بزرگ
 ناخواه آید خواهند رفت و نزد بعضی چنین ثابت شده که از ثیاب و سیر بر کشته بهر تاج
 خواهند رفت خلاصه اگر بهر هیچ میروند سیر غمیت و و با سیر شتر هم رفته اند ثیاب هم
 فروایش والد با جد شما اینجا هم میروند رسید میر عوف علی در خریدن مینا خلی اهتمام

اتمام دارد لیکن چنانچه زمین سخت است همان قدر آنها چه طور برود و دیگر اینکه عرضة بخندست ملازمان
 لوب محمد سعید خان بهادر لغوف بنیط میر سید بخش علی باید داد که رسانیده بیاید ملک
 جواب این عرضة و جواب خط فقیر از مرزا محمد صادق خان هم غلبیده و خط خود لغوف
 باید ساخت و احوال بر علی صاحب اگر پیش عمو صاحب یا والد شما نیند پر سیده تا
 نوشت که بطرخی میروند و زاده راه سر انجام یافت یا لاتمام شد بنیط بخت و دولت
 شما در رقعہ صدوسی و چهارم خواجہ امامی صاحب ملک شد تعالی بعد
 اشتیاقها مخفی نماند که در روز که غره ربیع الاول ششم بخری بود و وقطه مکتوب شما یکی در دست
 جناب عالی و دین لغوف خط غلام حسین خان صاحب بدست آمد تاج الدین حسین خان صاحب
 سر در رقعہ فقیر که در آن لغوف بود رسید لیکن خط میان جهو در آن بنوده است معلوم
 که گذشتن آن در لفافه از خاطر فراموش شد حالا اگر خط بدو پریش شما باشد در خط
 پیچیده نزد غلام حسین خان صاحب بفرستید و اگر کم شده است بخواجه محمد صالح بگوئید که
 کاغذ خان بکشد که خط او را به خط او در آن خط دیگر بهمان مضمون مختصر نوشته
 بر مید که بدست آدم به ... گاه بیارند در خط خود پیچیده نزد خانصا
 محمد الکبری را بدوستان تمام شد تمطیل اینجامیکویم که در خط شما فقط چه چیزی تمام
 بدیده بود پوشیده نماند که چه شخصی بگویند که همراه خود احکام بادشاه برای امرای
 بابت آفتاب باشد خواه و نام ظلم خواه و نام ظلم هر چه بنویسد درست است و
 این برای شخص مخاطب و نام ظلم و برای غایب نام ظلم نبوده باشد رقعہ صدوسی
 و پنجم مخفی نماند که میرد که سیر و هم جادی الاولی روز چهارشنبه بود و
 لفافه خواجہ امامی ساکن بنارس نزد من فرستادند و در لفافه مذکوره عرضة

بنام خواجه بادشاه خان صاحب مخطی نامزد این حقیر و در خط و مکرر اسمی آنقا صاحبان بخند و م
نشان و کرکونگارام دین بدینا فر و شش بوده است خط خود را بمطالعہ در آورد و هر خط
بکتاب الیہ جدا جدا داده و رسانیده شد جواب از همه بزرگان طغوف این کاغذ
باید خواند از دریافت احوال مرزا امیکا صاحب سخت المی بدل رسید لیکن چون مر
جواد است شکل او زود ترسان خواهد شد زیرا که اکثر اوقات دیده میشود که آرم
و جوانمرد با خلاص رسیده است و دقیقه پزون از و هم مردم در رزق براسی او جنان
و امیشود که صد هزار ماده او ز له رباعی میکنند صاحب تو هم محبت پنهانی با و دارد
فکری برسی او کرده باشد یا خواهد کرد و نیز از حصول علم تحقیق حال قضی القضا
قاضی نجم الدین علیخان صاحب دل بدر و آمد حق نیست که اینک او دخت سیرت کجا
پیدا میشود نقل دیوان شاعر الله خان که ز و والد شاست هنوز در مقابل صحبت ز
مصنف آن روزی برسی دیدن من در حویلی چها و فی معنی بخانه جد مجد شامان
و از عصر تا سه پهر شب نشست من و قاضی صاحب کفیتم که برای چند روز دیوان بزر
که با نقل آن مقابل بکنم گفت چه فائده که این دیوان که من پیش خود دارم غلط تر از
بتصحیح این منم و قوف بر محبت سعی مرزا احمد شاست تمام شد این گفتگو احوال خانه بود
که اندو ماه بر طرف شده و سجان قلی پیکر غب که شناسی چهل ساله است بود و در
در تمام شهر رسوا نموده یعنی چند مجوسی پرش گفته که جابجا نقل آن برداشته شد و
سوا سی این کار دیگر این کرد که مجوسی بعضی اغره شهر گفته نزد خانم صوف فرستاد
غیر بی تامل آن مجومار از و طشانی باین خیال فرستاد که کونینده را شناسند
چون بر نیمنی مطلع شدند بجا نقلی بیک را طلبید پرسیدند که ایغیر تو خود را چه

بودی که این راه رفتی حالا با تو چه سلسله که بوزیم سبب انتقالی یک گفت که میانه من و شما کدام
 معامله دنیا بود که بر سر آن بجز میگردم انتقد گرفته قرآن را بر سر گذاشت که اگر من کبھی در
 صاحب گفته باشم قرآن مجید که مرا بر بند چون من درین روزها بخوانم الله خان کرده ام
 و انومی تواند که چشم مرا بکند ایند از راه صحن این بنابر گذشته است که بجز عسده خود گفته
 تخلص من خل نموده است تا بزرگان و بزرگ زادگان در پی آزار من شوند چون
 حاضر صوف بجز بعضی بکینا مان کوششین و دیگر اجله و امالی کرده بودند همه را بگفته
 جانفقی یک پیچ جل شد که این بجز با گفته خانزبورست و دفعه مستعد آن شدند که ملا می
 بر سر خان صوف نازل بکنند اینم و ازین خبر دست و پاچه شده و اما و پسر خود و دیگر
 خودش از در طر قانیها فرستاده با ساجح و زاری پیش آمده با بیان موعده و احلا
 غرضه این بلیه محفوظ ماند اگر در صفت الدوله مبعود کیا کنگ زده بودند از خوف جناب
 دام اقبال احدی مجال آن نداد که بخانه کسی آد مها فرستاده او را پیغرت بکند آدم
 نقاب کبابهای فرمایشی باشد که بچند کس گفته ام الی یومنا هذا احدی نیآورده است بر در
 شخصی تحقیقین بخت مایقه آورد و بودی رویت میگرد نهایت بهت و بیخ
 پرن نامردم را انتهای تمیشت هفت و هشت در نظر است این هم کران میدانم زیرا که اگر
 بی پیشش برت آید ز زانت و پس کردیم دیگر خیریت وضع و شریف در جویهای
 متر و خرم بهر میرند طر مجذوبه رقصه صدوسی و ششم نقاب
 بر خسته و با فرارندت سیکام شد طالع مظنه همت از رقوم پانزدهم شهر حال درین دقیقه
 فحقت و نموده و بهای صحت تمام شده است جناب خواجه محمد امین احرامی دام مجده کن
 بتر متناز نوع بشه بر سر تمام شده است جناب خواجه محمد امین احرامی دام مجده کن
 و نیز بهر یک و یک خدر علمی که در خط سابق بود و تا پنج سجد هم مانده بود و روز

وقت سپهر برقع خفا از غدار لبای وصول مستشمول رکش و موطا لعه آن غنچه دل انستاره
 شکفتگی جاوید در کنار تپا و پنا که ریب میگویم که عبارت شتبلر و فروره که شما میسید بر مبرم چو
 باجمله غنیه که در خصوص وقوع غلط ط از تحریر بر پذیرفته بود و مسموع و مقبولست چون داعی را
 آگاه کردن شما از صحت و سقم الفاظ و عبارت مرکوز خاطر است و در هر چیز با جملات میسریم
 غنیه میسم که در آخر خط امر و ده هم و در غلط بود عبارت مذکوره نیست لب باقی اینکه باعث
 پازیا و ازین سبب است که قلم بر نهشته غنیه میسم مخفی نمائند که غلط اول در ملا واقع شده و
 تحریر لفظ ذلت پاندا ل مجسمه است باز ای محبت اردین لفظ را این صورت نوشته باشید این غلط
 بشما نیست شعری ایراد و علمای پورب هم شریک حال صاحب اند لیکن آنها ملوم اند
 و شما پاک از لوم هستید زیرا که اگر بنیاد چاه افتد ملومست و ناپنا خیر اگر از شما غلطی سرزند
 مصائقه ندارد و از علما و شعرا و قوع چنین خطای جاش خیلی متعجب نیاید و غلط دیگر نیست که
 باعث زلت پازیا و ازین سبب است ظاهراست که لفظ باعث در نیقام کنجاش ندارد
 بمقتدر کافیتست که زلت پازیا و ازین سبب است و اگر لفظ باعث داخل عبارت باشد
 آخر عبارت چنین خوب است که باعث زلت پازیا و نیست این غلط غلطیست که
 صاحب طبعان فصیح بیان میفهمند کار هر چنان نمره چانه نیست زیاده خیرت اما بکیا
 یعنی عمومیت را بعد از سلام بگوئید که دیر و ز که بعد هم بگوئید منظم احوال شکر گشته
 اسمی آن صاحب در واکر روانه نموده شد رفقه صدوسی و مفتهم خواجسته
 دستگاه افصح الفضا و البغ البغا سلمکم الله تعالی بعد شتیاق حالی باد که ریمه بلاغت
 طراز غنی از صحت و عافیت و لطف خطایر صاحب دست شناسی و عی شتاق کرد
 تسدیش خیلی مخطوط ساخت آفرین صد آفرین پریر و زیک خط و یکر همی شانه شده

روانه نموده شد خواهد رسید آنچه از افلاک و مقرطیس حکیم مرقوم بود مقرون بصدق است
 چه کند خیارسی ندارد من نیز مجبورم لیکن بهر صورت رفتن او مناسب است اگر اینجا خواهد ماند
 نباه تر خواهد شد عمومی شما که فداایش سلامت دارد در خط خودش که سهمی اقم بود نوشته
 بود که خطی متضمن سفارشش انیر و بنام مرزا مغول نوشته خواهیم داد و خدایش خبری
 دیگر که رحم بیاری بر مساکن اردین بار در خط شما نفعی میم بود شاید از دیگر طبیبان
 گرفته اید صفا یان و نیتقامت و دستک و لاشه و شیرازیان بیاج استعالی میکنند
 بهم بدیت آخر زبان اهل عربان است زبان توران نیست و احوال لشکر بمنقدر است
 و در خط فقیر که سهمی والد شماست تحریر پذیرفته دوپاره در خط صاحب اعاده آن نمود
 تحصیل حاصل مشی نبود از بهان خط دریافت خواهید کرد و اینکه اکثر اوقات فارسی
 می نویسد خوب میکشید فارسی روزمره عجب دولتی است مردم در بند و ستان
 شکسته اند و کوچه مقصود را بلد نگردیده اند هنوز شما از خانه بر نیامده اید و متشکک خوب
 دامیه زد و فارسی یاران خواهید شنید قدر این نعمت خواهید شناخت یقین بدانید
 زبانش شدن امکان دارد ولیکن فارسی حرف زدن خیلی مشکل است اگر نه بار
 زبانه خواهد بود که این عبارت که شما بنویسید در هیچ خطی نخواهد یافت بخدا که
 این نامه کویتش زد کسی نیست زیاده خیریت اگر سید علیمان برای درس گرفتن
 خدمت والد شما بیاند از طرف من بعد سلام شوق بادی گفت که بیشتر خطی برای سید
 میرخان مغوف خط سهمی حکیم سیف الدین احمد خان فرستاده بودم تحمیل کردید
 بر همان خط سلام و شتیاق بخدمت شما هم بود و اینهمه خطوط که برای سید
 رسد شما هم ابراسی خود بردارید و بالاله امرت لایزال سوار در شناسی راه نفا

بر خور واقعه روزی می گفتند که فردن برای دستخط بحضور رفته است حالا معلوم نیست که دستخط
 شد یا خیر **رقعه صد و ششم** دیر روز که سیزدهم شعبان روز یکشنبه بود خط مرست
 مع عرضه که سی جل مجذوخ و نوشته بودید بارقه چند که جدا جدا بنام دوستان بود بمطالع
 در آمد خلاصه آن که من طلبیده بوده ام باید فرستاد تا ان شاء الله تعالی روزیکه می آید هم را
 خواهیم آورد لیکن یک کاغذ را تلف نباید ساخت و میخواهم که نقل غزلهای حال بایستاد و
 دیوان بجز برادرشانویسینده شود تا شاید محنت تنقید و غزلهای مشاعره حال هم بوالد
 شمار ساینده شد خباب مدوح در حاشیه دیوان نوشته باشند نزد شما فرستاد
 حضور نیست زیرا که اگر دیوان آنجا میبود مضائقه نداشت حالا چه فائده آن بار صحبت مشاعره
 از نضیق فرصت صاحب مشاعره منتقل شد و بعد ازینهم نخواهد شد فیهنم درین روز
 آنچه میگویم برای مشاعره میگویم و رفتن در مشاعره بیاسخاظر صاحبش عه بود حالا که
 ذوالقرنین هم مشاعره بکنند اراده ندارم که بروم آدمم بر احوال دیگر بدانید که سعادت
 در قوف بر برادر و پدر خود میسر پیدا بکسوسای نظام الملک صفیاء احدی از امرای
 عصر محمد شاه هم در شعور با نسبت نداشت لیکس حالا این نواب خلی غنیمت است ^{روزیکه}
 بر نداشتن اربس رحم بعد دور و زان پیاده نای ناکه را حکم کرد که بر خیزد
 از زن و مرد بهر طرف که خواهد برود و هر چه از نقد و جنس ببرد بر کسی مزاحم نشده باشد
 و سوسای اهل معامله مردم بسیاری از قیدیان نیز را شنود جدا جدا هم خلعتش
 پارچه کار چوبی مع سرچ و جغه و مالای مروارید یافتند و هر روز بر بار میروند و بایست
 دیوان خاص میشوند و از قرائن و آثار چنین معلوم میشود که مشاعره برای وزیر صاحب
 و امیر صاحب و قاضی صاحب هم معین شود درین عرض مدت که هنوز نگاشته

بنمیشده نوبت حال هزار با خلعت مردم کشیده باشد و قفل چهار روز است یا بیشتر که
 بدرگاه حضرت عباس سواری جناب عالی باین جبروت رفته بود که تمام بازار را نگین کرده
 بطور آذین بندی اجلاس غره در هر دوکان پهن شده بود و چند جادو راه بالا می
 نوبت میزدند و بر سر هر بام لویه بار قص میگردانند و سامان سواری چه بگویم که در تفرقه
 نمی آید از هیوج زیرین جواهر نگار وزیرن ماسی مرصع کار و دیگر ششم و خدمت که چشمک
 نذر دست همراه بود و از کثرت خلق قدم راه طی کردن برابر دو کرده مسافت بودم
 بسیاری در کوچه های بنین غلطیدند و ضربها خوردند و حاصل جناب عالی در تمام راه زرقند
 بهر دو دست بر لولیان و فقرامی انداختند و بدرگاه رسیده یکصد و یک اشرفی
 و یک نان طلا که پادشاه لایک سیر در وزن بوده است نذر کرد و بعد مرحمت تماشام
 انبوه مردم کم نبود آدمم بر احوال مرزا حاجی صاحب ایشان علاقه که خود در سرکاری
 صاحب داشتند خلعت آن منشی امیر حیدر شد و خودشان در حضور جناب عالی بنشیند
 بنابه الی را بر ایشان خیلی نظر عنایت است چنانچه خلعت هفت پارچه مع جقه و سرچ و
 ۱۱۰۰ روپای جلاله دار ایشان مرحمت شده شمارا در بغیر صد و سیصد
 معده شام نوشته اند حالا ایشان نمودن مناسب نیست بطور دیگر از طرف شما نوشته
 حوتم را و در بر رفته چه موقوف است من برابر هزار رفته هشتم روز کار شما درین سرکار
 موقوف موصوف و کوزه های درم نمکن بشیبه و فقط لطیفه غیبی بنشیند و رفته صد
 و پنجاه پندیده همانکه مرید و رقیب رسیده و سحر جادوی نادانی بوده و صاحب
 مردم تاج ایستادین خافضاج فل شهر شدند و با یامی صاحب کلان و مکانی از
 ساریت قریزی نزدیک بکوچه صاحب مروج خم و آمدند منشی امیر حیدر بحکم صاحب

مصرف هماننداری و دیگر کمالات است لیکن مصرف طعام از سرکار عیشی موصوف خواهد شد
و دیر روز که غره جادی الاخره بود در حلی مولوی حسین علی خان صاحب فقیر ^{ملا} ملاقات
شد تا دیر گفتگو ماند طعام هم یکجا خوردیم شاید اطعمه دیروزه از طرف مولوی صاحب
جدید شمارا داده کرده بودند که طعامی برای خان صاحب بفرستند من منع کردم برآ
اینکه زیاده از سه روز نهایت چار روز نگذرد و سوسای طعام صاحب کلان از
جایای دیگر هم طعام می آید و این صورت ارسال اطعمه بر بادوی زر خود است فائده طعام
آنست که جهان از آن لذتی بردار و نه اینکه نصیب اعدا شود هرگاه باراده آفات چند
اینجا خواهند آمد مضائقه ندارد و سوسای این میانه شما و خان صاحب رسم تکلف در کار نیست
اگر از اول معمول و مرسوم شده بود که هر وقت خان صاحب وارد شهر شوند طعام برآ
ایشان باید فرستاد و حالا هم مناسب بود چون پیش ازین در محرم اتفاق تنفیاده بود
حالا بی جهت غیر از تکلف محض صورتی نداشت نقل امروزه نیست که از صبح باران شدید
باریدن گرفت تمام آنها خصوصا راه کوچه اکل شد خان صاحب همین علت و نیز از جهت
رقن بلافاصله بعضی اجای آرزو مند که دو دو بار برای دیدن ایشان آیدند و در خانه
نیافته یا بوس برشتند بخانه مولوی حسین علی خان صاحب نتوانستند رسید اما صاحب
مخدوم برسی باز دید که دیر روز خان صاحب نزد ایشان رفته بود و در بخانه مولوی حسین
خان صاحب آمده سه ساعت کامل که یکساعت میندوستان نشیندند چنانچه
که خان صاحب نمی آیند و خیر هم نخورده بودند و در محض شدند حالا وقت عصر است که خان صاحب
اینجا وارد شدند و مشارالیهما خان صاحب دیده نزدیشان خواهند رفت یا فردا دم
تیره رخصت خواهند کرد خبر وانی نه بخانه دیر است لیکن باید بدیشق غالب همین است

است که فردا روانه شوند چون خانصاحب سراپا غایت عظمت و جبروت شما که درین روزها
 در اینهم رسانیده اید و کیفیت جمع شدن مردم نوی اعتبار در خیمه شما و دیگر چک و چانه پان
 کوزه منبهم از راه خوش آمد و زمانه سازی که شاید روزی بحسن سلوک پیش آید قدس
 پسته نیم آثار و کسری باشد در یک خرطیه برای شما فرستاده ام مناسب آن بود که
 دیوها بفرستم چون دیدم که جد شما سوا سی و دهها که برای دیوان صاحب طلبیدند و
 دیگر هم از قریب سسی برای شما فرستاده اند همین پسته که فکر دم حلوائی سودایان خوب
 لیکن باین خیال که مبادا بار سنگینی دهشته باشد از انهم دست بردار شدم مخفی نگذاشته
 و اعیان قبول باید فرمود و با قریب یک را در تنهایی بجای خود از طرف من باید فرستاده
 که قمار را کم باز و آئینده امیدوار اضافه باشد صاحب و الامتاق حق خدمت کسی
 بر باد و غیفر نمایند و زبانی خانصاحب است که صاحب و الاجاه خواجها مع رافع اب
 طلب خواهند کرد و عهده منشی کرسی بوردن نام ایشان مقرر خواهد شد تمام شد تقریر
 خانصاحب حالا بشنودید که هر چه میشود و تعلق بخت و اتفاق دارد و انچه باشد که آقای شما
 و عکله کجری هیچکس از شما ناخوش نیستند بالفعل که سه ماه آقا هم در همین ملک است بعد
 از آن ابر هر چه خواهد شد آنچه نوشته ام در دل نگذارید و خوب کردید که کبار این
 گذشته. مال عاریب جگانه زندگی نیست خدا شمار الاق با آن بکنند که دوستان گه
 سپ بلکه فیل از شما بعاریت برده باشند دیگر باجرای تازه سوا سی خیریت و صنع
 شریف نبوده است که بتجربه در آید پس فردا مشاعره است غزلهای تازه این
 نه بد رسیدن هم از ویر و زنجاس آمده ام دیگر آنکه دیر و زجر شما بچوبی تو تعمیر فرستاده
 انبای جزو خانصاحب ملاقات شما که این ملاقات داخل ملاقات نیست که

فرصت میشود خان صاحب نزد ششامی آیند زیاده خیریت رقعہ صدر و جہلم خانی
 کہ خط شام قوم دو آرد ہم صفر ۲۸ ہجری رسیدہ سرور ساخت روز بیدش شنبہ
 شہر صدر بود و در چند خط رقعہ ہی آقا صاحبان و کہ و کہنا کر حوالہ تعلیم کردہ اند
 تسابیل ہم خوب نیست بعدیکہ و خط چیری غیوشتہ باشید و بسیار غلبہ ہند ہی
 فرستاد اینی نہ جب برکت در زرق و سبب خوشنودی خدمت فرستادن این ہند
 در عین ضرورت اتفاق افتاد من امروز در جوی تو تعمیر آمدہ والد و عموی شمار اینجا
 طلبیدہ کہ مہتمل اطو بدیم کہ ہر کارہ واک این خط آلود و اینوقت کہ دوپہر نزدہ اند
 عمومی شما کاغذ ہندوی گرفتہ بنا بر ضربہ رت آتش دادن و واسی کھیما مرض شدہ
 بناسہ نہ نہ آنجا رقعہ کاغذ ریجیون دادہ مبلغ از مہاجن طلب خواہند کہ واک
 ہندوی پیام آنہاست یک یک پاوپیرہ کولی یا جشی رام در عوض میفرودہ خواہند کہ
 این در ما کہ شما میفرستید ہمیشہ میشود اینجا معلوم شد کہ در دنیا بہر چہ بہت زرا
 واسی بر حال کسی کہ نزد ار د کمالات رومی زمین اگر کسی جمع باتسد در دنیا بہر چہ
 ندارد زن و فرزند و پدر و مادر و برادر ہمہ شخص سخنی و صاحب مال اود میشد اند
 از تختاری مرزا ابو الحسن خان دیوان دل بسیار خوش شد چون مرد سینہ صاف
 خوش بہت و دست بہت بر قدر کہ ترقی برآید او صورت بند و دلہم شاد میشود
 از باعث بر خاستگی خاطر خان صاحب کہ مفر مانج آید جن جیتر خان ل برش غم و
 ما بہر کردیدہ باید دید کلاش ان بریر کنہ میانند یا استغوا داخل سدا میکند کہ
 ارشیاں بانند شام ہم بانیہ والا شویم یا نہ تہ بندہ میلہ پیش کردہ ترک نوکری نہ
 بنیابیاید خدا ز بہت آدم سخن نہ نہ بہت بہر یکس دل بنجا صاحب

موصوف باید نوشت که من در ترک علاقه رفاقت جناب از دست خواهم داد و برین
 نگرانی چه موقوف هست اگر مدخل هزار مانتصور باشد یک ساعت آب و ریختن خرم
 لیامای این زمین مثل عقرب میگردد بعد از آن بلبل خوشن خان دیوان نهاد و بگویند
 توره ترک علاقه باید کرد و الا آیتن انگریزی نیست که کسی بیاسخا طر کسی بگویند تو که
 ناید بکه ما خود میشو و ضرورت تحریر خط برای خانصاحب ازین سبب است که جناب
 شلور و بستی ایشان نگرانی بگذارید و مردم کمان برین که از بیم صاحب کلانتر تو که
 را که اشتد یا صاحب موصوف خود شل ایشان را طفل و مار سادسته جواب را
 هر چند مرزا ابوالحسن خان زیاده از خانصاحب با شما بذل محبت و شفقت خواهند کرد و
 رقی هم سعی خانم غری ایتمصور لیکن حق حسان خانصاحب که رفر ما زیاده از نیست
 موردینا اتفاقیست بران نازان نباید شد همیشه تمام دران باید کرد که زبانم
 انشوار زبانم بدمید و یکرا که در القاب بکنید و بر سر از خود زکتر بشنید محبت و شفقت پیش
 باشد لفظ شفق نباید نوشت قبله نوشته منبع غنا و جهان بخیزد و میدا بید نشویند و چیز رفته رفته
 بگویم رفته رفته عرصی سبی جناب قبله و کعبه از شکر نظر اثر مرقوم و هم ربيع الاول
 تسبیح و در و اید از من و بیارخ چهار و هم تقوی و سیر و هم روتی بر در شنبه که
 ببارت از دیر و زو باشد رسیده مسخر ساخت حق تعالی و بر همه اوقات درین سفر
 در با و از خط و دیر و زو چنین شرح مینماید که هنوز دوست ماه تشریف داشتند و
 الهی صاحب و الامنا قب عالیشان در همین اتفاق افتد خدا کند که در همین
 بون بدست شما بیاید تا اگر سیکه قرض که ز قه بصرت می آید ایمن شود و پرا
 به دستید و دلها را او شدی است و این و نیتقام تعجیل و اضطراب نام

لیکن شما نام خدا حال اهل زمانه را خوب میدانید و در دستاوردن باورچی چند چیز مانع
شد یکی به دست آوردن باورچه جوان خوش ظاهر و نکته کار و در صنعت طبخ
هم بجای خود انصاف بکنید که شخص صاحب این جامعیت کجا پیدا میشود و اگر هم هست
لکن نور ابدیه یا پانزده کی میکند و دوم نصیحت بزرگانست که آدم را لازم نیست که
بنحاله آقا یا امیر عظیم شانی سواشی آقا باورچی یار کا بداریا طبخ معرفت خود بیارد
این انور را بنده داروغه باورچخانه باید گذاشت زیرا که بیشتر انیکونه آدیان مشوم
و متلون الطبع و طفل مزاج واقع میشوند و رفقای شان دشمن یکدیگر گاه باشد که بعد طعام
خوردن وجهی در معدیه پیدا شد و تخمه یا میضه رود و دوزخ زنده همان مرض طایان و
باورچی و نمیش برود و بنام یا مقید شدند یا معرض تلف درآمد لیکن این اندها
در جاهای بزرگ مثل جناب عالی و ام قباله با و دیگر امرای بطبع متوجهست صاحب الا
مناقب شما و بزرگ و دانا و رفقایش نیز نیکو خصال اند اگر همه جابمین معامله با
پس باید که در دنیا کسی سبب نکر کسی نشود و بر باورچی چه موقوف شد متکلم هم میتوان
آقا را بهر بلاک کند همیشه دوستان برای دوستان بدایا از قسم حلیات و غیره
نیفر تند اگر همین و سوسه انگاشش داشته باشند ممکن نیست که کسی چیزی از دست
سی بافرستاده کسی بخورد لیکن ما اینهم حقایق این میخواهد که برای احاطه تمام که به
شتن و مقید نمودن آدمی قادر باشند باورچی نباید بزد و بدیده و پیش از خوردن
نیز نباید آورد و برای همین در دعوت چنین کسان زر نقد برای مصرف باورچخانه
است که همانجا پخته شود و نان باره برای این نفرستم که جوان و خوش ظاهر و ضاع
جایباید و اگر باشد هم بهفت رویه هندو اکی از دست میدهد و سواشی این طبخانی

و بعد بخاری و عهد ملک بدیده خود میکرد و چند روز است که پیرش نام شخصی عمر شریف را
از دست پنج نباشد و صورتش بهم صورت آدمیت پیش من امیدوار نوکری حبیب
والا مناقب آمده بودند هم رضی شده بودم و بخت هم که او را بهفت روپیه خرید
بنفرتم چون در میان ایام خط شما متضمن کج صاحب عالیجاه رسید و این اند
هم بخاطر راه یافت که مبادا اینهم پسند نیفتد اگر باز هم زری داده عرض نمایند مضائقه
و الا سخت فراموش است اگر چه شیر یکد و آونم که از طرف من رفته اند پولی یافته گشته اند
اجازت ندا و برای اینکه مبادا بخاطر طوفانی بگذرد که اینم و از گلهن و آدمهای ناکار را
باین تصور که زری بدست آرند و در حق من و حامی بخیر کنند بصره روانه شریف
باجمله اگر شما بنویسد پیرش مذکور را بمشایره هفت روپیه راضی نموده باشد که بخرم
والا فلان رقع صد و چهل و دوم مخفی نماند که بتاریخ مجدد هم جب خط حضرت خط
من رسید و مطالب مرقوم بهنم در آنجا نوشته بودید که شاید جواب بعضی سؤالات
مربط به نسخ یا بیشتر وقت تحریر خط و در خاطر شما مانده باشد صورتش نیست که من
تحریر جواب خط شما با وجود اینکه خط را برای همین سلم گذاشته بودم که آنچه استفسار نمود
در جهان توجه خاطر نشان شما سازم لیکن چه گویم که وقت تحریر جواب چنین خیال
که این خط را پاره کرده ام زیرا که محمد و موسوم هست که هر خطیکه از طرف شما میرسد
به رساله برای منیت پاره میکنند از روز و بپایه الا خطیکه متضمن مطلبی میباشد آنرا
بعد تحریر و به این بلا گرفتار میسازم چنانچه این خط را هم چون مثل برسوالی چند
نگاه داشته بودم از اتفاقات آنوقت چنین دروا گذشت که شاید حواله بقوت
نکرده و این سبب بعضی سؤالات را جواب نوشته شد و بعضی را مطلقا ناظر و را

جواب وری خط مذکور بجای که گذشته بودم از اینجا پید شد و آنرا دیده خیلی متأسف شدم
 قلم را برداشتم و جواب سوالها را در آن درج نموده حواله گوردیال کردم که بزرگ برساند
 چون رسیدن خط و رد واک آنکریزی از تعینات است لهذا نیوقت اعاده آن نمیکند و بعد
 ازین خط صاحب آید و اشاره از خط من که سوسی لفافه خالی شماست نخواهد بود و اگر آن
 چیز را خواهم کرد و الا محنت بجا چه ضرر و لیکن از شما توقع آن دارم که اگر آن خط رسید
 باشد خیر و الا باز در خط خود اعاده آن سوالها نمایند زیرا که بعد تحریر این خط شماره مقام
 محض ساختم و تمامی سوالها بنحوا نمانده است لیکن در آن خط بنده که لفظ سامی هیچ
 بودیم زیرا که تا در لغت احوال لفظ ویده نشود و نام جمع میگوید و در صراح احوال لغت
 بکمال اختصاص میگوید و همچنین در لغات دیگر الا در قاموس اینجست چند روز صبر کردم
 تا قاموس از خانه آشنای طلبید و دیدم لفظ اثناسی با اثناسی شلته باینصورت اثناسی هیچ
 جا بر نیامد و غلط محض است تفهیم است که متصدیان ساخته اند و اسامی با سین بی
 نقطه و شش الف بر وزن جمع انجمن اسم است لیکن در فارسی بزرگ کس هم
 آن جائز است و توقف و دوسه روزه در جواب خط اینجست بعمل آمد که تاج الدین
 خان صاحب در دست قدیم عارض بود خط جناب مدوح هم ملفوف بنحوا طایفه باید
 این بار در خط من بندگی بفرزاجاجی صاحب بنویسد که اگر اوقات از دست بجا آید
 میباشند و دیگر موضع و شریف خانه بعافیت هستند من درین روزها برای دیدن
 والد شماره بودم و چهار شبانه روز اینجا بودم اگر چه شبها اینکمان بومی خود
 دار و دووانه نظر را از دیدن سبزی درختان شیر حاصل است لیکن آن جمعه و چه
 شهر گزایاده خیریت رفقه صد و هجدهم و سوم نوزدهم می باشد

الله تعالى بعد شتیاق زیاده از تحریر و تقریر واضح باد که دیر فرکه و آواز و هم رنج لا
 سته^{۱۲۲۷} بحر بود مکتوب لنواز دلف عنایت نامه عمومی والا قدر شما که مرقوم نهم شهر
 بوده است در سعادتمند عازده طراز رخسار نهند و وصول شمول کردید و بضموش فلین
 نشین کردید روانی عبارتش تمامه آب زندگی بود لیکن بعد ازین از دلف که در
 مکاتیب یاران مستعمل است و شما از عدم متبع لغت مجبور را حراز ضرورت یکی اینکه نو
 م که سرفراز نامه ملو از اخبار اخیار صاحب من اخبار جمع خیر است بنشدید و این لفظ
 صفت ذوی العقول است نه صفت غیر ذوی العقول و خبر بر کرد داخل ذوی العقول
 نمی تواند شد و مایه مقابله این عبارت از کلک بلاغت سلک شما شایسته
 بود که شرف صد و رنجشید و ریش فکار دل را اشناسی مریم طهینان کرد اندین
 این تبیین و آفرین است لیکن همین لفظ فکار که صفت ریش واقع خرابی کرد و پو
 مانا که ریش بد معنی دلیکی زخم و دم صاحب زخم را کینند دل ریش معنی دل
 خرابی است و صوف و ریش صفت آن و ریش دل معنی زخم دل می آید و
 این تا پیش معنی ندارد و ظاهر است که اگر ریش را مضاف و فکار مضاف الیه
 و آیه نیمه مفید معنی نمی دهد و اگر فکار را صفت ریش بدانیم باز هم همین حال دارد
 و این تا با مخصوص بهمانیت اشراف از منشیان صاحب دعوی و بنیقا نام
 و این تا مخصوصا در فکار اخبار که در رقام کانی دیده میشود که بغیر همه
 جانشینی فرعون و نمرود را سرور اند لیکن چون شما دهن خوبی دارید و وقت
 الفاظ ملاحظه و پدید شما بیکر یکی بلکه حقیقت صد و این اغلاط از مثل شما
 و این تا حسب نزول از نامه اعتبار است دیگر آنکه سوا سی خط میان کلمه شریف

محمد خان که جواب هر دو فرستاده شد هیچ خطی ملفوف خط صاحب بنده و کجواب آن از دست
رسید امیر صاحب نوشته اند که جواب خط غلام علی خان نرفت تاوند خدا شاهد است نه ^{خط}
میر سعد الله خان بمن رسید و نه خط غلام علی خان شاید از سهو و خط ز پیچیده باشند ^{بخط}
باقی قصص چهارست حالا سرشته مثلث یکم درست می آید نم نیست که راز و خبا بیا
دام اقبال این بود که از تیر اسی که نام دهی است بر کنار برپه کاسوای تیر مشهور
که معبر کبابا که است بلکه نمور گردید و لیکن باطنها رجوع پس و هم موافق عرض حکیم همد
علی خان بسیم مبارک رسید که در جنگل سرتیه که دیر و ز مضرب خدام دوست شد
شیر بسیار است چون خود بدولت عاشق شیر شیر اند با نیطرف برشته اند ^{بخت}
در مراجعت تعویق واقع شد بی اغواق و غلو میگویم که دیشب شب ماه دیرین میدان
لطیف دشت که کیفیت آن امریست جدا بخیر و تقریر ادخالت و جامی شاپید تمام
فرش نور دشت دیر و زهم دو شیر و یکر شکار شد و یکتای و یکر شیر حالا بلی
بجده باشد چند روز ویرجاکت است بعد ازین باید دید خبر حوام است که برای شکار
افعال از گهاگها عبور خواهند کرد لیکن بدل منجور و زیاده خیرت رفعه صد و
چهل **چهارم** بیان امامی صاحب سلم الله تعالی بعد سلام شوق واضح باد
که دیر و ز که چارم ریح الاول ^{۱۲} سحر بود و از ریتا بهر کوچ سه کرده یا چاکر و به
نه کمیتی رسیدیم اینجا چو بنوده نام جانور کوچک پر و ز که تیر آن در یک سنا
اوم و افتا میسازد و علا جش درای پر و زاج سیاه نیست با نیطریق که از ابر
فلان گذشته فلان را بقوت تپام بکشند تا زهر آن از بدن بیرون آید بسیار
لیکن احمد شد که یک کس اینگونه نگریده قاعده این بی پرست که خود بخوبی نشینند

نیز یافتیم که نیر دوست کسی نیاید خلاصه امروز در اینجا مقام است و فردا هم بمقام
مقام میافتد میشود و در مزاج و شمنان جناب عالی دام اقباله قدری صریح نمیشود
به و اینجهت تمام راه بسوئی پاکلی داخل سرفاق دولت گردیدند لیکن امروز فصل
است صبح سوار شده در دوازده کلاه تفنگ انداختن و دوازده بیلدیرجی شکار کردند
پیر و حضرت صاحب عالم بهادر چند و پیاز بهر تهره با و نجا و لوز پسته و حلوی
خیابانی پخته برای جناب کاهن آماده بودند امروز پنج شتر مرغ و الوش در سوار
نمزدارینند خلاصه صحبت بسیار خوب است اگر آسمان چشم نکند امید است بیکر الله
والله با جد و عموی شمار و این سفر بسیار یا میکنم بی شایسته اغواق میکنیم که این
مفرت عجب سیر است که روح را تازه میکند خدا نوب و زیر الماکب بهادر را
زند و اگر دوازده کسی نمیشود شخصی عرض کرده بود که امروز خیمه بفرمان
و این بیلدیر... رساندند که اینجا بسیار گشت طر فانی باز بر سر ساندند که سقا
مقامه آنها می آید اندر شاد شد که من برای خط نفس خود میخواهم که خلق خدمت
شده و رسد و باشد که این نیت پروری که در مزاج جناب عالی یافته میشود شاید
امری نام... شد و الا اما... وقت اینچ نسبت با ایشان نیت و بنوده و این
... مرند و او چه عذر... ستم سولری رتبه عنایت میشود و همچو در کار
می آید برای کسی که تیر... چو پادشاهین است و دوسه روز پیش ازینهم که خیمه بکنا اتفاق
می افتاد و جای شگفتی داشت آنروسی آب چه قلهای خوب شبیه بود لیکن
که به و بسیار و دوسوی این مامور را با بختی... سر و کار و قلم خوب برای خود
... که خوانده شود و کار است با بجا این قطع نمیشود طرف راست

از آنجمله ای بلکنو هم میرود بقول یاره از عوالم خبر مر حبت هم مر هم به میدید و دید
خطی بتمام منوجی بسر لاله فقیر چند بهاجن لغوف است بخش علی بایه گفت که بر سر خط
که و کانهای قصابان در نجاست رفته حوالی لاله فقیر چند خراخی حیدر یک خان حقیق
نموده این خطر انز و منوجی باز ناده خیزت ر قعه صد و چهل و پنجم
خواجہ امامی طالعمره و در خط شمایکی پیشتر که در ان احوال زن ضارب شوهر خود
مرقوم بود و یکی دیر و ز که بست و یکم بود و رسید متن برای اینکه فاعده تامه شاید
بر کاغذ کانه شرح قعه می ششم اگر جای خود آید قعه ابا کاغذ متن مقابله خواهند کرد معنی عبارت تا بخونی در
خواهد شش پن صورت که لفظ اول قعه ابا لفظ اول شرح مقابله کند و لفظ دوم ابا لفظ دوم همچنین سوم
ر ایا سوم و چهارم ابا چهارم و جای که مطلب از الفاظ خوب بر بنی آید از نجاست
پیان کرده شد حال ایا سناطر شمس ترجمه لفظ زیر آن لفظ ثبت شده لیکن در صورت
معنی عبارت در بعضی جا خوب فهمیده نخواهد شد بهر صورت شمای جای خوب خط
بکنید البته اکثر معلوم خواهد شد هر چه معلوم نمیشود خود آمده یا خواهد بود و باز
خود بنویسد که شرح آن گناشته آید و احوال لشکر نیست که در غنیمت کوچ بر معرکه
کلمات که پل آنجا بسته شده رسیده بودیم کم مقام در منزل پنجم و یک در منزل او
اتفاق افتاده بود اینجا که آمدیم خبر بود که برای سانی گذارده بهیر از پل در مقابل
خواهد بود تا دیر و ز که بست و یکم بود پیش خیمه ما و بهیر و بهاب بسیار آنرو می آید
بود و امر و ز خبر کوچ گرم بود لیکن دیر و ز وقت دو بهر جانب عالی از شکار می کنند
بخانه صاحب کلان چایانی اتفاق شد و بعد از ان سه کتری کامل خلوت ماند
از آنجا که بر شتند حکم بیان باقرین و تحمین رسید که پیش خیمه ما و فیان و دیگر سبب

مطعون نمیشود یعنی وازار باید که کاری نکنند عقالا و را دلیل دانند با عوام هر چه بخواهند
 بگذشت باشد هزار شکر میکنم که شما اینجا نمی آید اگر بطریق رخصت بعد چندی اتفاق افتد
 مضائقه نیست و الا بر کمی پیشی علاقه نظر انداخته نباید آید چنان کم و زیاده میشود
 فی الواقع و ایلان نسب را هیچ دست اندازید و میداند درین عرصه سوا می این عبارت
 که منافع آنها تعلق از این دارد و غلطی نبود زیرا که تعلق بآن دارد می بایست حالا
 محسن بفضل آبی حق است خاطر شریف جمع باشد عند الفرصه گاه گاهی رسم تحریر
 با آقا صاحبان مخدوم هم جاری باید داشت اگر چه پستیان در بند رسمیات هستند
 لیکن با رسم تقاضای محبت بین این خواهد و کنکار ام جی خود را فدای شما میدانند
 آقا صاحب کلان نام خدا حالاندرست و از پرستار کناره کزین انداز قسطنطنیه
 شیرینی و میوه فصل هر چه بدست می آید میخوردند و دیگر خیریت رفقه ^{سید}
چهارم و هفتم شام و بروزه و نیم بیک ^{که پیش} و بغل و ^{البرین} و ^{نظایر} و ^{چهارم}
 محمد در دست همراه بهلبانی که زر نقد بها جان از بریلی آورده بود و اینجا انداخته
 چون سزنامه اخذ نمود و نگاه بر جسم بیک کرد و منتم که شاید نیز موصوفت
 قرب را بری من فرستاده اند بخاطر این بود که همراه من بهلبان مستر و سازم
 زیرا که من عادی این چیز مانستم لیکن چون شرط بطلان در آید و فرستاده میشوند
 که دو جفت کپیس که چهار عدد باشد برای نامر بکنند و فرستاده آنوقت نزد
 بای کفتل و باقی ماند چون از بهلبان پرسید که این خود سه تا است چهارش کجا
 گفت بعلت محصول پرست که در شل انگریز بهادر جاست سرکنار و ریاسی کنکار
 پیهمی که باشت گذشتند و سه رویه بودند که فرو ابر کوز مذکور و سه آراهم

اینکه بنام خداوند یکتا و کوا و بریح فراموش کرده بودم اینهم آمده بود و مقتدر بر
 صاحب کائنات آمده بود ویر و زهرم که بداری از پیش سر ادق دولت حضرت شرف
 زاده که شسته بود اولیست خواص خاص کرده بودند لیکن هنوز ملاقات نشده در
 زارنده رقعہ صد و پنجاهم خواجہ امامی صاحب کلمہ اللہ تعالیٰ
 بیاسخا طر شاد و مقدمه شیخ محمد حسین عرضی بجای معلوم فرستاده بودم آنچه و خط
 شده است را رقم را از اول همین کمان بود لیکن بیاسخا طر شاد نوشته شد نوکری در
 سرکار ایشان خیلی مشکل است کاینکه این سپید کار را ندیده اند بوسه دارند و
 آنها که نوکر اند در فکر ترک بسیر میزند لیکن توقتی که در ترک نوکری رو میسوزد نسبت به
 تیامدن نخواه است و در انتظار بر آمدن نخواه اول نخواه دیگر جمع میشود و بچار ما
 اول نماز دارند که از نخواه دست بردارند رقعہ صد و پنجاه و نیم
 سبب اجب سلیم اللہ تعالیٰ فانه ترکی را که خود بغض نقیض تحریر فرموده
 رضایر نیاجاب برای مطالعه بدید خباب مدوح ویرن روز مالعات جا
 زیت را تصحیح ساینده یا و میگیرند و عبارت هم کم کم بطور خود مینویسند
 یا بصیحت متنب هم خطی بردارند لیکن اگر آدم خباب مدوح بیاید آدم خود هم
 آن آدم کرده باید فرستاد این از برای است که شما آدم نیا از خباب نمیشاید
 و لا ینقہ رسی برف درشت و این رقعہ هم برای همین نوشته شد والا اگر خباب
 مدوح خود و یا این میطلبیدند حاجت بر رقعہ هم نبود زیاده خیریت رقعہ
 نذر و پنجاه و دوم خواجہ امام الدین سید فندی الاصل سلیم اللہ تعالیٰ
 مسوده چنانکه تازه رسید دل بسیار خوش شد صد آفرین بلکه هزار مرصع

کو پیشی باز و تیکر و بعضی مقام پاشی شماندی نشی. دست ایسم اربلب عدم ~~حاج~~
 نقد رجا طوشتی باشد که تعریف بر سکه در کتاب ضرور نقد نام آن شخص بعد
 مشتمله مرجع و ذکر میکنند اگر چه طلب در تقدیم نام او نیز حاصل عیش و لیکن پسندیده تر
 نیست که هم مدوح بعد نصرت مرجع مذکور نمایند این چیز را داخل غلط نیست بلکه
 از عدم معرفت تحریر دست میدهند زیاد و زیاد **رقعه صد و پنجاه و سوم**
 بمیان امامی بعد سلام شوق و ضججا که خط شام قوم چار و هم شهر حال امر و ذکر
 بقصد هم ما مذکور است رسیده مسرور ساخت عبارت خط قابل تحسین آن فرین
 بود لا دور و واقف غلط واقع شده کی قاتو قفاق بمعنی خون نخین بجای قاتو قفا
 هر چه و در ترکی قاف و کاف یک است لیکن تو قفاق بمعنی زانیت
 و تو قفاق معنی نخین و دوم در مرجع امیر صاحب این نقره در احوال ^{طیلس}
 نوشته اید امیر صاحب کو چکل دل هم که خدا خاکی ایش از ابراسی رحم بر صاحب
 است واحد و شش و اذند چنینی بایست که خدا خاکی ایش ^{بسم الله} را آب چشم بر لب
 عزیزان برشته است و آنچه از یکسی مرد معلوم مرقوم بود آنمرد که راشانش خنایه
 سخت تجنست من یازده روپیه برای خجج براه با و داده آمده بودم شش یکبار و
 یکبار لیکن چون شیوه فقیر مراعات حال بنی آدم است هر آنمردی باشد یا حلال زاده
 او را نیز خواه رست خواه دروغ شنیده رحم میکردم همین طریق مردم صد ما گرفته
 و هیچ یکی از اینها آشنای من نبوده است لیکن سپهری شولان ازین جن سلوک پیدا
 که طلافی از راه دوستی با سلوک پیور زد و نمیدانند که من شناسی صاحب غیرتم
 که ایشانشم **رقعه صد و پنجاه و چهارم** هر دو کاغذ مرا صاحب تعویض

به پادشاه صاحب کفتم ملازمان آقا صاحب زر مذکور با و داد که بسیار از او گفتند
 معلوم شد که که بسیار در روپیه پانزده شته بود که جایجا و انبار شده بود عینک بطریق
 مذکور و در میتواند ششین همین فرینه معلوم شد که میرو صوف کپسها به باجی دادها
 و آن مهابن در بمل خود که شته تیجار و اند نموده بهلبان حرامزاده این حلیه پیش
 نامری بدست آید و الا محصول چاک کپس سه روپیه میتواند شد خوب از باجی
 مایه فانی این احوال اخواسیم نوشت اموز ناهرسنگ بنم آمده اند بر کپس این
 ایشان نموده هر وقت که کپس چای می آید آنهم سپردشان خواهد شد بکروپیه
 بعه بر آورده باغاصاب میداند که این را یکپیه و دو روپیه باقی از خانه خودم
 آقا صاحب نکند قند بجان شما که ناهرسنگ هرگز مرد طاع نیست کاهی اشاره دنیا
 به ثانی که به یکا اینقدر بی پرواست که خط هم نمینویسد میر صاحب از طرف خود
 به خط میر صاحب برای ملاحظه میرسد بعد مطالعه پاره باید کرد
 به خط مولوی میر علی نقل نسخه در دشتان نوشته حواله رستم بکنید و اگر نوشته
 نیت باشد دوباره چنان بوسید من یاد دارم که شما پرور نوشته بودید
 به خط میر صاحب بر خیمه خورشید نظیر مخفی نماند که درین و مال که بهیچ بخت
 دشت و رق که یخ و کامل باشد پر از شعاری محمد صادق است و شش ورق
 یازده ورق به خط میر صاحب هر دو را بخونی نگاه باید داشت و یک بند کاغذ چاه
 به خط میر صاحب و یک دار و همه را ردیف دارد در حاشیه دیوان باید نوشت من
 به خط میر صاحب میر و شام که بر میگردد من در نمایم این شعاریان
 از نمایم پس پرور غزل اول گفته بودم و پرور و غزل که بعد از

اول نوشته شد و منزل رویت ندانست پنج شنبه در دیفلسه
 هر دو روز اتفاق افتاد از باعث بعضی سوانح از آنجا
 رفتن بخانه میان آفرین و اخلاط آن سید که فردایش نسخه نو کرده بودند
 غول تمام شد شما بمن پنج شمار بنویسید من ابیات باقی گفته خواهم نویسانند و هر چه
 بگردست میداد آنهم نوشته خواهد شد **رقعه صد و پنجاه و نهم** نشی طلیق اللسان
 امام الدین سمرقندی که رشک صفایان در محاربه زبان اند دریافت نمایند که
 امام مرزا صادق خان صفایانی در لف خط خودم که سبی والد ماجد شماست فرموده
 لازم که بخش علی را طلبیده بگویند که بخاطر متصل حویلی میان آفرین جاتیکه گیرور
 مرزا اقلیل ترا طلبیده بودند رسانیده بیا بلکه نام مرزا صادق بهم نشان آید
 و اگر بحسب اتفاق حاجی رفته باشند باید گفت که خطر احوال پیر و کسی مانده در
 و مردم در وازه صاحب خانه میباشد حواله نموده بگوید که یک شب
 قیلت هرگاه آقا صاحب بیایند خواهم داد و دیگر اینکه پرور جناب عالی فرموده
 اشرف علی خان را که لباس الگیزی می پوشد برای و ریخت خبر فراج جناب حضرت
 صاحب عالم فرستاده بودند این اول روز اتفاق افتاد و آخر روز مرزا اشرف
 وار و عریه آنجا که نائب رمضان علیخان تینک آقاسی است باد و از و کلان
 زکل کلاب و چیل و ده بز و ده چکره آرد و وال ماش و پنج گاو و مرغ و طیغ و شتر
 پنج بکر ساول فرستاده بودند خلعت بمشاریه میداد و یک حضور نکرت و سوار
 نیست که امام علی خان را جبه ضلع نه چکره غلامه پنجاه بز و سبست پنج گوزنه و مرغ
 نمقدور ساول و ده گاو و پرازی پنج ضیافت حضور بنابهالی کرد و بدو بناجاء

رستم خان باید نمودن و ناهب سنگ بعد چاشت آنجا خواهیم آمد آخر روز شمار همراه گرفته
 باز اینجامی آیم و کاغذی غیر از کاغذ مزاجی صاحب است آنهم در جردن
 انداخته ام من خود آمده دریافت میکنم رقعہ صد و پنجاه و پنجم پوشیده
 شد که میر عبداللہ پچاره بتاریخ بخت و نهم جادوی الاوی شسته بجز روز و شب
 و حیاتی نوقمیه بض سل ردق رحمت الهی پیوست از نه ماه این عارضه داشت
 و چون میریها کرد لیکن خوب کرد اگر بر میریم میکرد چه میشد با اتفاق اطباء کسی ازین
 تبار با جانی نبرد دست طلا بخت بود و ماه در حویلی نوبس میر دومی گفت که
 بواسطه اینجالبه ارباب من موافقت کرده روزیکه مرد از یکپاس شب مانده سر
 غش کرده بود و فواق شروع شد یک و نیم پاس روز باقیانده جان بجا
 نرسید پیش روی در روز و همین حویلی کیمه فقیرست از چهل سال فقیر بود
 درین نیمه میر و سال گذشته قضا کرد حالا کوچک ابدال او مالک است پنج و سه ماه
 داده آنرا خود بر برانی قرب در کیمه مذکور دفن کردند اگر چه غم مردن او نظر بخوا
 بجهت راحته این ساخته لیکن دانش تا ویر بعد مردن با او چسبید و در شش
 خود را قدر بنال زد و خوب یک قالب ریگ شده بود طبیعت مجسم بر چند روز تا
 در حیطه یافت لیکن باز در غذا خیزی بد پریشانی شد و بیماری عود نمود و الا فضل
 مانده ... من مرزا فتح علی برادر زاده حکیم شفا علی خان است این بود احوال
 و ... این طرف مدت سوا سی و دو شانه برنجا کشیدم لیکن از کنگره
 ... من خود پوز به هم که خوردم بخوبی هضم شد از بعضی خیر یا منور بر میر میکنم
 بان ... وال ارباب دلال میر انشا الله تعالی بعد چند این را هم بخورم حالا

عمارت چهارانی هم قابل دیدنت صبح و شام اگر کسی بالاسی بام خانه که هشت فتر
 عمارت باشد و نگاه آنجا برسد تباد شود و مرغ مانی و کنارستان چین در نظر
 جلوه مینماید با وجود عدم رضای مردم باز آبادی درینجا بسیار شده است و در
 حضرت صاحب عالم بهادر بایامی جناب عالی و دوباره تماشای کوپهی و کلبه شرافته
 بودند بنهم در رکاب بودم بعد رجعت باشاه حضور پر نور چند بقعه در وصف آن
 بتحریر درآمد نقل آن پیش والد شماس حق تعالی شمارا بکام دل رسانیده اینجا
 در خانه همه آدنها چاق اندر رقع صد و پنجاه و ششم نسرین نوبهار نشا
 پروازی و غنیب شاخسار بطرازنی حفظکم الله تعالی یقین کلیست که بعد آمدن فقیر
 باین طرف ششم فارسی بطور خود باعمومی شفیق داشته باشید منم در دو سه روز
 می رسم لیکن خدا کند که باران بایستد کرد و غبار هست اما در که چاه است البته
 خیلی دشوار خواهد بود و آدم بر طلب چهار مار و یک ناس چاقی رکیب می زند و
 انگور و چند ناخوبانی و قدری پسته و کشمش از حضور برای من آمده بود بخشنه نزد شما
 فرستاده شد باید که بطور مناسب میان خود ناخصه کرده بیکرید زیاده خیریت کرد
 آنکه بعد تمام نمودن رقع بیکرانی کیلکه که سیزده کیلکه دایره غایت شد اینهم میرسد رقع
صد و پنجاه و ششم خواجه امامی صاحب طاهر کم امروز که بستم و یکم شحال
 شبیه است بر نهز مشهور بکند و کانا لا بکوج پنج کوهی از منزل دیروزه رسیدیم برود
 پنخشنه تاجمه که زود ترمی آید و دخل شهر میشویم اگر چه دیروزه هم این احوال کنارش
 پذیرفته و سواي این مرحبت بشک چیزی نیست که بر کسی ظاهر نشود لیکن کبر از حال
 خود بخصو صان خودش خبر مید بر زیاده خیریت رقع صد و پنجاه و ششم

و بدین نامی صاحب سلمه الله تعالى اشتیاق سوگند معلوم بود چون گیم خواجه حمید بن خا
نی ننگ یازپ ایندی گیم ایندی فرخ آبادیانی روانه بود و زمین لیکن حال بود و گیم
پسر بود و در آن درخت یا دوشین آنچه سن منی پیار ننگ کوپ بخشی باز خلا
سوانق ایامی خواجه صاحب موصوف لاله ویسی پرشاد و چاره رور پیه بخدشت
خوانند رسانند انصاحب از ایشان گرفته خواجه صاحب موصوف بدیند رسید
بلغ روز دوم حواله لاله ویسی پرشاد نمایند و حال لشکر نیست که دیر و کز است
هشتم صفر بود و انریض آبادشش کرده انریض رسیدیم امر و مقام است فردا
داخل انریض آباد میشویم باید دید چند مقام در اینجا بشود و دیگر خیریت رفته
پنجاه و هشتم شخصی این کتاب برای فروختن آورده بود لیکن قیمت
زیاده از حد میگوید پنجاه و دینیه بخوابد میگوید که فرو کاتب فی جرو پنجر و پیه داده ام
انصاحب است شمس هر چه شما بگوئید قبول میکنم و از آن طرف ثانی چه نمید است که این
نوشته است انصاحب او میر عداد است پنجاه و دینیه قیمت کتاب بزر باندازد و اگر
صاحب نوشته بدین مضائقه نذر و میان علی حسین امر و زردانه جنهور شدند
سندم تقدیم شد این گفته قدر حاضر شدن از کم فرصتی با کرده اند و دیر و دیر
که طایس درست بود و سه غل نماز گفته شد شما بهینوقت نقل آن گرفته بهین کاف
که غزلباگرد نوشته شده از رفته بریده برستم خان خوابید و او که نرد اما صاحب
خواهد بزد من امر و زرد و ابالیدن فارغ شدم فروامحمدی را طلبید ستر تراشی
بکنید رفته رفته و هشتم خواجه امامی صاحب سلمه الله تعالی خط
نوشته است انصاحب بعد مطالعه اگر ممکن شود و همین لغافه را قدری برش داده و بصره

لغوف عرضه خود روانه سازید و خط فاضل صاحب که سبی آغا صاحبان است رسم کرده
 میرد اگر پیش از عصر آدم شان جوب رسانید آنرا هم لغوف باید نمود و الا خطوط
 در دواک نفرستید خط آغا صاحبان در خط دیگر خوابید فرستاد و روز خط معلوم
 رسیدم و که چنانکه سند لاگهی چند خورده است چنانکه میفرستاد الله خان صاحب
 مذکور را باین علت که غلهاهی هندی نوشته بود بر دود و الا بلا خطه شما میرسد
رقعه صورت و یلم خواج اما می صاحب
 سلم الله تعالی بعد شتیاق مخفی نماند که از دیر روز و عجب رکیتانی افتاده ایم
 که هیچ میرسد ام روز مقام است فردا کوچ لیکن مقام امروزه درین ارشاد است
 الرمال برین ناگوار است صبحی را بر آورده بود پیاده داشتند دیگر که پنجره و پنجه
 همین آدم میرسد که قتی پیش خود نگاهدارید بر گاه مهیوس معلوم بناید باید
 که چاره بمصرف خود در آورد **رقعه صورت و دود**
 خواجه صاحب من خط محمد شفیع که سبی نقی آمده بود بر مطالعہ میرسد رقیه که بنام پسوست
 نیز فرستاده شد بعد مطالعہ خطش فقره برستم باید داد که بخانه شالیه بر دوا و آقا صاحب
 مخدوم وقت شام آدم خود را نزد من فرستاده بودند چون من عادت ندارم
 چیز نام خود داخل کنم یا نوشته پیش خود بگذارم از رسیدن قعه بسیار خجالت کشیدم لیکن
 خود بیاموزم و یاد میکنم که یاد می دهد المطلب الامر و بطور دیگر دست میزنم **رقعه صورت**
 و سوم خواجہ امامتبا سلمه الله تعالی راقم داعی تا این وقت همان فرج صاحب جلال است
 آقا صاحبان لطف نشان سیده چون خبر شریف و رحیمی جان تا شام کرم است موقوف
 اشتبایتم رسید فردا بعد داشت با اتفاق میر صاحبان این مند دمان مرض خواهم شد

مخفی و محتجب نماید که چمن بنشیند بهار مطیع محمدی از کلهای رنگارنگ
 رسایل و کتب هر فن بآب یاری چشمه فیض طبع هر روزه رنگ تازه بروی کا
 آورده تا شایان خود را محسوس می نماید درین موسم بهار گلشن آریایان
 کردارش و گلچینان حدیقه کارش گلشن تازه دمانیده اند و کل عجایب مان
 فارسی را بتسیم جدید بلیغ برشت خسار انطباع شکفتانید یعنی حکایات
 صاوی محاورات زبان فرس که تتبع آثارش بنیدیان ابابهل لسان
 به زبان گردانده و غدوبت کفارش تنگ شکر بدمان ناطقه گذارد
 نثرش بر نثری چشمتان و شعرش بر شعرنی برق افکن رنجه کلک جادو
 کار نادره افکار کل سیر بد قصاحت سر و جویار بلاغت مجموعه فضائل
 جلیل مرزا محمد حسن قزلباش که برای تربیت و تعلیم بپیشکشید رسید
 کمالین مشهور و خواجه امام الدین مغفور قسم نموده بود و خودش بعد تکمیل
 مسونات را بر ترتیب داده با فاعده عالمی پرداخته
 چنانکه توضیحش از خطبه اش بر دست نیو

نظایع آراسته به احبب علم

بر آورده قدم بر صفحه وجود
 که داشت کسکه خواهر
 باشد به یقین
 کشاید طبع
 طالع رود

